

Urząd Statystyczny w Białymstoku

Statistical Office in Białystok

**RAPORT O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ
WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO
W 2016 R.**

**REPORT ON THE SOCIO-ECONOMIC
SITUATION
OF PODLASKIE VOIVODSHIP IN 2016**

Maj 2017 May

ZESPÓŁ REDAKCYJNY *EDITORIAL BOARD*
URZĘDU STATYSTYCZNEGO *OF STATISTICAL OFFICE*
W BIAŁYMSTOKU *IN BIAŁYSTOK*

PRZEWODNICZĄCY *PRESIDENT*

Ewa Kamińska-Gawryluk

REDAKTOR GŁÓWNY *EDITOR-IN-CHIEF*

Anna Szeszko

CZŁONKOWIE *MEMBERS*

Anna Bachanek-Komarowska, Krystyna Falkowska, Wiesława Kamińska,
Agata Kawałko, Joanna Mojsa, Anna Rogalewska, Dorota Wyszowska

Przygotowanie publikacji *Preparation of the publication*

Zespół pracowników *Workers*
Urzędu Statystycznego w Białymstoku *of Statistical Office in Białystok*

Projekt okładki *Cover design*

Lidia Motrenko-Makuch

Przy publikowaniu danych US *When publishing SO data*
prosimy o podanie źródła *please indicate source*

Publikacja dostępna *Publication available*
również w formie książki *also as a book*

Urząd Statystyczny w Białymstoku
15-959 Białystok, ul. Krakowska 13
tel. 85 749 77 00, faks 85 749 77 79
e-mail: SekretariatUSBST@stat.gov.pl, Internet: <http://bialystok.stat.gov.pl/>

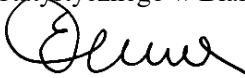
PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Białymstoku przekazuje Państwu szóstą edycję publikacji zatytułowanej „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego”. Tego typu opracowania są wydawane corocznie przez wszystkie urzędy statystyczne w kraju. Głównym celem ich przygotowania jest udostępnienie Czytelnikom szerokiego zestawu danych na poziomie województw, spójnych pod względem metodologicznym.

W publikacji zaprezentowano informacje charakteryzujące sytuację demograficzną, rynek pracy, wynagrodzenia, świadczenia społeczne, ceny oraz stan gospodarki województwa podlaskiego w 2016 r. W celu pełniejszego zobrazowania zmian zachodzących w regionie, szereg danych przedstawiono w odniesieniu do roku poprzedniego i 2010, a wybrane spośród nich – w ośmioletniej retrospekcji. Najważniejsze informacje dotyczące ostatnich dwóch lat pokazano również według miesięcy. Ponadto dane wojewódzkie zostały zaprezentowane na tle kraju, a niektóre – na tle pozostałych województw. Część zagadnień przedstawiono także w przekroju podregionów i powiatów oraz dla miasta wojewódzkiego.

Dane w publikacji zaprezentowano w formie opisu analitycznego, zestawień tabelarycznych oraz wykresów i map.

Oddając w Państwa ręce kolejne wydanie Raportu, mam nadzieję, że będzie on źródłem przydatnych informacji o regionie. Jednocześnie bardzo proszę o przekazywanie uwag i wniosków, które przyczynią się do doskonalenia treści i formy następnych edycji prezentowanej publikacji.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, maj 2017 r.

PREFACE

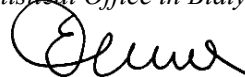
Statistical Office in Białystok is pleased to present the sixth edition of the publication "Report on the Socio-economic Situation of Podlaskie Voivodship." Such elaborations are issued every year by all statistical offices in the country. The main purpose of compiling the data is to provide the Readers with comprehensive and methodologically coherent set of voivodship data.

In the publication there is presented information on demographic situation, labour market, wages and salaries, social security benefits, prices as well as the state of the economy of Podlaskie Voivodship in 2016. In order to better illustrate changes taking place in the region, a lot of data is presented in relation to the previous year and to 2010, and some of them – in an eight-year retrospective. The most important information concerning last two years was also shown by months. Moreover, voivodship data were displayed against the background of the country, and some of them – against the background of other voivodships. Certain topics are also presented by subregions and powiats as well as by the voivodship city.

Data in the publications are presented in the form of analytical commentary, tabular presentations as well as graphs and maps.

Presenting this edition of the Report, I hope it will be the source of useful information about the region. At the same time, I would be grateful for comments and suggestions that will contribute to improving the content and the form of next issues of the publication.

*Director
Statistical Office in Białystok*

Ewa Kamińska-Gawryluk

SPIS TREŚCI

CONTENTS

		<u>Str.</u> <u>Page</u>
Przedmowa	<i>Preface</i>	3-4
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	10
Objaśnienia znaków umownych	<i>Symbols</i>	15
Ważniejsze skróty	<i>Major abbreviations</i>	15
PODSTAWOWE TENDENCJE	<i>BASIC TRENDS</i>	16
WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU	<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY</i>	24
WOJEWÓDZTWO NA TLE POZOSTAŁYCH WOJEWÓDZTW	<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF OTHER VOIVODSHIPS</i>	25
PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA	<i>DIVISION AND AREA OF VOIVODSHIP</i>	28
LUDNOŚĆ	<i>POPULATION</i>	29
RYNEK PRACY	<i>LABOUR MARKET</i>	35
WYNAGRODZENIA	<i>WAGES AND SALARIES</i>	48
ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE	<i>SOCIAL BENEFITS</i>	51
CENY	<i>PRICES</i>	55
ROLNICTWO	<i>AGRICULTURE</i>	60
PRZEMYSŁ	<i>INDUSTRY</i>	68
BUDOWNICTWO	<i>CONSTRUCTION</i>	72
BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE	<i>RESIDENTIAL CONSTRUCTION</i>	75
RYNEK WEWNĘTRZNY	<i>INTERNAL MARKET</i>	80
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW NIEFINANSOWYCH	<i>FINANCIAL RESULTS OF NON-FINANCIAL ENTERPRISES</i>	83
NAKLĄDY INWESTYCYJNE	<i>INVESTMENT OUTLAYS</i>	86

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

		<u>Nr</u> <u>No.</u>	<u>Str.</u> <u>Page</u>
Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2016 r.	<i>Selected data for Poland and the voivodship in 2016</i>	1	24
Ludność na podstawie bilansów	<i>Population on the basis of balances</i>	2	30
Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności	<i>Vital statistics and net migration per 1000 population</i>	3	32
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw	<i>Average paid employment in the enterprise sector</i>	4	35
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie podlaskim	<i>Average paid employment in the enterprise sector in Podlaskie Voivodship</i>	5	36
Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia	<i>Registered unemployed persons as well as unemployment rate</i>	6	37
Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w województwie podlaskim	<i>Registered unemployed persons as well as unemployment rate in Podlaskie Voivodship</i>	7	40

		Nr No.	Str. Page
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale	<i>Economic activity of population aged 15 and more in the 4th quarter</i>	8	43
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector</i>	9	48
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie podlaskim	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in Podlaskie Voivodship</i>	10	49
Świadczenia społeczne	<i>Social benefits</i>	11	51
Świadczenia społeczne w województwie podlaskim	<i>Social benefits in Podlaskie Voivodship</i>	12	52
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	<i>Price indices of consumer goods and services</i>	13	55
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie podlaskim	<i>Price indices of consumer goods and services in Podlaskie Voivodship</i>	14	57
Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu	<i>Average retail prices of selected consumer goods and services in December</i>	15	58
Wybrane dane dotyczące rolnictwa	<i>Selected data on agriculture</i>	16	60
Przemysł	<i>Industry</i>	17	68
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie podlaskim (ceny stałe) ...	<i>Indices of sold production of industry in Podlaskie Voivodship (constant prices)</i>	18	70
Budownictwo	<i>Construction</i>	19	72
Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie podlaskim (ceny bieżące)	<i>Indices of construction and assembly production in Podlaskie Voivodship (current prices)</i>	20	73
Budownictwo mieszkaniowe	<i>Residential construction</i>	21	75
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie podlaskim	<i>Dwellings completed in Podlaskie Voivodship</i>	22	77
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia w województwie podlaskim ...	<i>Dwellings for which building permits have been issued in Podlaskie Voivodship</i>	23	79
Dynamika sprzedaży detalicznej (ceny bieżące)	<i>Indices of retail sale (current prices)</i>	24	80
Dynamika sprzedaży detalicznej w województwie podlaskim (ceny bieżące)	<i>Indices of retail sale in Podlaskie Voivodship (current prices)</i>	25	81
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	<i>Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises</i>	26	85
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	<i>Investment outlays (current prices)</i>	27	86
SPIS WYKRESÓW		LIST OF GRAPHS	
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2016 r.	<i>Natural increase per 1000 population in 2016</i>	1	25
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2016 r.	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2016</i>	2	25
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2016 r.	<i>Employment rate by LFS in 2016</i>	3	25

		Nr No.	Str. Page
Stopa bezrobocia według BAEL w 2016 r.	<i>Unemployment rate by LFS in 2016</i>	4	26
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2016</i>	5	26
Zmiany cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2016 r. w porównaniu z rokiem poprzednim	<i>Changes in prices of consumer goods and services in 2016 in relation to the previous year</i>	6	26
Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w 2016 r.	<i>Value of agricultural products procurement per 1 ha agricultural land in 2016</i>	7	26
Mieszkania oddane do użytkowania w 2016 r.	<i>Dwellings completed in 2016</i>	8	27
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2016 r.	<i>Net turnover profitability rate in non-financial enterprises in 2016</i>	9	27
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2016 r.	<i>Entities of the national economy in the REGON register in 2016</i>	10	27
Przyrost naturalny na 1000 ludności	<i>Vital statistics per 1000 population</i>	11	31
Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie podlaskim według podregionów i powiatów w 2016 r.	<i>Vital statistics per 1000 population in Podlaskie Voivodship by subregions and powiats in 2016</i>	12	32
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population</i>	13	33
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie podlaskim według podregionów i powiatów w 2016 r.	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in Podlaskie Voivodship by subregions and powiats in 2016</i>	14	34
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw	<i>Indices of average paid employment in the enterprise sector</i>	15	35
Struktura przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw według sekcji PKD 2007	<i>Structure of average paid employment in the enterprise sector by PKD 2007 sections</i>	16	36
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku	<i>Structure of registered unemployed persons by age</i>	17	38
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia	<i>Structure of registered unemployed persons by educational level</i>	18	39
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy	<i>Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment</i>	19	39
Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie podlaskim według podregionów i powiatów w 2016 r.	<i>Registered unemployment rate in Podlaskie Voivodship by subregions and powiats in 2016</i>	20	41
Stopa bezrobocia rejestrowanego	<i>Registered unemployment rate</i>	21	41
Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w IV kwartale	<i>Structure of population aged 15 and more by employment status in the 4th quarter</i>	22	44
Struktura pracujących według wieku w województwie podlaskim w IV kwartale	<i>Structure of employed persons by age in Podlaskie Voivodship in the 4th quarter</i>	23	45
Struktura bezrobotnych według wieku w województwie podlaskim w IV kwartale	<i>Structure of unemployed persons by age in Podlaskie Voivodship in the 4th quarter</i>	24	46
Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2016 r.	<i>Structure of unemployed persons by duration of unemployment in the 4th quarter of 2016</i>	25	46

		Nr <i>No.</i>	Str. <i>Page</i>
Stopa bezrobocia w IV kwartale	<i>Unemployment rate in the 4th quarter</i>	26	47
Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących w IV kwartale	<i>Number of unemployed persons per 1000 employed persons in the 4th quarter</i>	27	47
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	<i>Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector</i>	28	48
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw ogółem i w wybranych sekcjach PKD 2007 w 2016 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in total and in the selected PKD 2007 sections in 2016</i>	29	49
Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów	<i>Indices of average monthly number of retirees and pensioners</i>	30	53
Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto	<i>Indices of average monthly gross retirement pay and pension</i>	31	54
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	<i>Price indices of consumer goods and services</i>	32	56
Zmiany cen wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie podlaskim w 2016 r.	<i>Annual changes in prices of selected consumer goods and services in Podlaskie Voivodship in 2016</i>	33	58
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	<i>Cattle density per 100 ha agricultural land ...</i>	34	62
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	<i>Pigs density per 100 ha agricultural land</i>	35	62
Dynamika skupu zbóż podstawowych (łącznie z mieszkankami zbożowymi, bez ziarna siewnego)	<i>Indices of procurement of basic cereals (including mixed cereals, excluding sowing seed)</i>	36	63
Dynamika skupu mleka krowiego	<i>Indices of procurement of cows' milk</i>	37	64
Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach	<i>Procurement and marketplace prices of agricultural products</i>	38	65
Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia	<i>Procurement price of pigs for slaughter to marketplace price of rye and barley</i>	39	66
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)	<i>Indices of sold production of industry (constant prices)</i>	40	69
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	<i>Indices of average paid employment in industry</i>	41	71
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)	<i>Indices of sold production of construction (current prices)</i>	42	73
Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	<i>Indices of construction and assembly (current prices)</i>	43	73
Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD 2007 (ceny bieżące)	<i>Structure of construction and assembly production by PKD 2007 divisions (current prices)</i>	44	74
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	<i>Indices of average paid employment in construction</i>	45	74
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	<i>Indices of dwellings completed</i>	46	76
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	<i>Dwellings completed per 1000 population</i>	47	76

		Nr <i>No.</i>	Str. <i>Page</i>
Struktura liczby mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa ...	<i>Structure of number of dwellings completed by forms of construction</i>	48	76
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie podlaskim według podregionów i powiatów w 2016 r.	<i>Dwellings completed in Podlaskie Voivodship by subregions and powiats in 2016</i>	49	77
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania ...	<i>Average usable floor space per dwelling completed</i>	50	78
Dynamika liczby mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia	<i>Indices of number of dwellings for which building permits have been issued</i>	51	78
Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto	<i>Indices of number of dwellings started</i>	52	79
Dynamika sprzedaży detalicznej (ceny bieżące)	<i>Indices of retail sale (current prices)</i>	53	81
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów	<i>Share of companies showing net profit in the total number of surveyed entities</i>	54	83
Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności	<i>Share of revenues of companies showing net profit in the revenues from total activity</i>	55	83
Wskaźnik poziomu kosztów	<i>Cost level indicator</i>	56	84
Wskaźnik rentowności obrotu netto	<i>Net turnover profitability rate</i>	57	84
Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem (ceny bieżące)	<i>Indices of total investment outlays (current prices)</i>	58	87
ANEKS	APPENDIX		
WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	<i>SELECTED DATA ON PODLASKIE VOIVODSHIP</i>	I	89
WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM WEDŁUG MIESIĘCY	<i>SELECTED DATA ON PODLASKIE VOIVODSHIP IN MONTHS</i>	II	93

*

* *

W wersji angielskiej: przedmowa, spis treści, uwagi ogólne, podstawowe tendencje i aneks.
In English version: preface, contents, general notes, basic trends and appendix.

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**. W opisie województwa informacje o liczbie podregionów, powiatów, miast na prawach powiatu oraz gmin podano według stanu w dniu 31 XII 2016 r.

2. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.

3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowo grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

4. Dane w podziale według sekcji PKD 2007 oraz w podziale terytorialnym opracowano **metodą przedsiębiorstw**.

5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

7. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową), na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

8. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.

9. W publikacji dane w zakresie:

- 1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;

GENERAL NOTES

1. *Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**. In description of voivodship information regarding number of subregions, powiats, cities with powiat status and gminas is given as the date of 31 Dec 2016.*

2. *Data have been presented in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 Jan 2008 by the decree of Council of Ministers dated 24 Dec 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.*

3. *The item “**Industry**” was introduced, as an additional grouping including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.*

4. *Data according to NACE Rev. 2 sections as well as to territorial division are compiled using the **enterprise method**.*

5. *Data are compiled according to the **respective organizational status of units of the national economy**.*

6. *The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.*

7. *The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service), on their own-account in order to earn a profit.*

8. *Data presented in the publication cover entities of the national economy regardless of ownership.*

9. *In the publication data in regard to:*

- 1) ***average paid employment and average monthly gross wages and salaries** cover the economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons;*

- 2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** oraz **sprzedaży detalicznej i hurtowej towarów** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
- 3) **wyników finansowych przedsiębiorstw nie-finansowych** oraz **nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem podmiotów, których podstawowym rodzajem działalności jest działalność zaklasyfikowana według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

10. Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw** prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) Nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej;

- 2) ***sold production of industry and construction** as well as **retail sales and wholesale of goods** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;*
- 3) ***financial results of non-financial enterprises** as well as **investment outlays and newly started investments** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of entities in which the principal activity is classified as “Agriculture, forestry and fishing” and “Financial and insurance activities” according to the NACE Rev. 2), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.*

10. *Information relating to the **enterprise sector** is presented on the basis of the definition of “enterprise”, introduced by the regulation of the Council (EEC) No. 696/93 dated 15 Mar 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the above-mentioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations and it may be a sole legal unit or a group of legal units. Enterprise sector includes those entities which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage;*

działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

12. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2015 r. – z lat 2014 i 2015;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) w 2010 r.,
 - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.

13. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

14. Do przeliczeń na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

11. *Since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).*

12. Constant prices were adopted as follows:

- 1) *agricultural output – average national current prices for the year preceding the surveyed year (for market sales – prices received by farmers at market places, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices from two consecutive years, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year, e.g. for 2015 – the prices from 2014 and 2015, are assumed;*
- 2) *sold production of industry:*
 - *2005 constant prices (2005 average current prices) in 2010,*
 - *2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011.*

13. Relative numbers (indices, percentages) *are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.*

14. *When computing per capita data (1000 population etc.) as of the end of the year, the population as of 31 Dec was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year – as of 30 Jun.*

15. Niektóre dane mają charakter tymczasowy i mogą ulec zmianie w następnych wydaniach publikacji.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

17. W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach i wykresach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

15. *Some data are provisional and may be changed in subsequent editions of the publication.*

16. *Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”.*

17. *The names of some classification levels of NACE Rev. 2 used in the publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables and graphs with the sign “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:*

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
sekcje <i>sections</i>	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
działy <i>divisions</i>	
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania <i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja wyrobów z metali <i>Manufacture of metal products</i>	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń <i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
	działy (dok.) <i>divisions (cont.)</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej
18. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.	18. <i>Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of the Central Statistical Office.</i>

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH / SYMBOLS

Kreska	(–)	– zjawisko nie wystąpiło / <i>magnitude zero</i> .
Zero	(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 / <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit</i> .
Kropka	(.)	– zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych / <i>data not available or not reliable</i> .
Znak	x	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe / <i>not applicable</i> .
Znak	Δ	– nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji / <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form</i> .
Znak	#	– oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics</i> .
„W tym” ”Of which”		– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy / <i>indicates that not all elements of the sum are given</i> .
Comma	(.)	– used in figures represents the decimal point.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY / MAJOR ABBREVIATIONS

tys. / <i>thous.</i>	=	tysiąc / <i>thousand</i>	tj.	=	to jest
mln	=	milion	tzw.	=	tak zwany
zł / <i>zl</i>	=	złoty / <i>zloty</i>	wyk.	=	wykres / <i>graph</i>
szt. / <i>pcs</i>	=	sztuka / <i>piece</i>	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw
kpl.	=	komplet	PKD	=	Polska Klasyfikacja Działalności <i>Polish Classification of Activities</i>
g	=	gram / <i>gram</i>	VAT	=	podatek od towarów i usług <i>value added tax</i>
kg	=	kilogram / <i>kilogram</i>	NSP	=	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań <i>Population and Housing Census</i>
dt	=	decytona / <i>deciton</i>	MON	=	Ministerstwo Obrony Narodowej <i>Ministry of National Defence</i>
m ²	=	metr kwadratowy / <i>square metre</i>	MS	=	Ministerstwa Sprawiedliwości <i>Ministry of Justice</i>
ha	=	hektar / <i>hectare</i>	MSW	=	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych <i>Ministry of Interior</i>
km ²	=	kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>	FUS	=	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych <i>Social Insurance Fund</i>
l	=	litr / <i>litre</i>	KRUS	=	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
m ³	=	metr sześcienny / <i>cubic metre</i>	ASIF	=	Agricultural Social Insurance <i>Fund</i>
°C	=	stopień Celsjusza / <i>centigrade</i>	ZUS	=	Zakład Ubezpieczeń Społecznych <i>SII</i> <i>Social Insurance Institution</i>
r.	=	rok	OFE	=	Otwarte Fundusze Emerytalne
br.	=	bieżący rok	BAEL	=	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
cd. / <i>cont.</i>	=	ciąg dalszy / <i>continued</i>	LFS	=	<i>Labour Force Survey</i>
dok. / <i>cont.</i>	=	dokończenie / <i>continued</i>	WHO	=	Światowa Organizacja Zdrowia <i>World Health Organization</i>
m.	=	miasto			
m.in.	=	między innymi / <i>among others</i>			
np.	=	na przykład / <i>for instance</i>			
Nr / <i>No.</i>	=	numer / <i>number</i>			
ok.	=	około			
p. proc.	=	punkt procentowy			
poz.	=	pozycja			
pt.	=	pod tytułem			
str.	=	strona			
tabl.	=	tablica / <i>table</i>			

PODSTAWOWE TENDENCJE

W latach 2010–2016 w województwie podlaskim można wyodrębnić kilka okresów, w których sytuacja społeczno-gospodarcza kształtowała się w odmienny sposób. Okres pierwszych trzech lat charakteryzował się niewielką poprawą sytuacji w regionie. W 2010 r. zanotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa oraz sprzedaży detalicznej towarów w skali roku. Mimo to, obserwowano nadal rosnące bezrobocie oraz tendencję spadkową w zakresie przeciętnego zatrudnienia i nakładów inwestycyjnych, pogorszeniu uległy również wskaźniki charakteryzujące sytuację finansową przedsiębiorstw. Pozytywne zmiany nastąpiły w latach 2011 i 2012, ale nie dotyczyły one bezrobocia rejestrowanego oraz wyników finansowych przedsiębiorstw, które nadal były mniej korzystne niż rok wcześniej. Od 2012 r. pogorszeniu uległa sytuacja w budownictwie. W 2013 r. zmniejszyło się także przeciętne zatrudnienie, sprzedaż detaliczna towarów oraz nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach, utrzymywał się natomiast wzrost produkcji sprzedanej w przemyśle, zanotowano również poprawę wyników finansowych przedsiębiorstw w ujęciu rocznym. W 2014 r. stwierdzono pozytywne tendencje na rynku pracy (w tym spadek stopy bezrobocia rejestrowanego nienotowany od 2008 r.), wzrost produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa, sprzedaży detalicznej towarów oraz nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach, a także poprawę wskaźników charakteryzujących sytuację finansową przedsiębiorstw. W kolejnym analizowanym roku nadal obserwowano stosunkowo dobrą sytuację na rynku pracy, w przemyśle i budownictwie oraz w zakresie nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach. W odniesieniu do poprzedniego roku zmniejszyła się natomiast sprzedaż detaliczna towarów, słabsze były również wyniki finansowe przedsiębiorstw. W 2016 r. utrzymały się tendencje notowane rok wcześniej, z wyjątkiem sytuacji w budownictwie, która ponownie uległa pogorszeniu.

Na przestrzeni ostatnich lat obserwowano systematyczny spadek **liczby mieszkańców** województwa podlaskiego. Jest to związane z notowanym od 2011 r. ujemnym przyrostem naturalnym oraz utrzymującym się od wielu lat ujemnym ogólnym saldem migracji ludności na pobyt stały.

Na rynku pracy w 2010 r. stwierdzono niekorzystne zmiany. Niewielkie polepszenie sytuacji nastąpiło w latach 2011 i 2012, w 2013 r. ponownie uległa ona pogorszeniu, a od 2014 r. notowano poprawę wskaźników charakteryzujących rynek pracy w województwie (z wyjątkiem przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w 2015 r., które wówczas nie uległo znaczącej zmianie w porównaniu z zanotowanym w poprzednim roku).

Od 2010 r. obserwowano niewielkie zmiany w poziomie **przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw** w skali roku, przy czym w latach 2010 i 2013 nastąpił jego spadek, w latach: 2011, 2012 i 2014 – wzrost, a w 2015 r. utrzymało się na poziomie zanotowanym rok wcześniej. W ostatnim analizowanym roku przeciętne zatrudnienie zwiększyło się o 2,3% w ujęciu rocznym. Istotny wpływ na

sytuację zaistniałą w 2016 r. miał wzrost przeciętnego zatrudnienia w znaczących dla regionu sekcjach, tj. w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych.

W latach 2010–2013 obserwowano wzrost liczby **zarejestrowanych bezrobotnych** i stopy bezrobocia rejestrowanego w odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. Dopiero w lutym 2014 r. ta negatywna tendencja uległa zmianie. Od tego czasu zbiorowość osób pozostających bez pracy zmniejszała się w skali roku, a stopa bezrobocia rejestrowanego spadała, kształtując się w końcu grudnia 2016 r. na poziomie 10,4%.

Wyniki **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności** realizowanego w latach 2010–2016 wskazują na poprawę sytuacji na rynku pracy. Tylko w 2013 r. zaobserwowano jej niewielkie pogorszenie w ujęciu rocznym. W 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrósł średnioroczny wskaźnik zatrudnienia oraz nieco zmniejszyła się stopa bezrobocia. Pozytywne zmiany zanotowano także w odniesieniu do 2010 r. W tym okresie wskaźnik zatrudnienia zwiększył się o 3,7 p. proc., a stopa bezrobocia spadła o 3,4 p. proc.

W pierwszych czterech latach omawianego okresu tempo wzrostu **przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw** w stosunku do poprzedniego roku systematycznie słabło, zaś w kolejnych latach następowało jego naprzemienne przyspieszenie lub spowolnienie. W 2016 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia ukształtował się na poziomie 4,5%, a biorąc pod uwagę znaczące dla regionu sekcje, najwyższy odnotowano w transporcie i gospodarce magazynowej, handlu; naprawie pojazdów samochodowych oraz administrowaniu i działalności wspierającej.

W 2010 r. stwierdzono wzrost przeciętnej liczby **emerytów i rencistów** pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS, natomiast w latach 2011–2014 obserwowano systematyczny jej spadek. Tendencja ta zmieniła się w 2015 r., od kiedy notowano zwiększenie w ujęciu rocznym liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia z ZUS. Liczba świadczeniobiorców KRUS na przestrzeni ostatnich siedmiu lat stopniowo malała. W analizowanym okresie zwiększała się wysokość przeciętnego świadczenia, przy czym w 2016 r. (odmiennie niż rok wcześniej) wyższy wzrost zanotowano w przypadku przeciętnej emerytury i renty wypłacanej przez ZUS niż tych samych świadczeń wypłacanych rolnikom indywidualnym.

W latach 2010–2013 miał miejsce systematyczny wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** (z wyjątkiem cen odzieży i obuwia), a największy ich wzrost w ujęciu rocznym odnotowano w 2011 r. i wyniósł on 4,5%. Na przestrzeni trzech ostatnich lat ceny towarów i usług konsumpcyjnych ulegały zmniejszeniu w odniesieniu do poprzedniego roku. W 2016 r. spadek cen osiągnął wartość 1,0% i dotyczył większości grup towarów i usług, a najbardziej staniały towary i usługi w zakresie transportu oraz odzież i obuwie.

Ważną rolę w gospodarce województwa odgrywa **rolnictwo**. Szczególne znaczenie ma produkcja zwierzęca (zwłaszcza chów i hodowla bydła) i kształtuje się ona zależnie od uwarunkowań ekonomicznych. W okresie od 2010 r. obserwowano wahania w liczebności stada bydła w regionie, przy czym w latach 2010, 2012, 2014 i 2016 odnotowano jego niewielkie spadki. Jednocześnie pogłowie trzody chlewnej (z wyjątkiem 2014 r.) wykazywało w tym czasie tendencję malejącą.

W omawianym okresie obserwowano systematyczny wzrost skupu mleka w skali roku, z wyjątkiem niewielkiego spadku w 2010 r. W ostatnich pięciu latach notowano także wzrost skupu żywca rzeźnego (w przeliczeniu na mięso) w ujęciu rocznym. Znacznym zmianom ulegał w tym czasie skup zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), który w 2016 r., podobnie jak rok wcześniej, zmniejszył się w odniesieniu do roku poprzedniego.

W analizowanym okresie miały również miejsce różnokierunkowe zmiany cen produktów rolnych. Wskaźnik opłacalności tuczu trzody chlewnej (mierzony relacją ceny skupu żywca wieprzowego do ceny żyta w obrocie targowiskowym) w latach 2010 i 2011 wykazywał tendencję malejącą. W kolejnych latach, z wyjątkiem 2015 r., następowała niewielka poprawa opłacalności tuczu świń w ujęciu rocznym.

Produkcja sprzedana **przemysłu** w analizowanym okresie wykazywała tendencję rosnącą. Najwyższy jej wzrost w ujęciu rocznym zaobserwowano w 2012 r. Zwiększenie produkcji sprzedanej w 2016 r. (o 3,8%) było wynikiem jej wzrostu przede wszystkim w sekcji przetwórstwo przemysłowe. W ostatnim roku zaobserwowano także niewielkie zwiększenie wydajności pracy w przemyśle, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia.

Po wzroście produkcji sprzedanej **budownictwa** w skali roku notowanym w latach 2010 i 2011, w kolejnych dwóch latach nastąpił spadek, w latach 2014 i 2015 – wzrost, a w 2016 r. ponownie zaobserwowano jej zmniejszenie. W 2016 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano również spadek sprzedaży produkcji budowlano-montażowej (o 3,9%). Na sytuację zaistniałą w ostatnim roku miało wpływ znaczne obniżenie produkcji budowlano-montażowej w podmiotach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej oraz w przedsiębiorstwach wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne. Jednocześnie w 2016 r. zaobserwowano spadek wydajności pracy, przy wzroście przeciętnego zatrudnienia w budownictwie.

W latach 2010–2012 notowano niewielki wzrost liczby **mieszkań oddanych do użytkowania**, ale ten pozytywny trend został przerwany w 2013 r. W następnych dwóch latach ponownie zwiększyła się liczba zrealizowanych mieszkań w ujęciu rocznym, przy czym w 2015 r. jej wzrost był znaczący. W ostatnim analizowanym roku zaobserwowano niewielki spadek liczby mieszkań przekazanych do użytkowania (o 1,3%). Ponadto, w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszeniu uległa również liczba lokali mieszkalnych, na których realizację wydano pozwolenia oraz mieszkań, których budowę rozpoczęto.

Większość lat analizowanego okresu charakteryzowała się wzrostem wartości **sprzedaży detalicznej towarów** w ujęciu rocznym, a najwyższy zaobserwowano w 2014 r. Jej zmniejszenie zanotowano w latach: 2013, 2015 oraz 2016, przy czym w ostatnim roku wartość sprzedaży detalicznej uległa największemu spadkowi w porównaniu z poprzednim rokiem – wyniósł on 9,8%.

W latach 2010–2012 notowano pogorszenie **wyników finansowych** badanych przedsiębiorstw niefinansowych w skali roku. W następnych dwóch latach wyniki finansowe wykazywały poprawę w stosunku do uzyskanych rok wcześniej, a od 2015 r. ponownie były słabsze niż przed rokiem. W 2016 r. niższa dynamika przychodów z całokształtu działalności od dynamiki kosztów ich uzyskania wpłynęła na pogorszenie wskaźnika poziomu kosztów. Pogorszyły się także inne podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe przedsiębiorstw.

Podobnie jak pozostałe wielkości charakteryzujące gospodarkę regionu, znacznym zmianom podlegała wartość **nakładów inwestycyjnych** ponoszonych przez badane przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa. Po ich spadku odnotowanym w 2010 r., w dwóch kolejnych latach aktywność inwestycyjna przedsiębiorstw uległa wyraźnej poprawie, a w 2013 r. – pogorszeniu. Od 2014 r. ponownie obserwowano wzrost wartości nakładów inwestycyjnych w ujęciu rocznym i w 2016 r. wyniósł on 8,0%.

BASIC TRENDS

In 2010–2016 in Podlaskie voivodship several periods may be distinguished, wherein the socio-economic situation developed in distinct way. During the first three years, the situation in the region slightly improved. In 2010 increase in sold production of industry and construction as well as in retail sale on a year-to-year basis was noted. Nevertheless, still increasing unemployment as well as the downward trend in average paid employment and investment outlays were observed, and also the indicators characterizing the financial situation of enterprises worsened. Positive changes were recorded in 2011–2012, but they did not refer to registered unemployment as well as to financial results of enterprises, which were still less favourable than in the year before. Since 2012 the situation in construction was worse. In 2013 average paid employment, retail sales and investment outlays in enterprises also decreased, but continued growth in sold production of industry, improvement in financial results of enterprises on a year-to-year basis was also noted. In 2014 positive trends on the labour market (including drop in the unemployment rate not recorded since 2008), increase in sold production of industry and construction, in retail sale, in investment outlays in enterprises as well as in indicators characterizing their financial situation were observed. In the next analysed year the situation on the labour market, in industry and construction as well as in investment outlays was still relatively good. But retail sales of goods was lower and financial situation of enterprises was also worse in relation to the previous year. In 2016 trends from the previous year were unchanged, except for construction, where the situation worsened again.

*Over the last years a systematic decline in Podlaskie voivodship **population number** was observed. It is due to the negative natural increase noted since 2011 and persisting for many years negative net migration of population for permanent residence.*

In 2010 negative tendencies on the labour market were observed. Their slight improvement was noted in 2011 and 2012, in 2013 it worsened again, but since 2014 an improvement of all indicators characterizing labour market in the voivodship (excluding the average paid employment in the enterprise sector in 2015, which was not significantly changed in relation to the previous year) was recorded.

*Since 2010, slight changes in the level of **average paid employment in the enterprise sector** were noted on a year-to-year basis, when in 2010 and 2013 its decline was recorded, in 2011, 2012 and 2014 – an increase and in 2015 it stopped at the level noted a year earlier. In the last analysed year the average paid employment increased by 2,3% on a year-to-year basis. The improvement of the situation in 2016 was influenced by the slight increase of average paid employment in the following sections significant for the region: manufacturing, construction as well trade; repair of motor vehicles.*

In 2010–2013, the increase in the number of the **registered unemployed persons** and in the unemployment rate was observed in relation to the same period of the previous year. It was not until 2014 that this negative tendency changed. Since then the number of unemployed persons decreased on a year-to-year basis and the unemployment rate dropped to 10,4% in the end of December 2016.

Results of the **Labour Force Survey (LFS)** conducted in 2010–2016 indicate improvement on the labour market. Only in 2013 there was a slight worsening on a year-to-year basis. In 2016, in comparison to the previous year, there was an increase in an average yearly employment rate and a slight decrease in the average unemployment rate. Positive changes were also noted in relation to 2010. In this period, the employment rate increased by 3,7 pp and the unemployment rate decreased by 3,4 pp.

In the first four years of the analysed period the growth rate of the **average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector** in comparison to the previous year systematically weakened and in the consecutive years it was followed by alternating acceleration or deceleration. In 2016 the increase of the average wages and salaries amounted to 4,5% and, taking into consideration sections of the great importance for the region, the highest one was noted in the sections: transportation and storage, trade; repair of motor vehicles as well as administrative and support service activities.

In 2010, an increase in the average number of **retirees and pensioners** receiving benefits from the Social Insurance Institution (SII) was observed, while in 2011–2014 its systematic decrease. This trend changed in 2015, when the number of persons receiving benefits from SII increased again. The number of persons receiving benefits from the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) over the last seven years has gradually decreased. In the analysed period, the sum of the average benefit increased and in 2016 (contrary to the previous year) it was higher in case of average retirement pay and pension received from SII in comparison to the same benefits paid to farmers by ASIF.

In 2010–2013, a systematic increase in **prices of consumer goods and services** (excluding clothing and footwear prices) occurred and the highest one (by 4,5%) on a year-to-year basis was noted in 2011. Over the last three years prices of consumer goods and services decreased in relation to the previous year. In 2016 a fall in prices reached 1,0% and it concerned most of groups of goods and services, and goods and services in transportation cheapened the most.

Agriculture is of crucial importance to the economy of Podlaskie voivodship. Animal output (especially cattle breeding) is particularly significant and is managed according to economic trends. Since 2010 fluctuations in cattle livestock in the region was observed, and in 2010, 2012, 2014 and 2016 there were slight decreases. At the same time, there has been a decreasing tendency in the number of pigs (except for 2014).

In the analysed period a systematic increase in milk procurement on a year-to-year basis was observed, apart from a slight drop in 2010. In the last five years there was also reported a systematic increase in procurement of animals for slaughter (in terms of meat) on a year-to-year basis. The pro-

curement of basic cereals (including mixed cereal, excluding seed) experienced significant variations in this period and in 2016, like a year before, decreased in relation to the previous year.

In the reviewed period multidirectional changes in agricultural products prices occurred. The index of profitability of pigs fattening (assessed as a ratio of procurement price of pigs for slaughter to marketplace price of rye) in 2010 and 2011 decreased. In the next years (excluding 2015) there was a slight increase in the profitability of pigs fattening on a year-to-year basis.

Sold production of **industry** in the analysed period showed the growing tendency. The highest increase on a year-to-year basis was observed in 2012. The growth in the sold production in 2016 (by 3,8%) was a result of its increase mainly in the section manufacturing. In the last year, it was also observed a slight increase in labour productivity in industry with the simultaneous rise in average paid employment.

After growth in sold production in the **construction** on a year-to-year basis noted in 2010 and 2011, in the two consecutive years it decreased, in 2014 and 2015 it increased and in 2016 a decrease was observed again. In 2016 sales of construction and assembly production were similar, when a decline of 3,9% in relation to the previous year was reported. Last year, the situation was influenced by the decrease in construction and assembly production in entities specialized in civil engineering works and those realizing specialized construction activities. At the same time, a decrease in labor productivity was observed in 2016, with an increase in average paid employment in construction.

In 2010–2012, a slight growth in number of **dwelling completed** was recorded, but this positive trend was interrupted in 2013. In the next two years, the number of realized dwellings increased again on a year-to-year basis and in 2015 it was significant. In the last analysed year there was observed a slight decrease in number of dwellings completed (by 1,3%). Moreover, in relation to the previous year, the number of dwellings for which permits have been issued and dwellings started has also declined.

Most of the years of the analysed period characterized by a growth of the value of **retail sales** on a year-to-year basis and the highest one was observed in 2014. Its decrease was noted in 2013, 2015 and 2016, with retail sales declining the most in the last year compared to the previous year by 9,8%.

In 2010–2012, **financial results** of non-financial enterprises were noted to worsen on a year-to-year basis. In the two consecutive years financial results showed an improvement in relation to the previous year and since 2015 non-financial enterprises again gained results worse than a year earlier. In 2016 due to the lower growth of revenues from total activity in relation to the dynamics of costs of obtaining them the cost level indicator decreased. Other economic and financial results (excluding the first and the second degree financial liquidity indicators) declined as well.

*As well as other quantities characterizing the economy of the region, the value of **investment outlays** in enterprises having a seat on the territory of the voivodship experienced significant variations. After the drop noted in 2010, in the two consecutive years the investment activity of enterprises clearly improved and in 2013 – deteriorated. Since 2014 an increase of investment outlays on a year-to-year basis was observed again and in 2016 it reached 8,0%.*

WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU

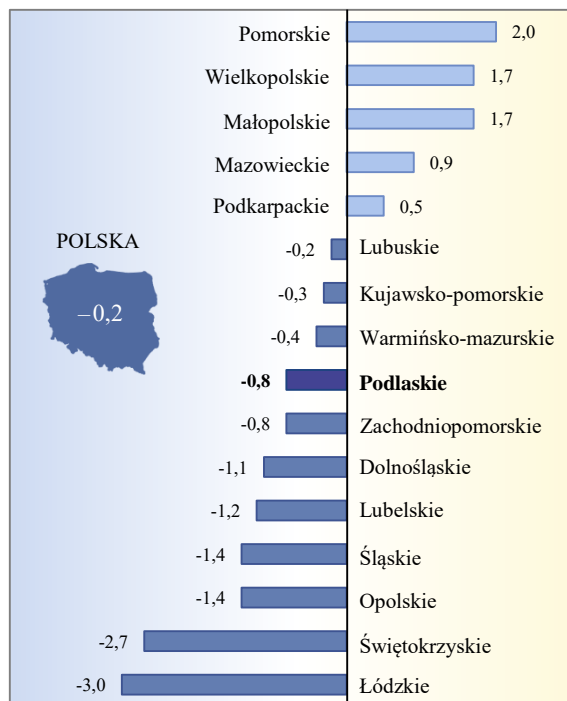
Tabl. 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2016 r.

Wyszczególnienie	Polska	Podlaskie
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	59
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,2	-0,8
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,0	-1,1
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w %	56,2	56,2
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w %	52,8	52,5
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w %	6,2	6,8
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w zł	4277,03	3613,85
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	2018,48	1831,95
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	1182,83	1157,18
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100)	99,4	99,0
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych ^b w szt.	41,3	88,2
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych ^b w szt.	75,6	28,7
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle w zł	481695	434852
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w zł	446107	495662
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	4,3	4,0
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	1103	842
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	24	8
Udział liczby przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów w %	81,6	83,0
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych w %	95,0	97,0
Dynamika nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach (rok poprzedni = 100, ceny bieżące)	88,5	108,0
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2015 r. ^c w zł	46764	33230

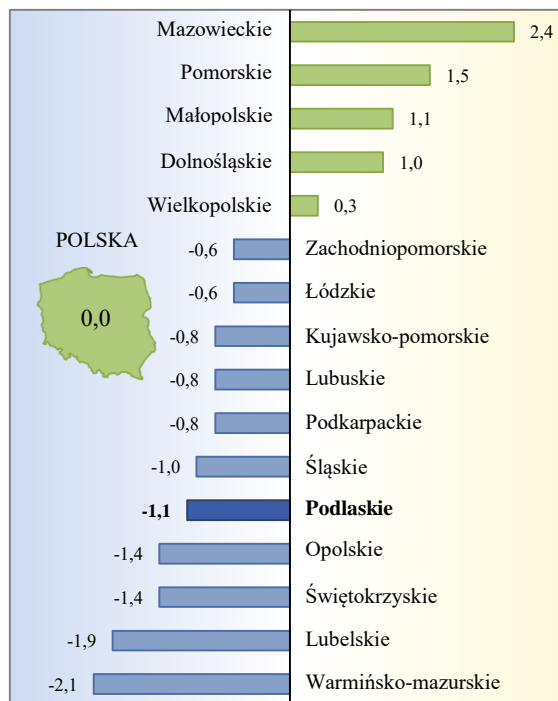
a Przeciętne w roku. b Stan w czerwcu; w przypadku powierzchni użytków rolnych – dane wstępne. c Dane wstępne.

WOJEWÓDZTWO NA TLE POZOSTAŁYCH WOJEWÓDZTW

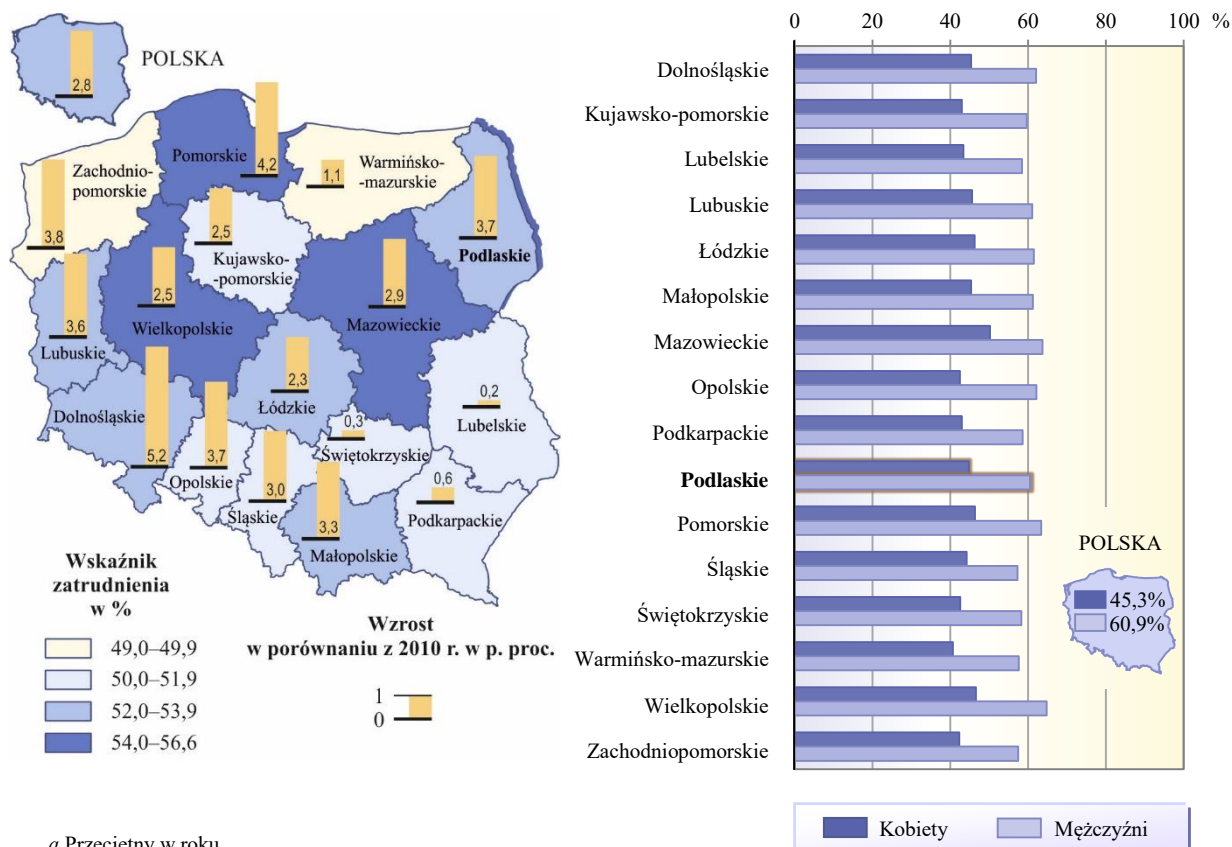
Wyk. 1. **Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2016 r.**

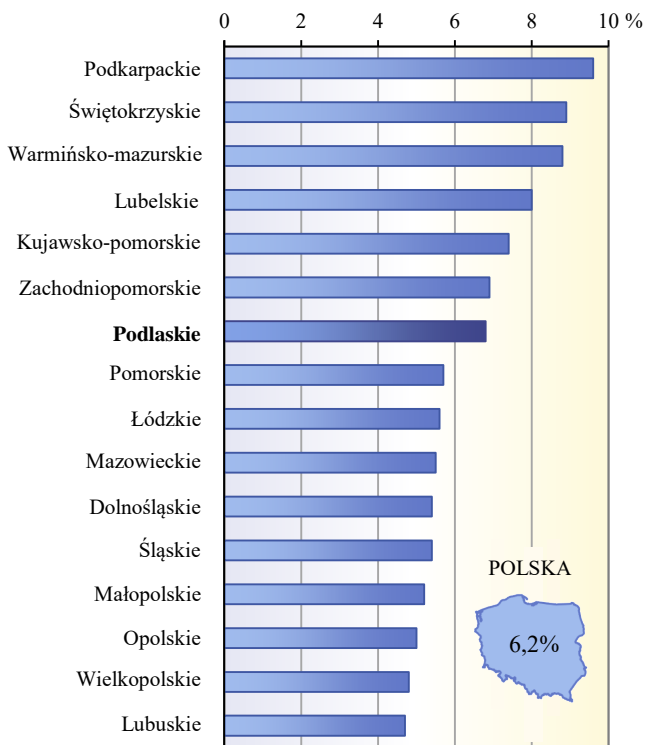
Wyk. 2. **Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2016 r.**

Wyk. 3. **Wskaźnik zatrudnienia według BAEL^a w 2016 r.**

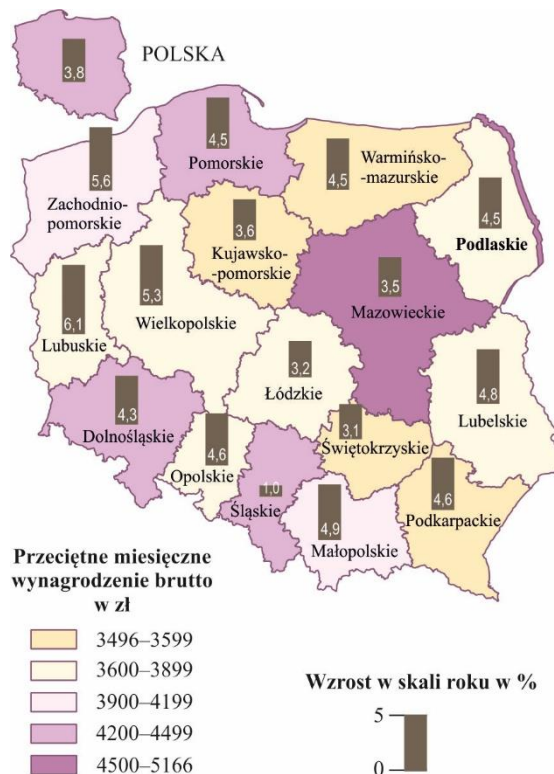

Wyk. 4. Stopa bezrobocia według BAEL^a w 2016 r.

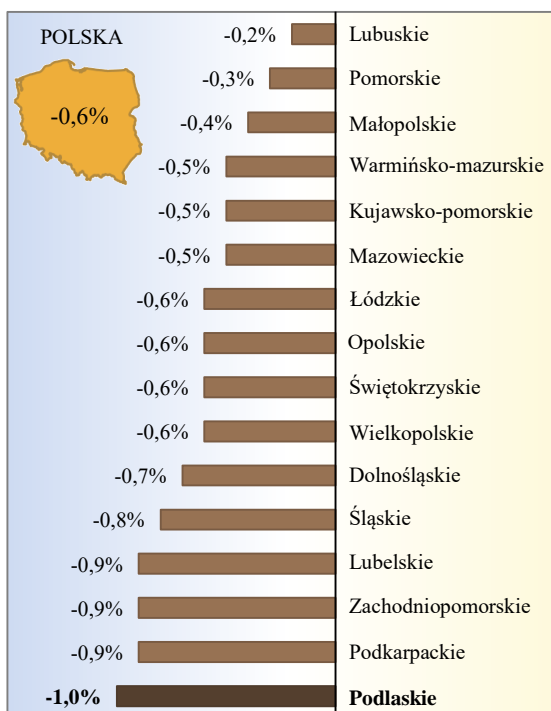

a Przeciętna w roku.

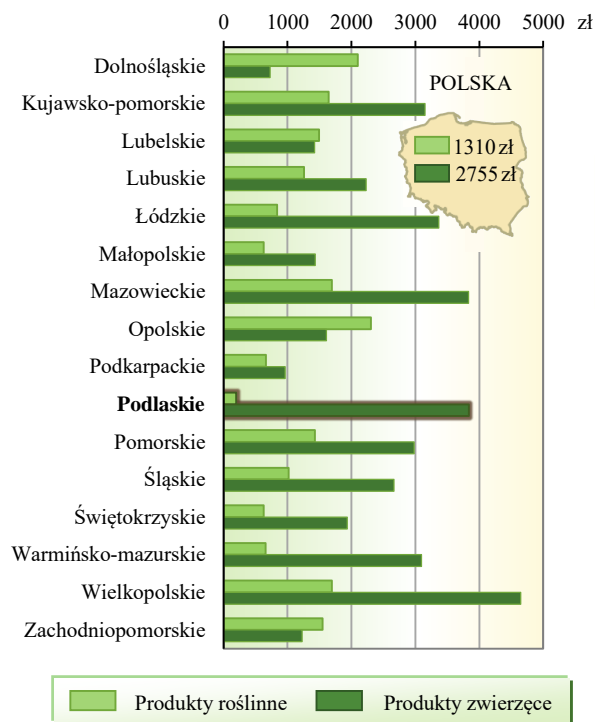
Wyk. 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r.

Wyk. 6. Zmiany cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2016 r. w porównaniu z rokiem poprzednim

Wyk. 7. Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych^a w 2016 r.

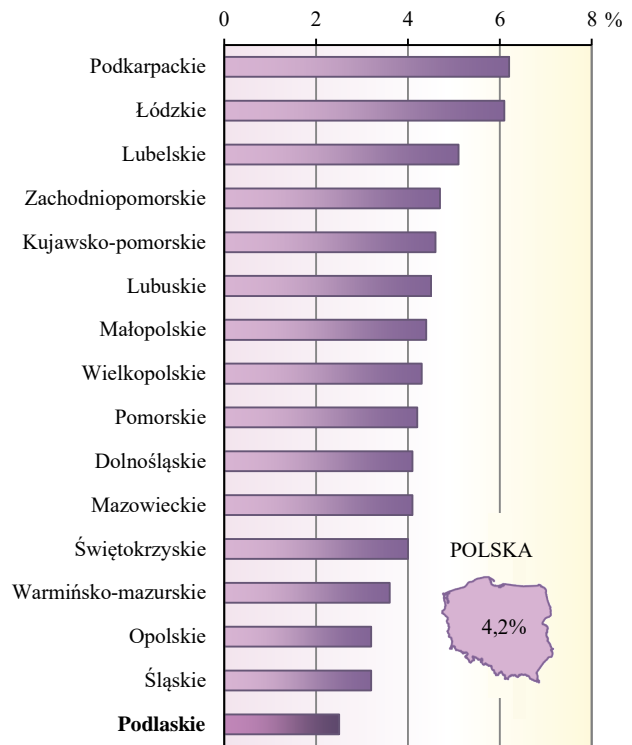

a W przypadku powierzchni użytków rolnych – dane wstępne.

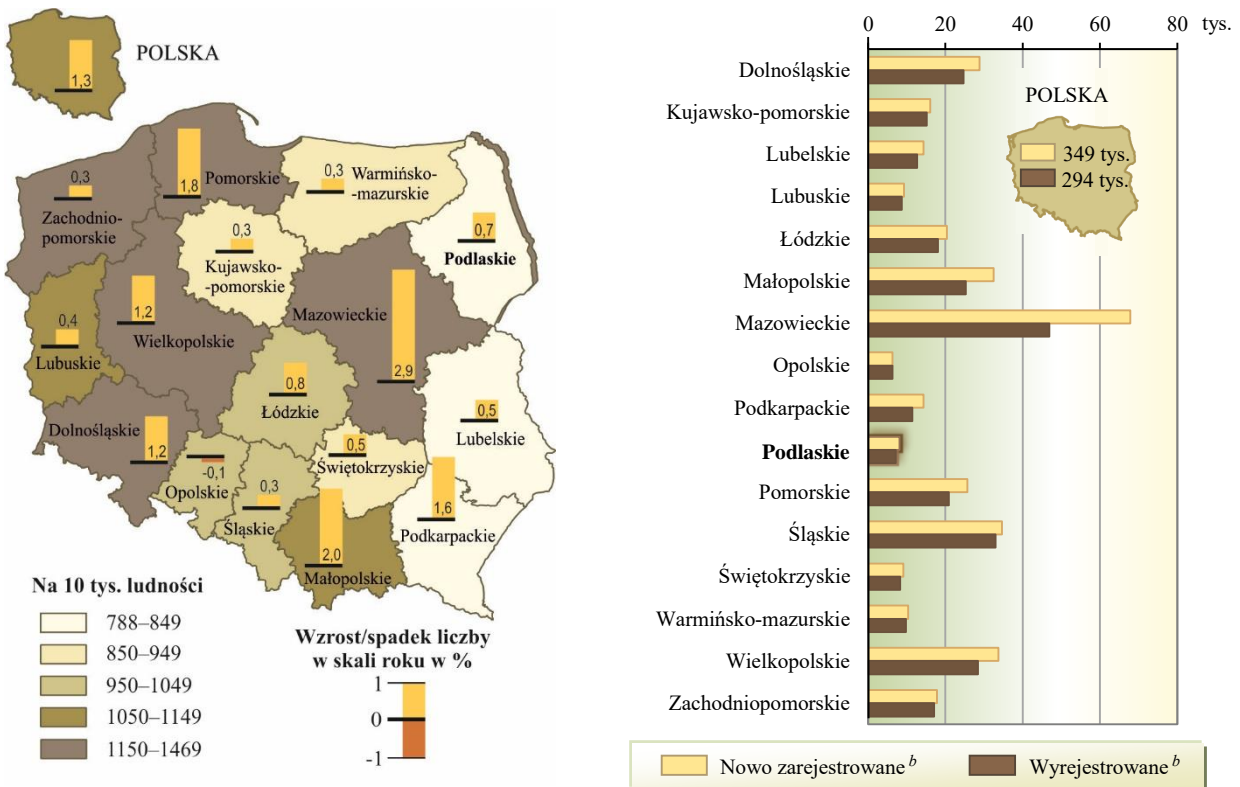
Wyk. 8. Mieszkania oddane do użytkowania w 2016 r.

Wyk. 9. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2016 r.

Wyk. 10. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^a w 2016 r. Stan w dniu 31 XII

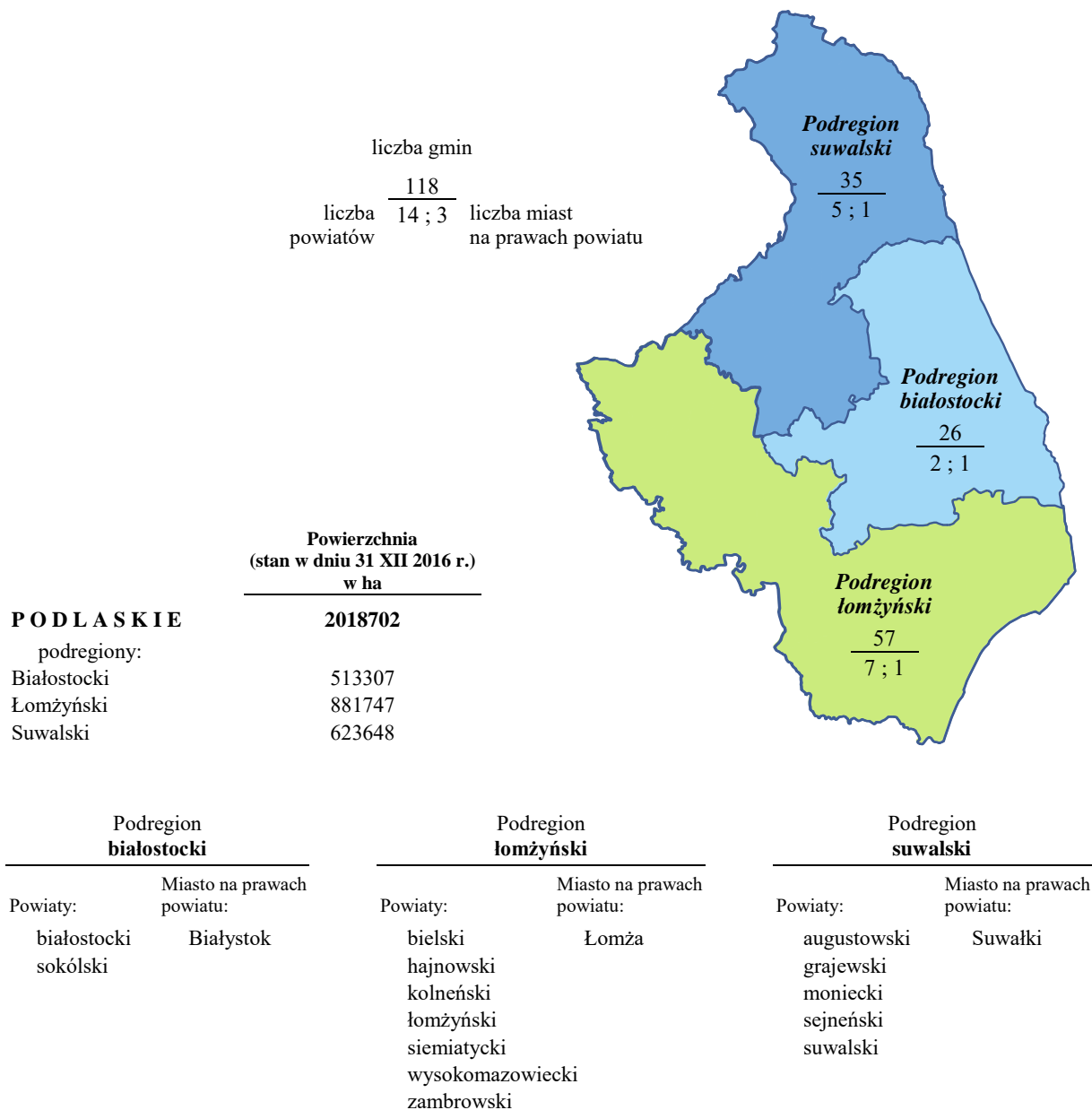

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W ciągu roku; w podziale według województw – bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejsu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON.

PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS)¹ W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

Według stanu w dniu 31 XII 2016 r., województwo podlaskie zajmowało powierzchnię 20187 km² (2018702 ha), co stanowiło 6,5% powierzchni kraju. Na jego obszarze mieszkało 1186,6 tys. ludności, tj. 3,1% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wyniosła 59 osób (ostatnia lokata w kraju).

¹ NTS obejmuje 5 poziomów: 3 poziomy zasadniczego podziału terytorialnego kraju oraz dodatkowo 2 poziomy nieadministracyjne — regiony (NTS 1) grupujące jednostki szczebla wojewódzkiego oraz podregiony (NTS 3) grupujące w ramach województwa kilka do kilkunastu powiatów.

LUDNOŚĆ

W 2016 r. w województwie podlaskim utrzymał się spadek liczby ludności w ujęciu rocznym. Podobnie jak w poprzednich latach, zanotowano także ujemny przyrost naturalny oraz ujemne ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały. Saldo migracji zagranicznych przyjęło zaś wartość dodatnią.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2016 r., ludność województwa podlaskiego liczyła 1186625 osób, tj. o 2175 osób mniej niż przed rokiem i o 16823 osoby mniej niż w końcu 2010 r. Mieszkańcy województwa, niezmiennie od wielu lat, stanowią 3,1% ogółu ludności Polski. Średnia gęstość zaludnienia (liczba osób przypadająca na 1 km²) w końcu grudnia 2015 r. wyniosła w województwie 59, zaś w Polsce – 123

Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzypisowych sporządza się metodą bilansową, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda migracji wewnętrznych i zagranicznych oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowanym okresie. Wyjątek stanowi 2015 r., w przypadku którego dla migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.

Prezentowane dane dotyczą ludności w danej gminie, tj. liczby ludności zameldowanej na pobyt stały skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące.

Jako bazę wyjściową bilansów przyjęto wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. – według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

i kształtowała się na poziomie niezmiennym w odniesieniu do notowanego w poprzednich pięciu latach. Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa – nadal najwyższy notowano w Białymstoku i Łomży (odpowiednio 2904 i 1922 osoby na 1 km²), zaś najniższy – w powiatach: sejneńskim (24 osoby na 1 km²) oraz suwalskim i hajnowskim (po 27 osób na 1 km²).

Struktura ludności według płci w województwie podlaskim od kilku lat nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2016 r. wyniósł 51,3%. W Polsce sytuacja w tym zakresie jest podobna – w końcu 2016 r. kobiety stanowiły 51,6% ogółu ludności. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) ukształtował się na poziomie notowanym w latach poprzednich, osiągając w regionie wartość 105, zaś w Polsce – 107.

Tabl. 2. Ludność na podstawie bilansów

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Stan w dniu 30 VI w tys.	38516,7	38454,6	38426,8
w tym kobiety	19869,1	19847,2	19835,2
Miasta	23448,5	23202,7	23149,3
Wieś	15068,2	15251,9	15277,5
Stan w dniu 31 XII			
w tysiącach	38529,9	38437,2	38433,0
na 1 km ²	123	123	123
w tym kobiety:			
w tysiącach	19876,7	19839,2	19839,8
na 100 mężczyzn	107	107	107
Miasta: w tysiącach	23429,1	23166,4	23129,5
w %	60,8	60,3	60,2
Wieś: w tysiącach	15100,7	15270,8	15303,5
w %	39,2	39,7	39,8
WOJ. PODLASKIE			
Stan w dniu 30 VI w tys.	1204,3	1190,3	1187,6
w tym kobiety	616,5	609,9	608,7
Miasta	725,1	720,3	719,9
Wieś	479,1	469,9	467,7
Stan w dniu 31 XII			
w tysiącach	1203,4	1188,8	1186,6
na 1 km ²	60	59	59
w tym kobiety:			
w tysiącach	616,1	609,3	608,2
na 100 mężczyzn	105	105	105
Miasta: w tysiącach	724,8	719,9	719,7
w %	60,2	60,6	60,6
Wieś: w tysiącach	478,6	468,9	467,0
w %	39,8	39,4	39,4
M. BIAŁYSTOK			
Stan w dniu 30 VI w tys.	293,9	295,6	296,3
W tym kobiety	155,8	156,9	157,3
Stan w dniu 31 XII			
w tysiącach	294,2	296,0	296,6
na 1 km ²	2880	2898	2904
W tym kobiety:			
w tysiącach	155,9	157,1	157,4
na 100 mężczyzn	113	113	113

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

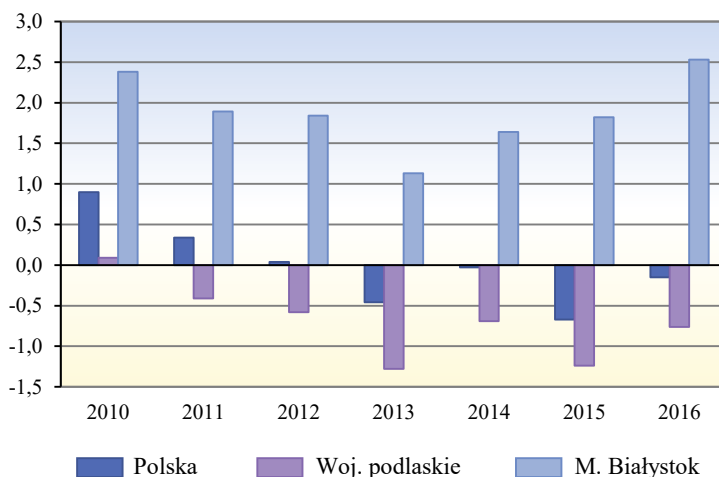
W okresie styczeń–grudzień 2016 r. w województwie zarejestrowano 11373 urodzenia żywe, tj. o 548 więcej niż przed rokiem i o 555 mniej niż w 2010 r. Współczynnik urodzeń żywych (liczba urodzeń żywych na 1000 ludności) wyniósł 9,58 i był wyższy od zanotowanego rok wcześniej (gdy osiągnął wartość 9,09), ale niższy niż w 2010 r. (9,90). W 2016 r. w województwie podlaskim

zmarło 12271 osób, tj. o 31 mniej niż przed rokiem ale o 457 więcej niż przed sześcioma laty. Ogólny współczynnik zgonów (liczba zgonów na 1000 ludności) wyniósł 10,33, podczas gdy w 2015 r. – 10,34, a w 2010 r. – 9,81.

Umieralność niemowląt zmniejszyła się zarówno w porównaniu z 2015 r., jak i w stosunku do 2010 r. W latach 2010 i 2015 współczynnik zgonów niemowląt (liczony na 1000 urodzeń żywych) przyjął wartość 4,53, podczas gdy w 2016 r. ukształtował się na poziomie 3,34.

W 2016 r. współczynnik urodzeń żywych w województwie był w dalszym ciągu niższy od zanotowanego średnio w Polsce, zaś współczynnik zgonów, podobnie jak przed rokiem, przekroczył odpowiednią wartość dla kraju.

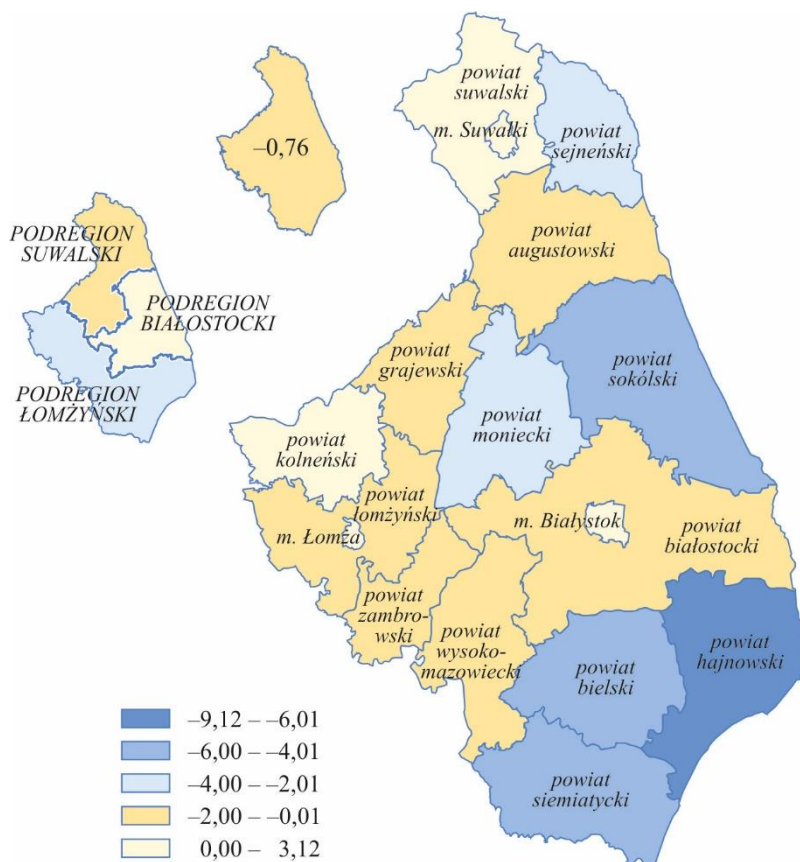
Wyk. 11. **Przyrost naturalny na 1000 ludności**

W omawianym roku w województwie podlaskim zanotowano ujemny przyrost naturalny. Różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów wyniosła minus 898. W 2015 r. był on również ujemny i ukształtował się na poziomie minus 1477, natomiast w 2010 r. przyjął wartość dodatnią – 114. Współczynnik przyrostu naturalnego (przyrost naturalny na 1000 ludności) w 2016 r. osiągnął poziom minus 0,76, podczas gdy rok wcześniej wyniósł minus 1,24, a w 2010 r. – 0,09. W Polsce przyrost naturalny w ostatnich czterech latach przyjmował wartość ujemną, a współczynnik przyrostu naturalnego w 2016 r. ukształtował się na poziomie minus 0,15.

W 2016 r. w województwie podlaskim przyrost naturalny przyjmował wartości dodatnie w miastach na prawach powiatu oraz w powiatach suwalskim i kolneńskim, a najwyższy współczynnik przyrostu naturalnego zanotowano w Suwałkach (3,12). W pozostałych powiatach obserwowano ujemny przyrost naturalny, zaś najniższy współczynnik przyrostu naturalnego stwierdzono w powiecie hajnowskim (minus 9,12).

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI).

Wyk. 12. **Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie podlaskim według podregionów i powiatów w 2016 r.**

W podlaskich urzędach stanu cywilnego w 2016 r. zarejestrowano 6279 nowo zawartych małżeństw, tj. o 218 więcej niż przed rokiem, ale aż o 724 mniej niż w 2010 r. Współczynnik małżeństw (liczba małżeństw na 1000 ludności) w omawianym okresie osiągnął poziom 5,29 (wobec 5,09 w 2015 r. i 5,82 w 2010 r.). W odniesieniu do Polski liczba nowo zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności była w regionie w ostatnich pięciu latach wyższa, a w 2010 r. nieco niższa.

Tabl. 3. **Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Małżeństwa	5,93	4,91	5,03
Urodzenia żywe	10,73	9,60	9,95
Zgony	9,83	10,27	10,10
w tym niemowląt ^a	4,98	4,00	3,98
Przyrost naturalny ^b	0,90	-0,67	-0,15
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-0,05	-0,41 ^c	0,04
w tym zagranicznych	-0,05	.	0,04

^a Dzieci w wieku poniżej 1 roku. Na 1000 urodzeń żywych. ^b Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie. ^c W przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r.

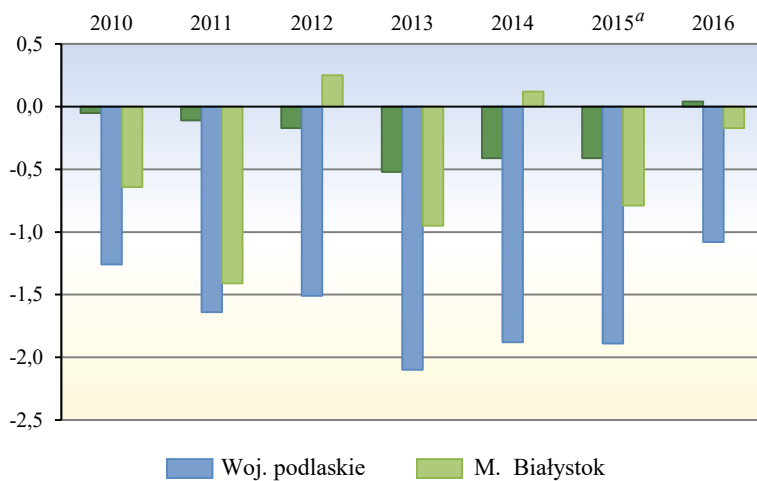
Tabl. 3. Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
WOJ. PODLASKIE			
Małżeństwa	5,82	5,09	5,29
Urodzenia żywe	9,90	9,09	9,58
Zgony	9,81	10,34	10,33
w tym niemowląt ^a	4,53	4,53	3,34
Przyrost naturalny ^b	0,09	-1,24	-0,76
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-1,26	-1,89 ^c	-1,08
w tym zagranicznych	0,08	.	0,23
M. BIAŁYSTOK			
Małżeństwa	5,80	4,98	5,37
Urodzenia żywe	10,26	10,20	10,74
Zgony	7,88	8,38	8,20
w tym niemowląt ^a	4,31	2,99	1,57
Przyrost naturalny ^b	2,38	1,82	2,53
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-0,64	-0,79 ^c	-0,17
w tym zagranicznych	0,56	.	0,30

^a Dzieci w wieku poniżej 1 roku. Na 1000 urodzeń żywych. ^b Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie. ^c W przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r.

W województwie w 2016 r., podobnie jak w latach poprzednich, saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały było ujemne. Oznacza to, że liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego w ciągu omawianego okresu przekroczyła liczbę osób zameldowanych na pobyt stały w tym czasie (w 2016 r. – o 1287, w 2015 – o 2244, a w 2010 r. – o 1516). W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w 2016 r. wyniosło minus 1,08, podczas gdy rok wcześniej ukształtowało się na poziomie minus 1,89, a w 2010 r. – minus 1,26.

Wyk. 13. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności

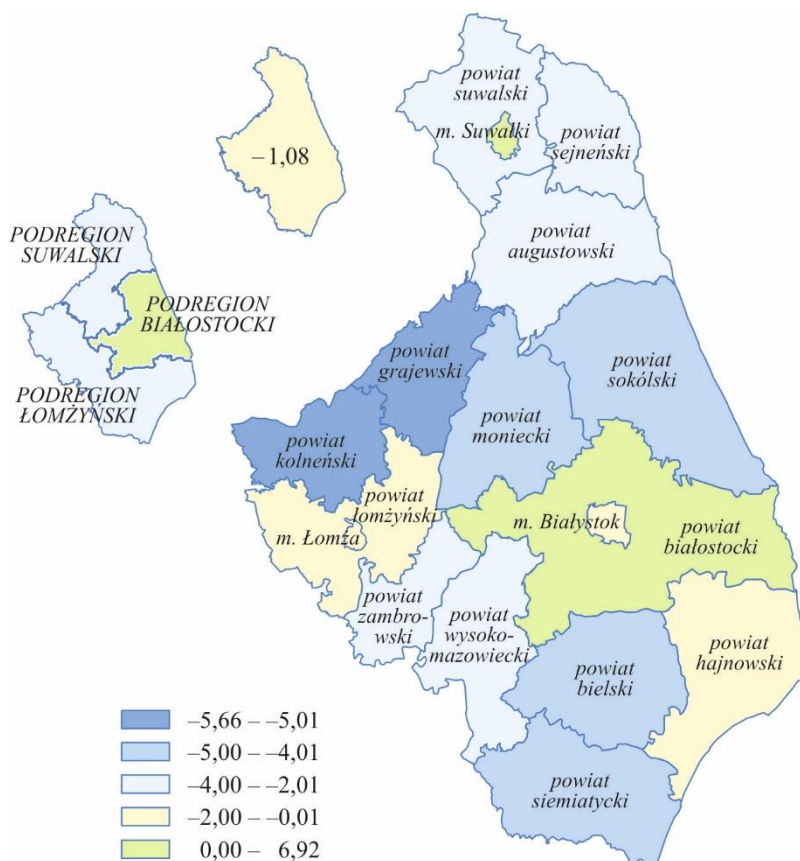

^a W przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r.

W 2016 r. liczba osób, które wymeldowały się z pobytu stałego w związku z wyjazdem poza granice kraju wyniosła 268 i w stosunku do 2010 r. spadła o 153 osoby. Liczba osób powracających z zagranicy i meldujących się na pobyt stały w 2016 r. ukształtowała się na poziomie 546 i w porównaniu z 2010 r. była o 25 osób wyższa. W Polsce liczba osób emigrujących poza

granice kraju w 2010 r. wyniosła 17360, zaś w 2016 r. spadła do 11970. W ostatnim roku na powrót do kraju zdecydowało się 13475 osób, tj. o 1771 mniej niż w 2010 r.

Wyk. 14. **Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie podlaskim według podregionów i powiatów w 2016 r.**

Analizując saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały w województwie podlaskim według powiatów w 2016 r. stwierdzono, że przyjęło ono wartość dodatnią tylko w powiecie białostockim i mieście Suwałki, gdzie w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosło odpowiednio 6,92 i 0,42. Najgorszą sytuację pod tym względem odnotowano natomiast w powiecie grajewskim, w którym saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ukształtowało się na poziomie minus 5,66.

Dane z zakresu ludności w województwie podlaskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Biuletyn Statystyczny Województwa Podlaskiego” – publikacja udostępniona na stronie internetowej Urzędu,
 - „Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie podlaskim” – publikacja dostępna w wersji książkowej oraz elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- jak również w Banku Danych Lokalnych.
-

RYNEK PRACY

■ PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE

W 2016 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się powyżej poziomu odnotowanego rok wcześniej, podczas gdy w 2015 r. nie uległo zmianie w odniesieniu do roku poprzedniego.

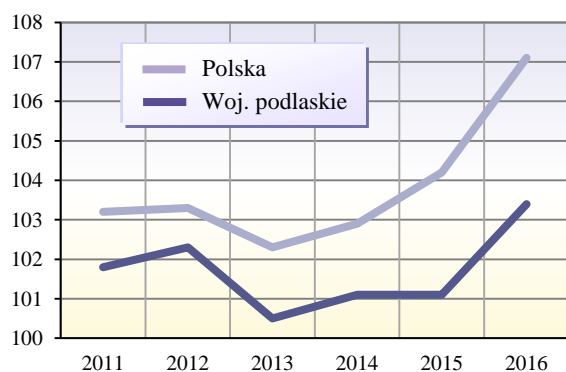
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie podlaskim w 2016 r. wyniosło 100,1 tys. osób i było wyższe o 2,3% niż przed rokiem (w 2015 r. utrzymało się na poziomie z poprzedniego roku) i o 3,4% niż w 2010 r. W skali kraju również nastąpił wzrost przeciętnego zatrudnienia zarówno w odniesieniu do zanotowanego rok wcześniej – o 2,8% (wobec wzrostu w 2015 r. odpowiednio o 1,3%), jak i w 2010 r. – o 7,1%.

Dane o przeciętnym zatrudnieniu obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz niepełnym, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Tabl. 4. **Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw**

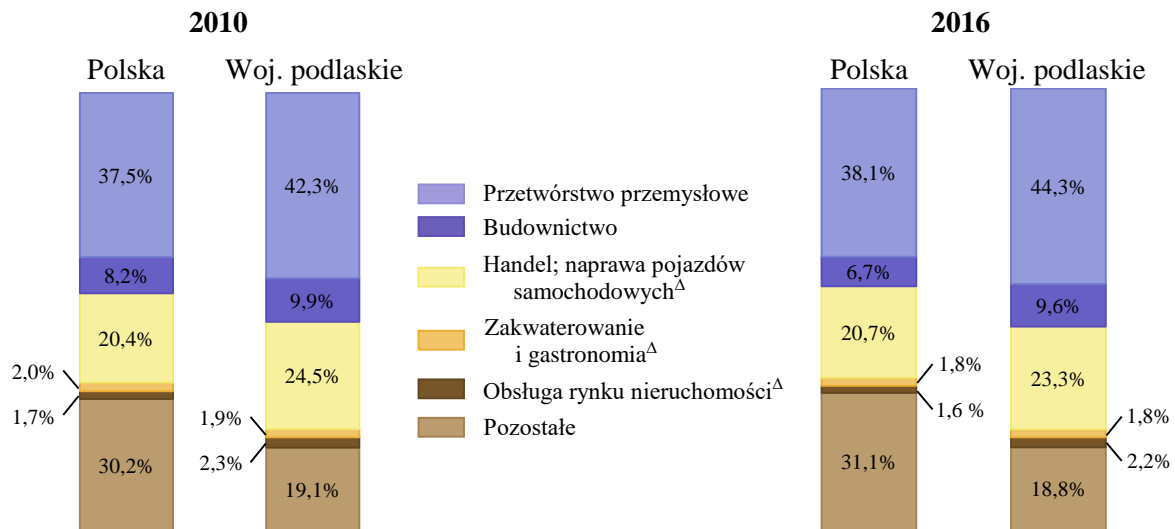
Wyszczególnienie	2010	2015	2016		
	w tysiącach		2010 = 100	2015 = 100	
Polska	5372,6	5601,6	5760,2	107,1	102,8
Woj. podlaskie	96,9	97,9	100,1	103,4	102,3
M. Białystok	37,3	32,8	33,1	88,7	101,1

Wyk. 15. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw**
2010 = 100

W 2016 r. w województwie podlaskim w sektorze przedsiębiorstw najwyższy poziom przeciętnego zatrudnienia stwierdzono w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe – 44,4 tys. osób (44,3% ogółem), handel; naprawa pojazdów samochodowych – 23,3 tys. osób (23,3%), budownictwo – 9,6 tys. osób (9,6%) oraz transport i gospodarka magazynowa – 5,7 tys. osób (5,7%). Łącznie udział tych sekcji w ogólnym zatrudnieniu w sektorze przedsiębiorstw wyniósł 83,0%.

Wśród sekcji dominujących pod względem zatrudnienia jego wzrost miał miejsce w budownictwie (o 5,3%), przetwórstwie przemysłowym (o 3,1%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 1,8%), natomiast spadek odnotowano w transporcie i gospodarce magazynowej (o 1,3%).

Wyk. 16. **Struktura przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw według sekcji PKD 2007**

W regionie we wszystkich kwartalnych okresach narastających 2016 r. odnotowano wyższe przeciętne zatrudnienie niż w analogicznych okresach poprzedniego roku, przy czym obserwowano stopniowe osłabienie tempa wzrostu.

Tabl. 5. **Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie podlaskim**

Wyszczególnienie	2015				2016				w tys.
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100								
O g ó ł e m	100,3	100,1	100,3	100,0	103,1	102,9	102,4	102,3	100,1
w tym:									
Przemysł	102,4	101,8	101,9	101,6	103,4	103,1	103,5	102,8	48,7
w tym:									
przetwórstwo przemysłowe	102,7	101,9	102,0	101,7	103,8	103,4	103,8	103,1	44,4
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	96,9	97,0	98,0	97,0	92,7	92,9	92,4	93,7	1,2
Budownictwo	93,4	94,3	94,3	93,4	105,7	104,3	104,6	105,3	9,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	99,8	100,0	100,4	100,4	103,4	104,0	101,2	101,8	23,3
Transport i gospodarka magazynowa	107,5	106,5	106,8	104,3	99,1	99,1	97,9	98,7	5,7
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	97,9	96,6	95,3	92,0	106,9	108,7	111,1	110,8	1,8
Informacja i komunikacja	111,4	109,0	107,1	104,2	94,1	94,2	94,4	95,9	1,2
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	97,7	96,3	97,1	98,3	101,5	101,4	100,8	98,0	2,2
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	81,1	84,6	88,1	93,8	105,9	101,2	101,8	98,9	2,5

■ BEZROBOCIE REJESTROWANE

W 2016 r. ponownie zanotowano spadek zarówno ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych, jak i stopy bezrobocia w ujęciu rocznym. Pozytywną zmianą w porównaniu z sytuacją obserwowaną rok wcześniej było również zwiększenie liczby ofert zatrudnienia, którymi dysponowały urzędy pracy.

W końcu grudnia 2016 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa wyniosła 48,4 tys. osób i była niższa od zanotowanej przed rokiem (o 6,7 tys. osób, tj. o 12,1%) oraz w końcu 2010 r. (o 15,4 tys. osób, tj. o 24,2%). Analogiczne zmiany zaobserwowano w skali kraju – w końcu 2016 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 14,6% w porównaniu z zanotowaną rok wcześniej i o 31,7% w stosunku do stanu w końcu 2010 r.

Dane o bezrobociu rejestrowanym dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 645, z późniejszymi zmianami).

Tabl. 6. **Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	1954,7	1563,3	1335,2
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	3042,0	2368,8	2169,8
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	2979,8	2630,6	2398,0
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ...	83	31	21
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	12,4	9,8	8,3
WOJ. PODLASKIE			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	63,8	55,0	48,4
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	88,4	71,5	66,4
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	85,8	76,8	73,1
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ...	298	76	55
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	13,8	11,8	10,4
M. BIAŁYSTOK			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	15,2	13,2	11,3
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	20,9	16,3	14,7
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	19,7	17,9	16,6
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ...	1694	76	50
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	12,3	10,7	9,0

^a W ciągu roku.

W województwie podlaskim w końcu 2016 r., w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego, odnotowano spadek liczby bezrobotnych we wszystkich powiatach, przy czym największy stwierdzono w powiecie augustowskim (o 24,7%), a najmniejszy – w powiecie kolneńskim (o 1,1%).

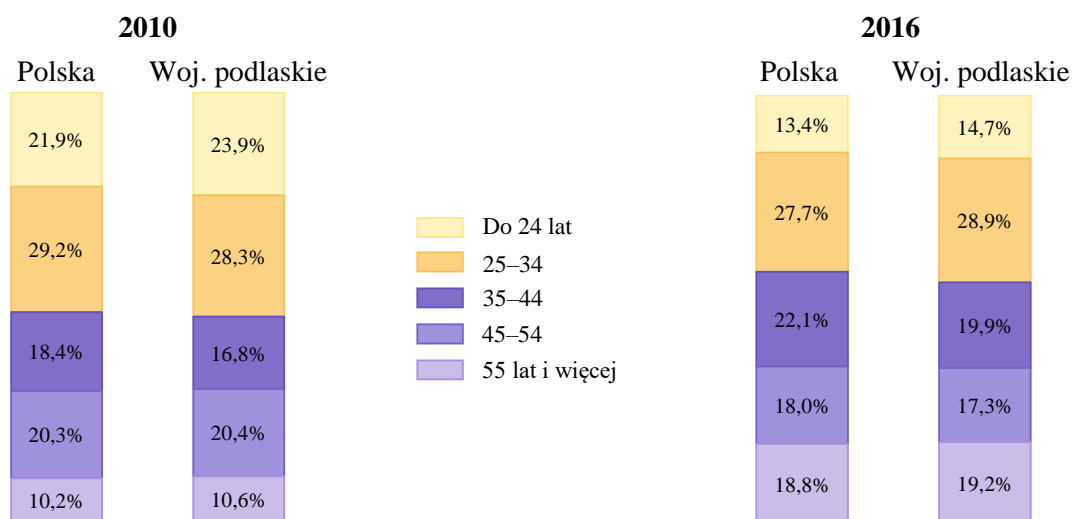
Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

W omawianym okresie 89,2% ogółu bezrobotnych w regionie nie posiadało prawa do zasiłku (w końcu 2015 r. – 89,6%), 81,6% stanowiły osoby wcześniej pracujące (rok wcześniej – 79,4%), a 37,1% to mieszkańcy wsi (przed rokiem – 36,5%).

W końcu grudnia 2016 r. w województwie podlaskim, odmiennie niż w kraju, wśród bezrobotnych przeważali mężczyźni. Stanowili oni 54,4% ogółu osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, a ich liczba była o 12,5% niższa niż rok wcześniej. Liczebność populacji bezrobotnych kobiet zmniejszyła się w ujęciu rocznym o 11,6%, ale ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł w ciągu roku o 0,3 p. proc., tj. do poziomu 45,6%.

Bezrobocie nadal dotyczyło przede wszystkim ludzi młodych. W końcu grudnia 2016 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25–34 lata (14,0 tys.), a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku o 0,3 p. proc. i wyniósł 28,9%. W skali roku najbardziej zwiększył się odsetek bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej (o 1,7 p. proc., tj. do 19,2%), natomiast w największym stopniu zmniejszył się udział bezrobotnych w wieku do 24 lat (o 2,1 p. proc., tj. do 14,7%).

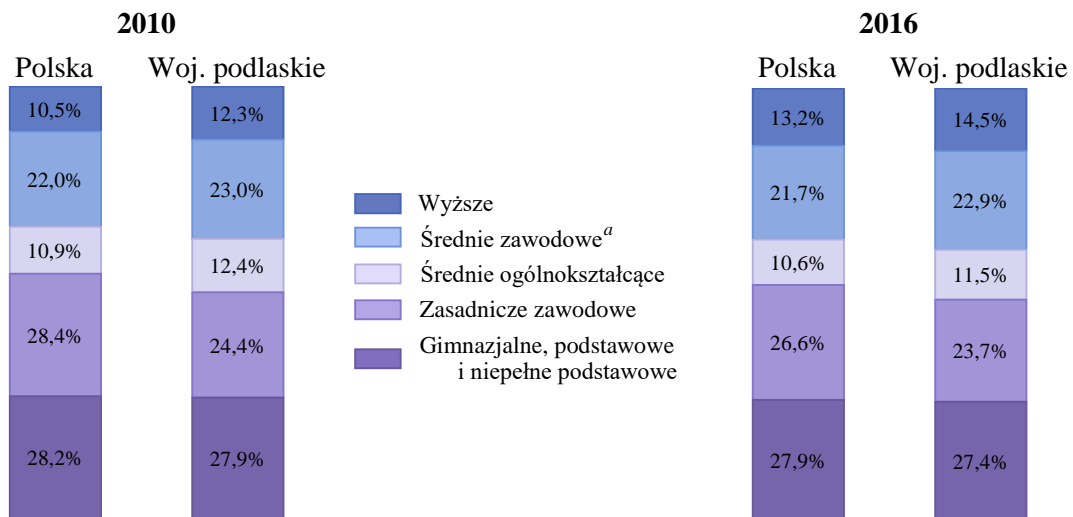
Wyk. 17. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku**
Stan w dniu 31 XII

Wśród bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy dominują osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. W końcu 2016 r. dwie najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe (odpowiednio 27,4% i 23,7% ogółu bezrobotnych). W porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. udział osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym w ogólnej liczbie bez-

robotnych wzrósł o 0,2 p. proc., zaś odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym zmniejszył się o 0,2 p. proc. Nadal dość duże problemy na rynku pracy odczuwały także osoby z wykształceniem wyższym. Mimo, że na przestrzeni roku ich liczba zmniejszyła się o 11,2%, to odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych w skali roku wzrósł o 0,2 p. proc. osiągając poziom 14,5%.

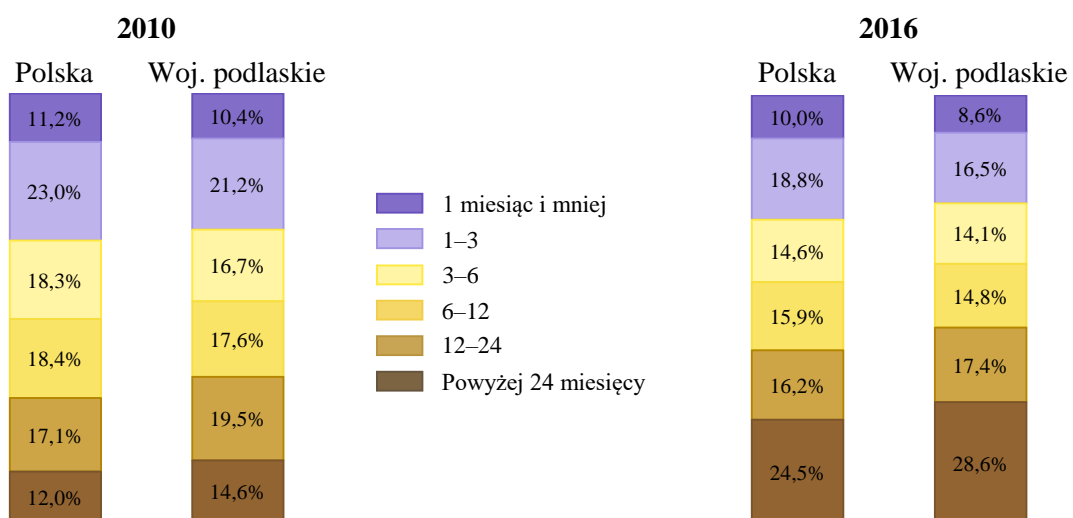
Wyk. 18. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia**
Stan w dniu 31 XII

^a Łącznie z wykształceniem policealnym.

W województwie podlaskim w końcu grudnia 2016 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych była niższa niż rok wcześniej we wszystkich kategoriach wyodrębnionych według czasu pozostawania bez pracy. Największy spadek (o 20,4%) w ujęciu rocznym odnotowano w przypadku osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy – ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się w skali roku o 1,5 p. proc., tj. do 14,8%.

Wyk. 19. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy^a**
Stan w dniu 31 XII

^a Przedziały zostały domknięte prawostronnie.

Największe trudności ze znalezieniem pracy miały osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat. W odniesieniu do poprzedniego roku ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł o 0,8 p. proc. i wyniósł 22,4 %. Pogorszeniu uległa również sytuacja osób ze stażem pracy do 1 roku, których odsetek w omawianej populacji wzrósł w ciągu roku o 1,3 p. proc. do poziomu 20,1%. W porównaniu z 2015 r. korzystne zmiany zaobserwowano wśród osób bez stażu pracy oraz osób ze stażem od 20 do 30 lat. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych spadł w ciągu roku odpowiednio o 2,2 p. proc. (do 18,4%) oraz o 0,3 p. proc. (do 9,1 %).

W województwie podlaskim w końcu grudnia 2016 r. bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowili 88,5% ogółu bezrobotnych. Wśród nich najliczniejszą grupę tworzyły osoby długotrwale bezrobotne, a ich udział w ogólnej liczbie pozostających bez pracy, w porównaniu z analogicznym okresem 2015 r. zmniejszył się o 0,1 p. proc. do poziomu 60,6%. Zanotowano także spadek odsetka osób do 30 roku życia (o 2,4 p. proc. do 30,1%). Wzrósł natomiast udział osób powyżej 50 roku życia (o 1,3 p. proc. do 28,3%) i osób niepełnosprawnych (o 0,1 p. proc. do 6,3%). Liczba bezrobotnych we wszystkich wymienionych kategoriach była mniejsza niż rok wcześniej, a największy spadek dotyczył osób do 30 roku życia (o 18,7%).

Tabl. 7. **Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w województwie podlaskim**

Wyszczególnienie	2015				2016			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu):								
w tysiącach osób	62,2	55,5	53,8	55,0	56,2	50,3	49,0	48,4
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	87,6	88,3	89,2	91,1	90,4	90,6	91,0	87,9
Bezrobotni nowo zarejestrowani (napływ):								
w tysiącach osób	19,2	15,2	18,0	19,1	17,9	14,5	17,0	17,0
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	102,6	107,2	95,5	95,1	93,5	95,5	94,1	89,2
Bezrobotni wyrejestrowani (odpływ):								
w tysiącach osób	17,3	21,9	19,7	17,9	16,7	20,5	18,3	17,6
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	93,5	98,0	92,2	89,4	96,3	93,5	92,7	98,5
Płynność bezrobocia (napływ - odpływ) w tys. osób	1,8	-6,7	-1,7	1,2	1,2	-6,0	-1,3	-0,6
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w %	13,2	11,9	11,6	11,8	11,9	10,8	10,5	10,4

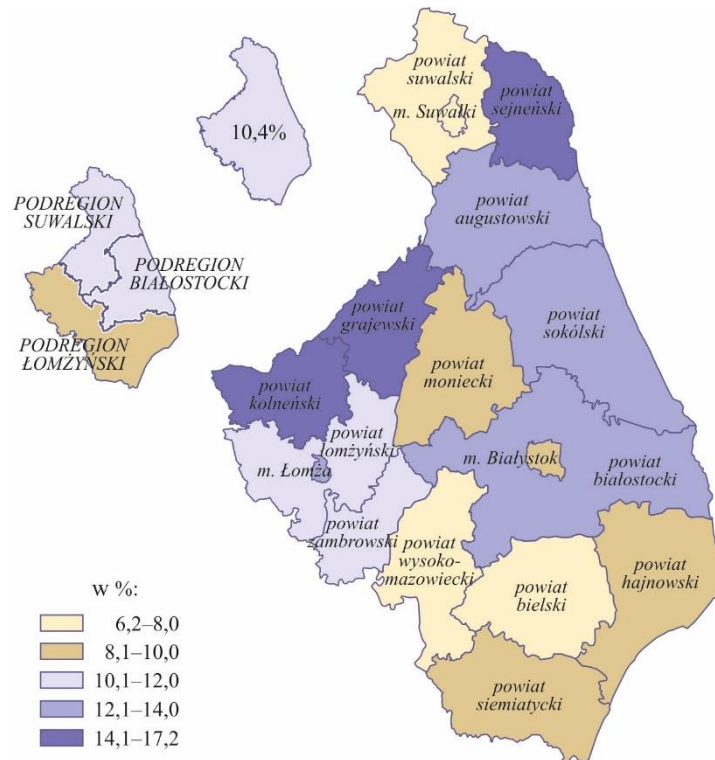
Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

We wszystkich miesiącach 2016 r. stopa bezrobocia rejestrowanego, zarówno w skali kraju jak i województwa, była niższa niż rok wcześniej. W końcu grudnia 2016 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w kraju wyniosła 8,3% i była mniejsza o 1,4 p. proc. niż przed rokiem oraz o 4,1 p. proc. niż w końcu 2010 r. W województwie podlaskim w końcu 2016 r.

uksztaltowała się ona na poziomie 10,4%, tj. niższym o 1,4 p. proc. niż rok wcześniej i o 3,4 p. proc. niż w końcu 2010 r.

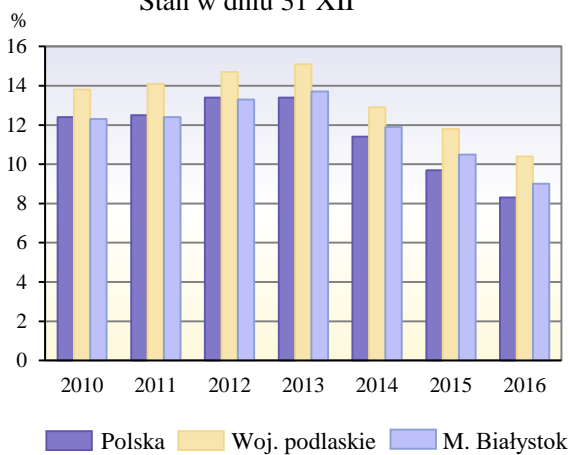
Wyk. 20. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie podlaskim według podregionów i powiatów w 2016 r.

Stan w dniu 31 XII

Wyk. 21. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stan w dniu 31 XII

Spadek stopy bezrobocia w skali roku zanotowano we wszystkich powiatach w regionie, przy czym największy stwierdzono w powiatach: augustowskim (o 3,2 p. proc.), monieckim (o 2,8 p. proc.) oraz sokólskim (o 2,0 p. proc.). Nadal obserwowano dość duże terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia w województwie. Rozpiętość pomiędzy jej najniższą i najwyższą wartością w powiatach wyniosła 11,0 p. proc. i w skali roku zmniejszyła się o 0,3 p. proc. Najwyższą stopę bezrobocia zanotowano w powiatach: grajewskim (17,2%),

kolneńskim (16,6%) i sejneńskim (15,9%), zaś najniższą – w powiatach: suwalskim (6,2%), wysokomazowieckim (6,8%) i bielskim (7,0%) oraz w mieście Suwałki (7,4%).

W 2016 r. liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 66,4 tys. osób i była mniejsza o 5,1 tys., tj. o 7,1% niż przed rokiem i o 22,0 tys., tj. o 24,9% niż w 2010 r. Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich odsetek w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych

w stosunku do 2015 r. zwiększył się o 0,6 p. proc. i wyniósł 81,8%. W skali roku wzrósł udział osób dotychczas pracujących (o 2,7 p. proc., tj. do 81,6%) oraz osób zamieszkałych na wsi (o 0,4 p. proc., tj. do 34,2%). Obniżył się zaś odsetek osób dotychczas niepracujących (o 2,7 p. proc., tj. do 18,4%), bezrobotnych absolwentów (o 0,6 p. proc., tj. do 11,4%), a także osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy (o 0,2 p. proc., tj. do 3,1%).

Z ewidencji bezrobotnych w ciągu 2016 r. wykreślono 73,1 tys. osób, tj. o 4,9% mniej niż przed rokiem i o 14,8% mniej niż w 2010 r. Główną przyczyną wyrejestrowania nadal było podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 37,9 tys. osób (wobec 38,8 tys. przed rokiem). Udział tej kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zwiększył się w ujęciu rocznym (o 1,2 p. proc., tj. do 51,8%). W strukturze wykreślonych z ewidencji odnotowano również wzrost odsetka osób, które odmówiły bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy (o 0,7 p. proc., tj. do 2,2%) oraz osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego (o 0,7 p. proc., tj. do 8,5%). Spadł natomiast udział osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do pracy (o 2,4 p. proc., tj. do 16,8%), a także osób, które rozpoczęły staż lub szkolenia u pracodawców (o 0,7 p. proc., tj. do 10,8%). Odsetek osób, które nabyły prawa emerytalne lub rentowe pozostał na niezmiennym poziomie i wyniósł 0,8%.

W 2016 r., podobnie jak w roku poprzednim, bilans bezrobotnych w województwie podlaskim kształtował się korzystnie. W ciągu roku zarejestrowano o 6,7 tys. osób mniej niż wyłączono z ewidencji. Warto zaznaczyć, że relacja napływu do odpływu z bezrobocia ukształtowała się w regionie na poziomie 90,9%, podczas gdy w Polsce wskaźnik ten wyniósł 90,5%.

Powiatowe urzędy pracy w województwie podlaskim w ciągu całego 2016 r. miały do dyspozycji 31,0 tys. ofert pracy, tj. o 5,6% więcej niż rok wcześniej. W końcu grudnia omawianego roku na 1 ofertę pracy przypadało 55 bezrobotnych (wobec 76 osób przed rokiem) i wskaźnik ten był wyższy niż średnio w kraju, gdzie na 1 ofertę pracy przypadało 21 osób bezrobotnych. Najkorzystniejsza sytuacja w regionie miała miejsce w mieście Suwałki (21 osób na 1 ofertę pracy) oraz powiecie grajewskim (33 osoby), natomiast w powiecie kolneńskim odnotowano brak wolnych miejsc pracy. W Białymstoku na 1 ofertę przypadało 50 osób bezrobotnych.

■ BADANIE AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w IV kwartale 2016 r. wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku:

- wzrósł wskaźnik zatrudnienia,
- zmniejszyła się stopa bezrobocia,
- skrócił się przeciętny czas poszukiwania pracy przez bezrobotnych,
- zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych i biernych zawodowo przypadająca na 1000 osób pracujących.

W IV kwartale 2016 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w województwie podlaskim liczyła 507 tys. osób, a biernych zawodowo – 410 tys. Wśród ludności aktywnej zawodowo zanotowano 483 tys. osób pracujących i 24 tys. bezrobotnych.

Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach.

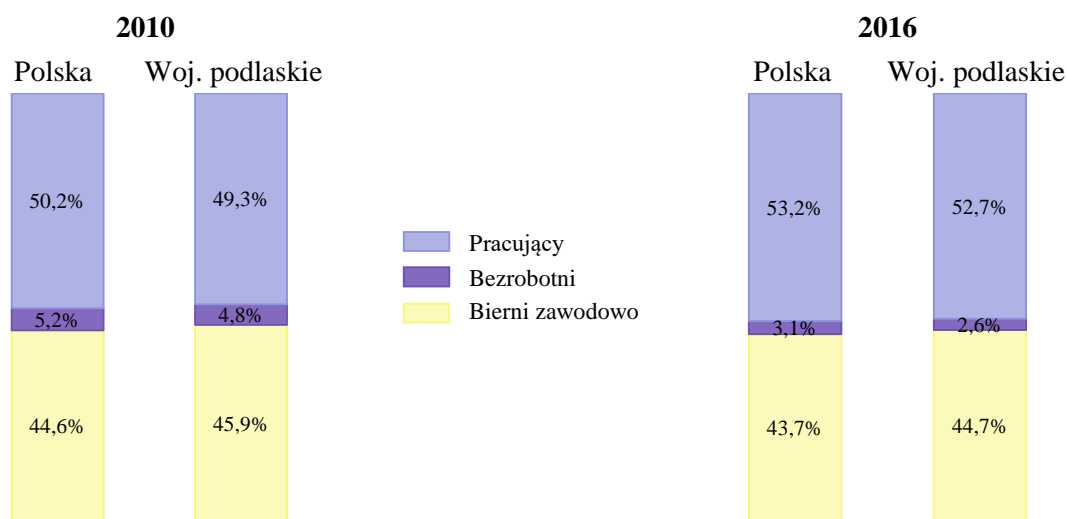
Prezentowane wyniki BAEL zostały uogólnione w oparciu o bilanse ludności opracowane na podstawie NSP 2011. Dane nie obejmują osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych oraz osób nieobecnych w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej.

Tabl. 8. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Aktywni zawodowo w tys.	17153	17489	17286
pracujący	15557	16280	16328
bezrobotni	1597	1210	958
Bierni zawodowo w tys.	13826	13473	13410
Współczynnik aktywności zawodowej w % ..	55,4	56,5	56,3
Wskaźnik zatrudnienia w %	50,2	52,6	53,2
Stopa bezrobocia w %	9,3	6,9	5,5
WOJ. PODLASKIE			
Aktywni zawodowo w tys.	527	500	507
pracujący	480	467	483
bezrobotni	48	33	24
Bierni zawodowo w tys.	447	413	410
Współczynnik aktywności zawodowej w % ..	54,1	54,8	55,3
Wskaźnik zatrudnienia w %	49,3	51,2	52,7
Stopa bezrobocia w %	9,1	6,6	4,7

Struktura ludności w województwie według statusu na rynku pracy uległa zmianie zarówno w stosunku do notowanej w IV kwartale roku poprzedniego, jak i w analogicznym okresie 2010 r. W odniesieniu do ostatniego kwartału 2015 r. zwiększył się udział pracujących (o 1,5 p. proc.) w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej, podczas gdy odsetek osób bezrobotnych zmniejszył się (o 1,0 p. proc.). W porównaniu z IV kwartałem 2010 r. odnotowano wzrost udziału pracujących (o 3,4 p. proc.), natomiast odsetek osób bezrobotnych obniżył się (o 2,2 p. proc.).

Wyk. 22. **Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w IV kwartale**

Liczba aktywnych zawodowo w regionie w IV kwartale 2016 r., w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku, wzrosła o 1,4%, a w stosunku do zanotowanej w IV kwartale 2010 r. zmniejszyła się o 3,8%. W omawianym okresie 43,6% ogółu osób aktywnych zawodowo stanowiły kobiety, a ich liczba była mniejsza odpowiednio o 1,8% i 6,8% niż w analogicznych kwartałach lat 2015 i 2010.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności (ogółem lub danej grupy).

W ostatnim kwartale 2016 r. współczynnik aktywności zawodowej w województwie ukształtował się na poziomie 55,3% (w kraju – 56,3%). W ciągu roku jego wartość wzrosła o 0,5 p. proc. (w kraju obniżyła się o 0,2 p. proc), natomiast w odniesieniu do analogicznego kwartału 2010 r. aktywność zawodowa ludności w naszym regionie wzrosła, a opisujący ją wskaźnik zwiększył się o 1,2 p. proc. (w skali kraju wzrósł o 0,9 p. proc.). W analizowanym okresie w województwie podlaskim wyższą wartość współczynnika aktywności zawodowej zanotowano wśród mężczyzn niż wśród kobiet (64,7% wobec 46,6%).

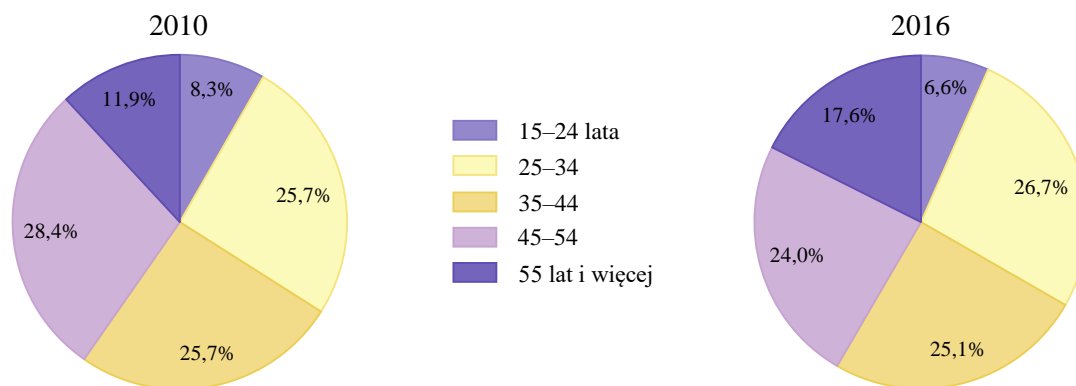
*Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:*

- *wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;*
- *formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych) jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeśli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w BAEL w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.*

Zbiorowość pracujących w województwie w IV kwartale 2016 r. liczyła 483 tys. i była o 3,4% większa w stosunku do zanotowanej rok wcześniej. W skali roku zwiększyła się (o 6,6%) liczba pracujących

mężczyzn, podczas gdy liczba pracujących kobiet nie uległa istotnej zmianie. W porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. zbiorowość pracujących nieznacznie zwiększyła się, przy czym liczba pracujących kobiet zmalała o 2,3%, natomiast liczebność populacji pracujących mężczyzn wzrosła o 3,0%. W analizowanym okresie wśród osób pracujących mniejszy udział (43,5%) miały kobiety.

Wyk. 23. **Struktura pracujących według wieku w województwie podlaskim w IV kwartale**

W strukturze pracujących według wieku w IV kwartale 2016 r. najmniej liczne były skrajne grupy wiekowe, tj. osoby w wieku 15–24 lata oraz powyżej 54 roku życia, których udział wynosił odpowiednio 6,6% oraz 17,6%. Najwyższy odsetek stanowiły osoby w wieku 25–34 lata (26,7%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2016 r. w województwie podlaskim ukształtował się na poziomie 52,7% (w kraju – 53,2%). W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego jego wartość w regionie wzrosła o 1,5 p. proc. (w skali kraju zwiększyła się o 0,6 p. proc.). Wzrost ten dotyczył tylko mężczyzn, wśród których wartość wskaźnika zatrudnienia zwiększyła się o 3,6 p. proc., zaś w przypadku kobiet odnotowano jego spadek o 0,4 p. proc. W odniesieniu do ostatniego kwartału 2010 r. zaobserwowano wzrost omawianego wskaźnika – o 3,4 p. proc. (w kraju wzrost wyniósł 3,0 p. proc.). Wśród mężczyzn zwiększył się on o 5,7 p. proc., a w przypadku kobiet – o 1,5 p. proc. W analizowanym okresie w województwie wskaźnik zatrudnienia w grupie mężczyzn ukształtował się na poziomie 61,8%, a dla kobiet osiągnął wartość 44,3%.

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności (ogółem lub danej grupy).

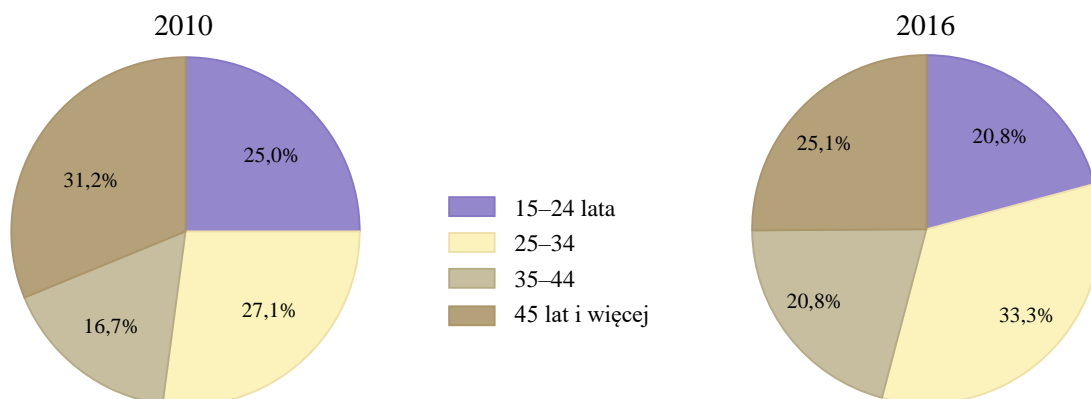
W IV kwartale 2016 r. liczba bezrobotnych w województwie podlaskim wyniosła 24 tys. osób.

W porównaniu z zanotowaną w analogicznym kwartale 2015 r. zaobserwowano jej spadek o 27,3%. W stosunku do ostatniego kwartału 2010 r. populacja bezrobotnych zmniejszyła się o 50,0% (zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn – po 50,0%). W IV kwartale 2016 r. w grupie osób bezrobotnych przeważali mężczyźni, którzy stanowili 54,2% omawianej populacji.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki: w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy oraz były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym. Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

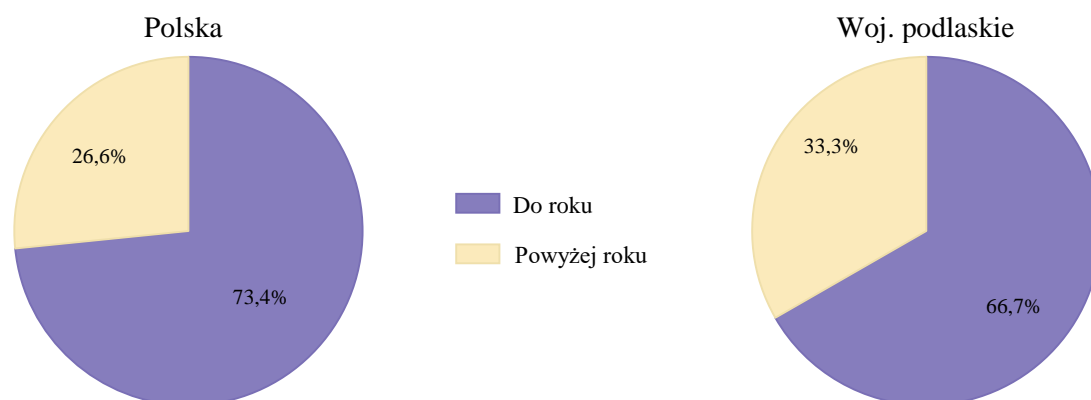
W analizowanym okresie wśród bezrobotnych najliczniejszą zbiorowość tworzyły osoby należące do przedziału wiekowego 25–34 lata (33,3% ogółu bezrobotnych).

Wyk. 24. **Struktura bezrobotnych według wieku w województwie podlaskim w IV kwartale**

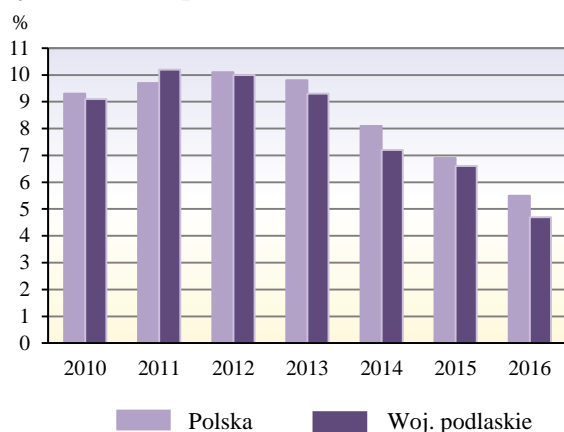
Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne w IV kwartale 2016 r. w województwie podlaskim wyniósł 11,7 miesiąca (w kraju – 10,7 miesiąca). Na przestrzeni roku okres ten uległ skróceniu o 2,0 miesiąca (w Polsce skrócił się o 1,1 miesiąca), a w odniesieniu do ostatniego kwartału 2010 r. o 0,1 miesiąca (w kraju wydłużył się o 0,5 miesiąca).

Wyk. 25. **Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2016 r.**

W analizowanym okresie w regionie liczba osób długotrwale poszukujących pracy (tzn. dłużej niż rok) ukształtowała się na poziomie 8 tys. i stanowiła 33,3% ogółu bezrobotnych (wobec 42,4% rok wcześniej i 35,4% w IV kwartale 2010 r.). W kraju w IV kwartale 2016 r. odsetek osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 26,6% i w skali roku spadł o 3,1 p. proc., a w porównaniu z zanotowanym w analogicznym okresie 2010 r. jego wartość zmniejszyła się o 2,8 p. proc.

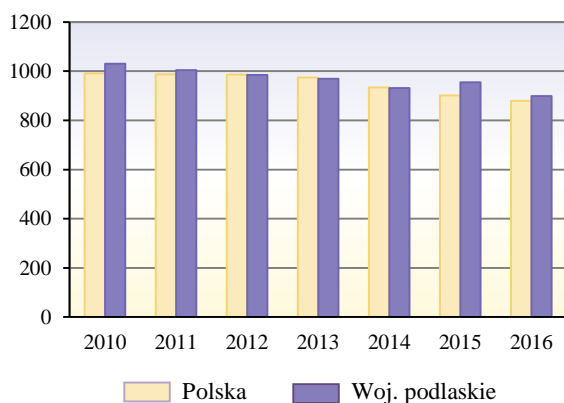
Wyk. 26. Stopa bezrobocia w IV kwartale

i w kraju (odpowiednio o 4,4 p. proc. i 3,8 p. proc.). W IV kwartale 2016 r. w województwie analizowany wskaźnik w przypadku mężczyzn wyniósł 4,5%, a wśród kobiet – 5,0%.

W IV kwartale 2016 r. zbiorowość biernych zawodowo w województwie liczyła 410 tys. osób i stanowiła 44,7% ogółu mieszkańców w wieku 15 lat i więcej (w kraju – 43,7%). Liczba osób nieaktywnych zawodowo w regionie w ciągu roku uległa niewielkiemu zmniejszeniu, natomiast w stosunku do analogicznego okresu 2010 r. spadła o 8,3%. W skali kraju liczebność omawianej populacji obniżyła się w obu analizowanych okresach odpowiednio o 0,5% oraz 3,0%.

Wyk. 27. Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących w IV kwartale

Stopa bezrobocia w IV kwartale 2016 r. w województwie podlaskim ukształtowała się na poziomie 4,7% i była o 0,8 p. proc. niższa od wskaźnika ogólnokrajowego. W ciągu roku w regionie obniżyła się ona o 1,9 p. proc., natomiast w kraju – o 1,4 p. proc. W odniesieniu do analogicznego kwartału 2010 r. odnotowano jej spadek zarówno w regionie, jak

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

W IV kwartale 2016 r. w regionie na 1000 pracujących przypadało 899 osób bezrobotnych i biernych zawodowo (w kraju – 880 osób). Rok wcześniej wskaźnik ten kształtował się mniej korzystnie, gdyż na 1000 pracujących przypadało 955 osób bezrobotnych i biernych zawodowo. W stosunku do analogicznego kwartału 2010 r. również nastąpiła jego poprawa, ponieważ na 1000 pracujących przypadało wówczas aż 1031 osób niepracujących.

Dane z zakresu rynku pracy w województwie podlaskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego”,
 - „Biuletyn Statystyczny Województwa Podlaskiego”,
 - „Aktywność ekonomiczna ludności w województwie podlaskim”,
 - „Popyt na pracę w województwie podlaskim”,
- jak również w Banku Danych Lokalnych.

WYNAGRODZENIA

W 2016 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się na poziomie wyższym niż w roku poprzednim. W porównaniu z 2015 r. zwiększył się czas przepracowany przez zatrudnionych w jednostkach sektora przedsiębiorstw oraz średnie wynagrodzenie za godzinę ich pracy.

Tabl. 9. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw**

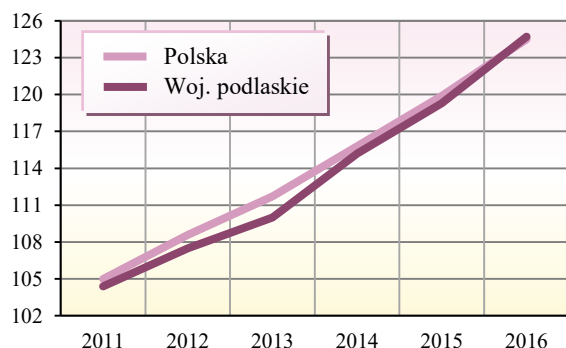
Wyszczególnienie	2010	2015	2016		
	w złotych			2010 = 100	2015 = 100
Polska	3434,62	4121,41	4277,03	124,5	103,8
Woj. podlaskie	2896,16	3458,56	3613,85	124,7	104,5
M. Białystok	3014,50	3398,86	3554,68	118,0	104,6

W 2016 r. w województwie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 3613,85 zł i było o 4,5% wyższe niż w roku poprzednim (w 2015 r. wzrosło odpowiednio o 3,6%) oraz o 24,7% wyższe niż w 2010 r. W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyniosło 4277,03 zł i zwiększyło się o 3,8% w odniesieniu do zanotowanego przed rokiem (przy wzroście w 2015 r. odpowiednio o 3,5%), i o 24,5% w porównaniu z 2010 r.

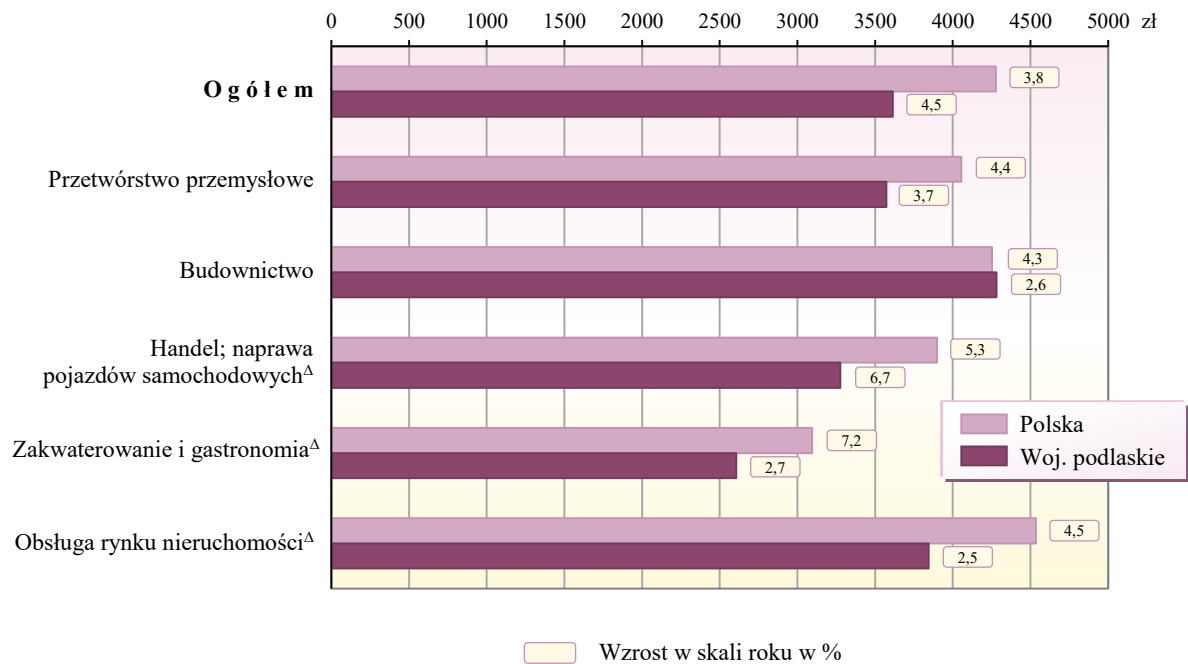
Przeciętne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku do podziału lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie, po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

Wyk. 28. **Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw**

Przeciętne miesięczne 2010 = 100

W stosunku do poprzedniego roku wzrost wynagrodzeń wystąpił we wszystkich sekcjach sektora przedsiębiorstw w regionie. Biorąc pod uwagę sekcje charakteryzujące się największym przeciętnym zatrudnieniem w województwie, najwyższy wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń stwierdzono w transporcie i gospodarce magazynowej (o 7,1%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 6,7%) oraz administrowaniu i działalności wspierającej (o 6,6%).

Wyk. 29. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw ogółem i w wybranych sekcjach PKD 2007 w 2016 r.**Tabl. 10. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie podlaskim**

Sekcje	2015				2016				w zł
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100								
Ogółem	104,5	104,2	103,7	103,6	104,1	104,7	104,7	104,5	3613,85
w tym:									
Przemysł	103,4	103,4	103,6	103,2	104,6	105,1	104,4	103,8	3617,36
w tym:									
przetwórstwo przemysłowe	103,7	103,8	103,9	103,3	104,3	105,0	104,4	103,7	3572,77
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	98,1	94,3	94,8	98,7	106,2	107,3	106,5	105,4	4705,09
Budownictwo	108,0	107,2	104,0	105,3	101,5	102,7	102,8	102,6	4281,60
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	103,8	103,5	103,7	103,9	106,0	105,8	106,8	106,7	3276,65
Transport i gospodarka magazynowa	102,7	102,8	98,1	100,8	101,7	104,5	107,9	107,1	3413,87
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	114,1	117,2	115,9	114,2	104,7	102,0	101,4	102,7	2606,14
Informacja i komunikacja	102,5	102,4	103,1	105,0	107,8	104,0	102,9	100,4	4573,19
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	105,2	104,5	104,2	104,1	101,1	101,5	101,6	102,5	3844,23
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	108,2	108,4	106,9	103,9	103,9	104,0	104,7	106,6	2272,18

W omawianym roku najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto zanotowano w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, informacja i komunikacja oraz budownictwo. Przekroczyły one odpowiednio o 30,2%, 26,5% i 18,5% średnie wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w województwie. Najniższe wynagrodzenia zaobserwowano natomiast w administrowaniu i działalności wspierającej, zakwaterowaniu i gastronomii, a także w handlu; naprawie pojazdów samochodowych. Były one odpowiednio o 37,1%, 27,9% i 9,3% mniejsze od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w regionie.

Zatrudnieni w jednostkach sektora przedsiębiorstw w województwie podlaskim w 2016 r. przepracowali łącznie 178,4 mln godz., tj. o 1,3% więcej niż przed rokiem. Najwięcej godzin przepracowano w sekcjach przetwórstwo przemysłowe – 78,4 mln (44,0% ogólnej ich liczby) i handel; naprawa pojazdów samochodowych – 41,5 mln (23,3%), zaś najmniej w informacji i komunikacji – 2,0 mln (1,1%) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 2,2 mln (1,2%).

Średni czas przepracowany w ciągu miesiąca przez 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r. wyniósł 149 godzin (rok wcześniej – 150 godzin).

Przeciętne wynagrodzenie godzinowe brutto w tym okresie ukształtowało się na poziomie 24,33 zł i w porównaniu z 2015 r. wzrosło o 5,5%. Najwyższe wynagrodzenie za przepracowaną godzinę otrzymali zatrudnieni w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (32,03 zł), a najniższe – w administrowaniu i działalności wspierającej (16,11 zł).

Dane z zakresu przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w województwie podlaskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego”,
 - „Biuletyn Statystyczny Województwa Podlaskiego”,
- jak również w Banku Danych Lokalnych.*
-
-

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

W 2016 r. utrzymał się wzrost przeciętnej liczby emerytów i rencistów w ujęciu rocznym. Na kierunek zmian zachodzących w całej populacji emerytów i rencistów w ostatnim roku miała wpływ większa niż przed rokiem zbiorowość osób pobierających świadczenia z ZUS, podczas gdy liczba świadczeniobiorców KRUS uległa zmniejszeniu. W analizowanym roku odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto, przy czym wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacane przez ZUS niż realizowane przez KRUS.

W 2016 r. przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 259,3 tys. osób i była wyższa od zanotowanej przed rokiem (o 1,4 tys. osób, tj. o 0,6%), natomiast niższa niż w 2010 r. (o 17,0 tys. osób, tj. o 6,1%).

Tabl. 11. Świadczenia społeczne

Wyszczególnienie	2010	2015	2016		
	w liczbach bezwzględnych		2010 = 100	2015 = 100	
POLSKA					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	8866,0	8476,9	8507,2	96,0	100,4
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS ^a	7491,4	7273,8	7312,8	97,6	100,5
rolników indywidualnych	1374,7	1203,2	1194,4	86,9	99,3
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS ^a w zł	1588,95	1980,96	2018,48	127,0	101,9
w tym emerytura	1698,35	2096,55	2131,70	125,5	101,7
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	954,68	1179,63	1182,83	123,9	100,3
w tym emerytura	996,18	1209,81	1210,30	121,5	100,0
WOJ. PODLASKIE					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	276,3	257,9	259,3	93,9	100,6
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS	178,3	170,6	172,7	96,9	101,2
rolników indywidualnych	98,0	87,3	86,6	88,4	99,2
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1441,83	1798,48	1831,95	127,1	101,9
w tym emerytura	1525,45	1887,83	1919,10	125,8	101,7
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	918,86	1149,95	1157,18	125,9	100,6
w tym emerytura	942,93	1164,71	1169,94	124,1	100,4

^a Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS, a także wypłatami świadczeń rolnych z MON, MSWiA oraz MS (nieuwzględnionymi w województwie).

W 2016 r. odsetek osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe z ZUS w województwie w ogólnej ich zbiorowości w Polsce wyniósł 2,4% i wzrósł o 0,1 p. proc. w stosunku do poprzedniego roku, natomiast świadczeniobiorcy KRUS stanowili 7,2% całej ich populacji w kraju, co oznacza spadek w skali roku o 0,1 p. proc.

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE). Nie obejmują emerytur pomostowych oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych.

W 2016 r. emerytury i renty z ZUS w województwie podlaskim otrzymywało 172,7 tys. osób, tj. o 1,2% więcej niż przed rokiem, ale o 3,1% mniej niż przed sześcioma laty. W latach 2011–2014 liczba świadczeniobiorców ZUS systematycznie malała, ale już w 2015 r. zanotowano załamanie obserwowanej tendencji. Na kierunek zmian zachodzących w 2016 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, decydujący wpływ miała większa (o 2,4%) niż przed rokiem zbiorowość emerytów, która do 2014 r.

systematycznie malała. Po raz kolejny znacząco zmniejszyła się liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 4,0%), a nieznacznie zmalała liczba osób pobierających renty rodzinne (o 0,2%). W 2016 r. najliczniejszą grupę świadczeniobiorców ZUS stanowili emeryci (73,5% całej zbiorowości), a najmniejszą – osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy (11,6%).

Tabl. 12. Świadczenia społeczne w województwie podlaskim

Wyszczególnienie	2015				2016			
	I–III	I–VI	I–IX	I–XII	I–III	I–VI	I–IX	I–XII
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. ...	257,0	257,4	257,7	257,9	259,0	259,1	259,2	259,3
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	99,7	100,0	100,2	100,4	100,8	100,7	100,6	100,6
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS	170,2	170,4	170,4	170,6	172,0	172,3	172,5	172,7
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	100,4	100,5	100,6	100,7	101,0	101,1	101,2	101,2
rolników indywidualnych	86,8	87,0	87,2	87,3	87,0	86,8	86,7	86,6
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	98,3	98,9	99,5	99,8	100,2	99,8	99,4	99,2
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:								
wypłacana przez ZUS	1770,17	1784,30	1791,65	1798,48	1824,11	1826,56	1828,87	1831,95
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	103,2	102,6	102,9	103,1	103,0	102,4	102,1	101,9
rolników indywidualnych	1132,58	1147,50	1149,13	1149,95	1153,82	1156,71	1157,31	1157,18
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	102,7	103,5	103,5	103,4	101,9	100,8	100,7	100,6

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

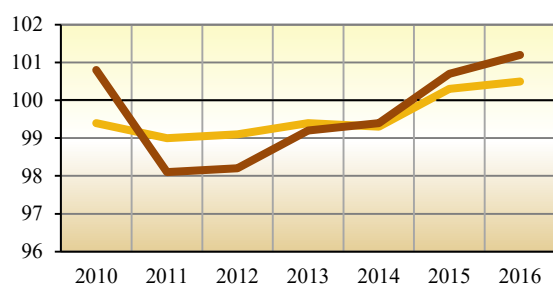
Na przestrzeni ostatnich siedmiu lat nieco odmiennie kształtowała się dynamika liczby osób otrzymujących świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych – we wszystkich kategoriach świadczeniobiorców do 2012 r. notowano systematyczne zmniejszanie zbiorowości w porównaniu z rokiem poprzednim. W 2013 r. nastąpiło przerwanie tendencji

spadkowej w przypadku przeciętnej liczby osób otrzymujących renty z tytułu niezdolności do pracy, w następnym roku odnotowano wzrost liczby osób pobierających renty rodzinne, a w 2015 r. ponownie zwiększyła się zbiorowość pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy. W 2016 r. emerytury i renty rolnicze pobierało 86,6 tys. osób, czyli mniej o 0,8% niż przed rokiem i o 11,6% niż sześć lat wcześniej. W ciągu ostatniego roku zaobserwowano spadek zarówno liczby osób otrzymujących emerytury (o 0,9%), jak i pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy (o 0,3%). Liczba osób korzystających z rent rodzinnych utrzymała się na niemal niezmiennym poziomie w odniesieniu do poprzedniego roku (wzrost o 2 osoby). Grupa świadczeniobiorców KRUS charakteryzowała się również nieco odmienną strukturą. Podobnie jak w przypadku świadczeń wypłacanych przez ZUS, dominowali emeryci, przy czym ich odsetek wyniósł aż 82,2%. Najniższy udział miały natomiast osoby pobierające renty rodzinne, które stanowiły 3,6% ogółu świadczeniobiorców KRUS.

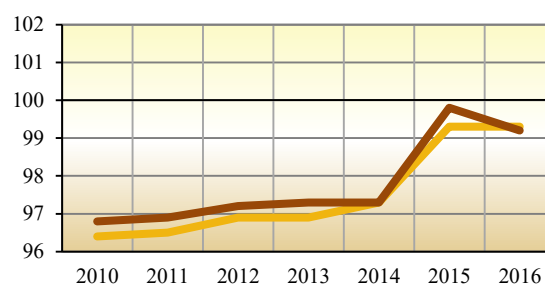
Wyk. 30. **Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów**

Rok poprzedni = 100

Pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS

Rolników indywidualnych

— Polska — Woj. podlaskie

Świadczenia emerytalno-rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

W województwie podlaskim w 2016 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 1831,95 zł i była o 1,9% większa niż przed rokiem. W skali kraju w analizowanym okresie odnotowano jej wzrost także o 1,9%. To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych ukształtowało się na poziomie 1157,18 zł i na przestrzeni roku zwiększyło się o 0,6% (w kraju nastąpił wzrost o 0,3%).

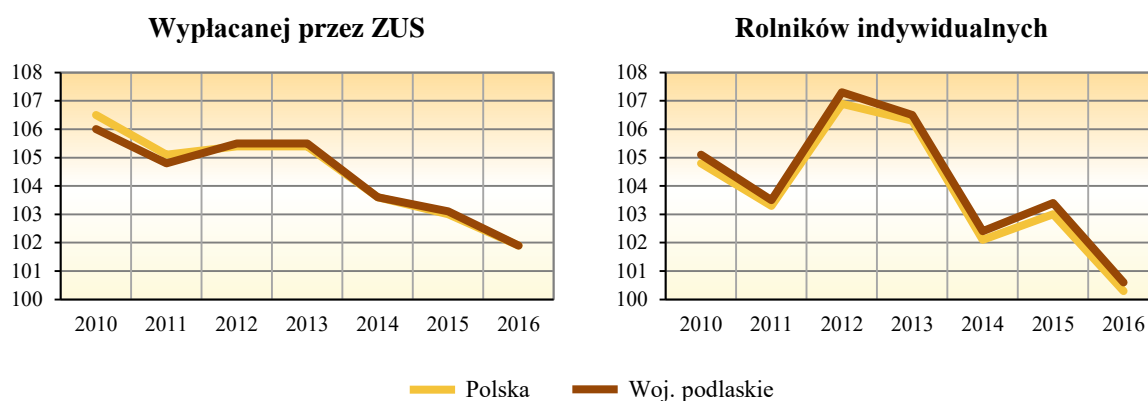
W województwie podlaskim w 2016 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 1831,95 zł i była o 1,9% większa niż przed rokiem. W skali kraju w analizowanym okresie odnotowano jej wzrost także o 1,9%. To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych ukształtowało się na poziomie 1157,18 zł i na przestrzeni roku zwiększyło się o 0,6% (w kraju nastąpił wzrost o 0,3%).

Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

Tendencję wzrostową obserwowano w przypadku wszystkich kategorii świadczeń zarówno w województwie, jak i w kraju. W 2016 r. szybciej rosła jednak emerytura i renta wypłacana przez ZUS niż to samo świadczenie z KRUS, a różnica wyniosła 1,3 p. proc. w województwie i 1,6 p. proc. w kraju. Rozpatrując zaś poszczególne kategorie świadczeń, największy wzrost w zakresie wypłat ZUS w ciągu ostatniego roku odnotowano w przypadku renty rodzinnej – o 1,9% w województwie i o 1,7% w kraju. Biorąc pod uwagę świadczenia wypłacane rolnikom indywidualnym zarówno w regionie, jak i w Polsce w największym stopniu zwiększyła się renta z tytułu niezdolności do pracy (odpowiednio o 1,7% i 1,4%).

Wyk. 31. **Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto**

Rok poprzedni = 100

W 2016 r. wysokość świadczeń w województwie kształtowała się poniżej średniej krajowej. Pod względem przeciętnej emerytury i renty z ZUS województwo po raz kolejny plasowało się na dwunastym miejscu w kraju. W omawianym roku, podobnie jak w ciągu ostatnich kilku lat, analogiczne świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych było jednym z najniższych w Polsce (w 2016 r. województwo zajmowało pod tym względem trzynastą pozycję, przed województwami: małopolskim, mazowieckim i podkarpackim). W przypadku wypłat realizowanych przez KRUS odnotowano jednak mniejsze odchylenia od średniej krajowej w poszczególnych kategoriach świadczeń (renty rodzinne były o 2,2% wyższe od przeciętnych w kraju, renty z tytułu niezdolności do pracy utrzymały się na poziomie krajowym, a emerytury były niższe o 3,3%) w porównaniu z wypłatami z ZUS (gdzie renty z tytułu niezdolności do pracy były o 6,0% niższe od średnich krajowych, emerytury – o 10,0%, a renty rodzinne – o 11,4%).

Dane z zakresu świadczeń społecznych w województwie podlaskim znajdują się w publikacji pt. „Biuletyn Statystyczny Województwa Podlaskiego” udostępnionej na stronie internetowej Urzędu, jak również w Banku Danych Lokalnych.

CENY

W 2016 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych ponownie uległy zmniejszeniu w stosunku do zanotowanych w poprzednim roku, przy czym obniżyły się ceny odzieży i obuwia, towarów i usług związanych z mieszkaniem, zdrowiem, transportem oraz rekreacją i kulturą. Wzrosły natomiast ceny żywności i napojów bezalkoholowych, napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych, jak również towarów i usług w zakresie edukacji.

Podstawę do opracowania wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

Systemy wag w zakresie poszczególnych województw oraz w skali kraju opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP, do 2013 r. – COICOP/HICP).

W 2016 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie podlaskim w ujęciu rocznym uległy obniżeniu o 1,0% (wobec spadku o 1,3% przed rokiem). Mniej niż rok wcześniej płacono za towary i usługi w zakresie transportu (o 4,4%), odzież i obuwie (o 3,6%), a także za towary i usługi związane z rekreacją i kulturą (o 1,9%) oraz

mieszkaniem (o 1,2%). Więcej niż przed rokiem kosztowały towary i usługi w zakresie edukacji (o 1,4%), napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (o 0,4%) oraz żywność i napoje bezalkoholowe (o 0,1%). Podobne tendencje obserwowano w skali kraju, przy czym ceny towarów i usług konsumpcyjnych w ujęciu rocznym uległy obniżeniu o 0,6%. W Polsce również w największym stopniu staniały towary i usługi związane z transportem (o 4,6%) oraz odzież i obuwie (o 4,4%). Droższe niż rok temu były żywność i napoje bezalkoholowe, towary i usługi związane z edukacją (po 0,8%), a także napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (o 0,7%).

Tabl. 13. **Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych**

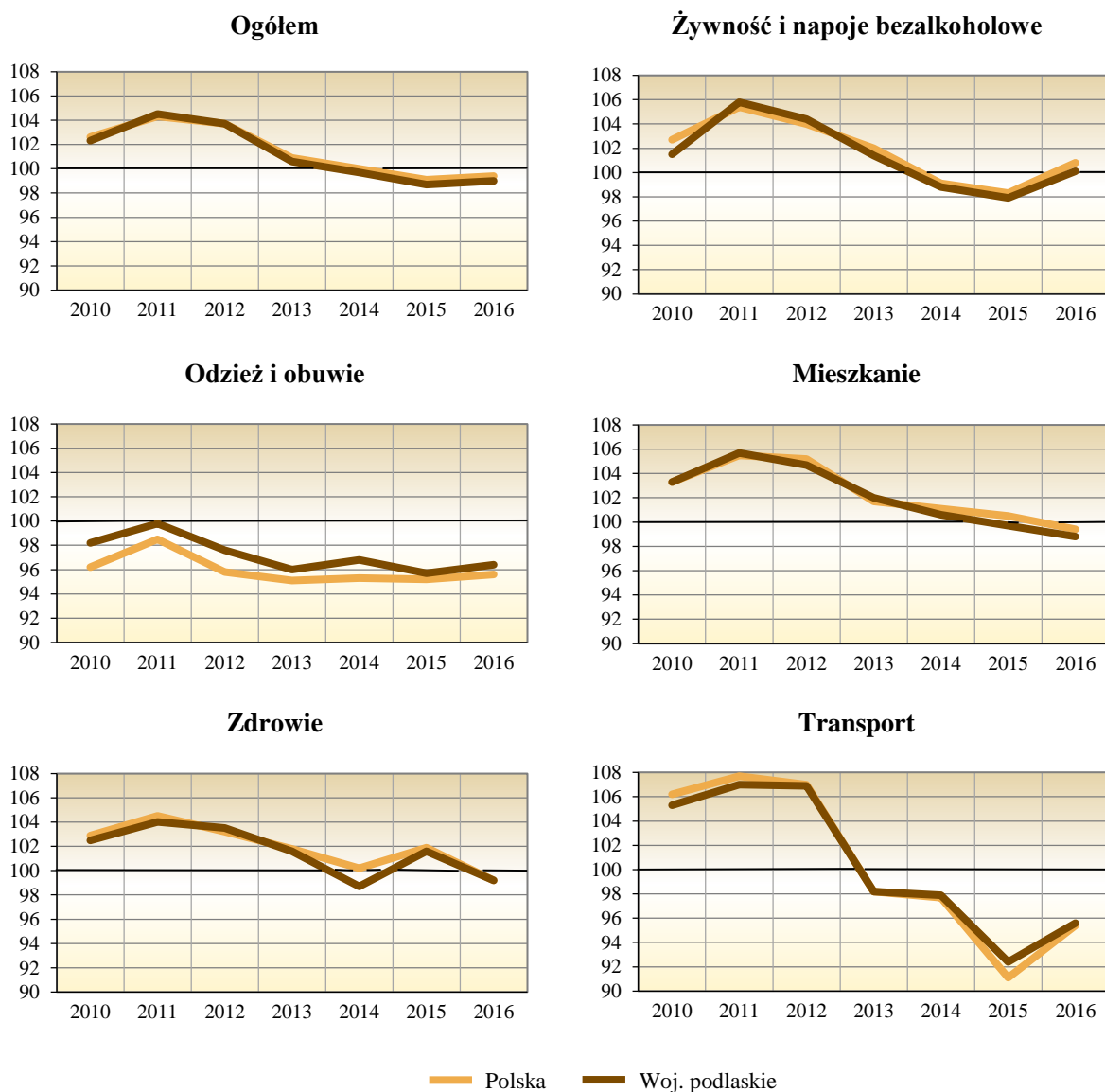
Wyszczególnienie	2010	2015	2016
	rok poprzedni = 100		
POLSKA			
O g ó ł e m	102,6	99,1	99,4
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,7	98,3	100,8
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	105,3	101,2	100,7
Odzież i obuwie	96,2	95,2	95,6
Mieszkanie	103,3	100,5	99,4
Zdrowie	102,9	101,9	99,2
Transport	106,2	91,1	95,4
Rekreacja i kultura	99,7	100,7	98,1
Edukacja	102,7	101,1	100,8

Tabl. 13. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
	rok poprzedni = 100		
WOJ. PODLASKIE			
O g ó ł e m	102,3	98,7	99,0
Żywność i napoje bezalkoholowe	101,5	97,9	100,1
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	104,5	101,2	100,4
Odzież i obuwie	98,2	95,7	96,4
Mieszkanie	103,3	99,7	98,8
Zdrowie	102,5	101,6	99,2
Transport	105,3	92,4	95,6
Rekreacja i kultura	100,6	100,7	98,1
Edukacja	101,8	102,1	101,4

Wyk. 32. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych

Rok poprzedni = 100

W województwie podlaskim ceny towarów i usług konsumpcyjnych w poszczególnych kwartałach 2016 r. były niższe w odniesieniu do zanotowanych w analogicznych okresach poprzedniego roku, a najbardziej zmniejszyły się ceny towarów i usług związanych z transportem w I kwartale (o 6,8%). We wszystkich kwartałach omawianego roku, w porównaniu z analogicznymi okresami 2015 r., tańsze były: odzież i obuwie, towary i usługi związane z mieszkaniem oraz rekreacją i kulturą. Ceny żywności i napojów bezalkoholowych oraz napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych spadły, natomiast ceny towarów i usług związanych ze zdrowiem wzrosły tylko w II kwartale. W IV kwartale, przeciwnie do tendencji zaobserwowanej w pozostałych kwartałach, zwiększeniu uległy ceny towarów i usług w zakresie transportu, a obniżeniu – ceny towarów i usług związanych z edukacją.

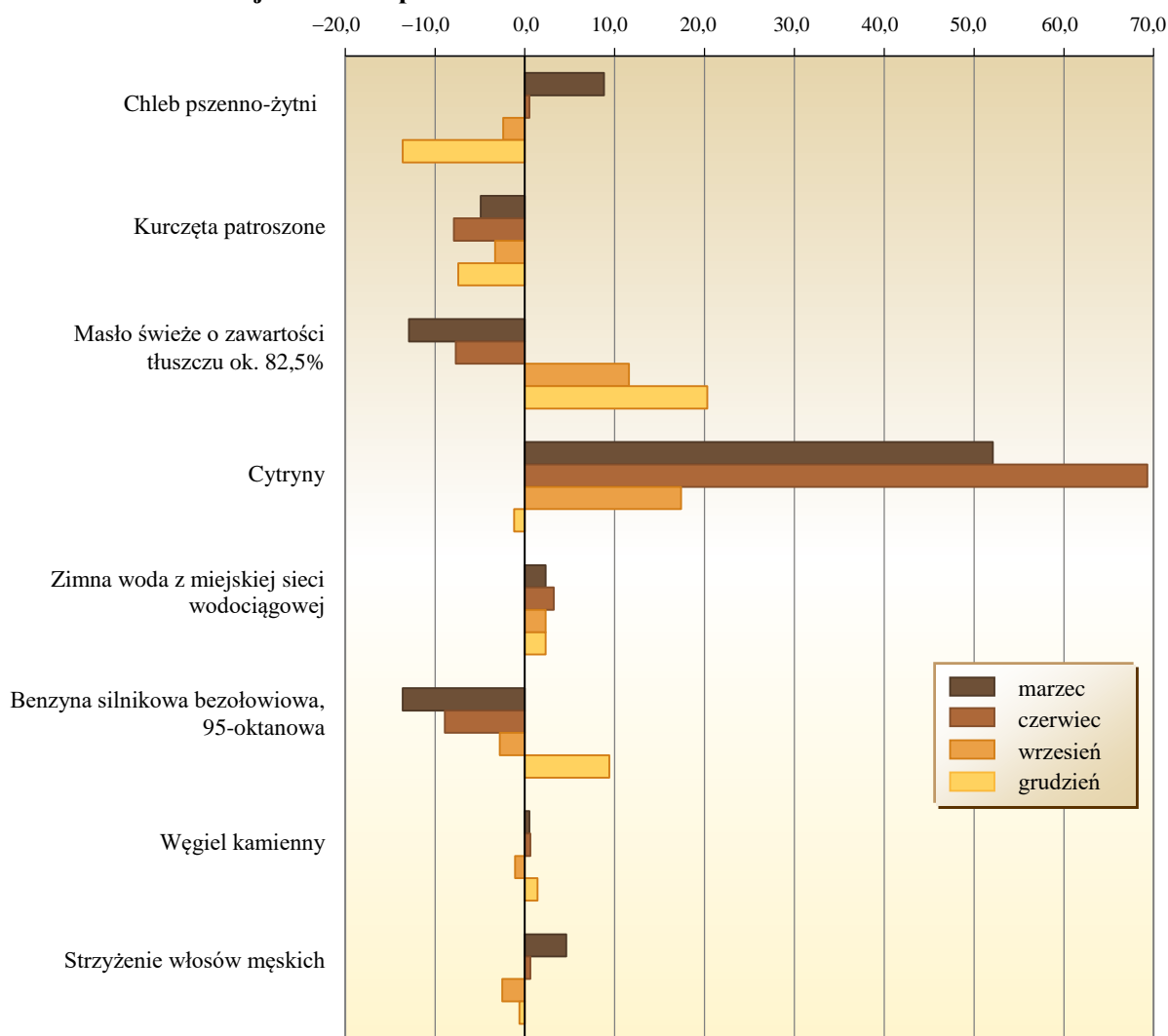
Tabl. 14. **Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie podlaskim**

Wyszczególnienie	2015				2016			
	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	97,8	98,8	99,1	99,2	98,9	98,5	98,9	99,9
Żywność i napoje bezalkoholowe	95,7	97,6	98,9	99,5	100,0	99,7	100,1	100,8
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	101,1	101,3	101,3	101,0	101,3	99,8	100,4	100,2
Odzież i obuwie	95,6	95,7	95,7	96,0	96,6	96,3	96,3	96,5
Mieszkanie	99,6	99,8	99,8	99,6	98,7	98,5	98,7	99,1
Zdrowie	101,2	101,0	102,0	102,1	99,9	100,4	98,6	97,9
Transport	90,1	93,3	93,0	93,0	93,2	93,3	94,8	101,4
Rekreacja i kultura	101,6	101,1	100,9	99,5	98,8	96,6	97,7	99,3
Edukacja	101,3	101,4	102,2	103,4	102,6	102,4	101,3	99,3

W grudniu 2016 r., w porównaniu z analogicznym miesiącem poprzedniego roku, ceny detaliczne artykułów żywnościowych uległy różnokierunkowym zmianom. Najbardziej obniżyły się ceny niektórych warzyw, np. ziemniaków (o 34,8%) i cebuli (o 26,7%), znacznie spadła także cena chleba pszenno-żytniego (o 13,6%). Zdecydowanie więcej niż przed rokiem konsumenci płacili za cukier biały kryształ (o 25,5%) oraz masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% (o 20,3%).

Źródłem informacji o cenach detalicznych prezentowanych towarów żywnościowych były notowania cen prowadzone przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych notowano raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone były dwa razy w miesiącu (do 2010 r. trzy razy w miesiącu).

W grupie artykułów nieżywnościowych i usług konsumpcyjnych znacznie więcej niż w grudniu 2015 r. kosztowały benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa (o 9,4%) i olej napędowy (o 8,4%). Wzrosły również ceny: garnituru męskiego 2-częściowego, z tkaniny z udziałem wełny (o 6,3%), półbutów skórzanych męskich na podeszwie nieskórzanej (o 3,2%) i zimnej wody z miejskiej sieci wodociągowej (o 2,3%). W odniesieniu do grudnia poprzedniego roku najbardziej spadła cena za wizytę u lekarza specjalisty (o 5,3%). Zmniejszeniu uległy także opłaty związane z centralnym ogrzewaniem lokali mieszkalnych (o 1,8%) i cena ciepłej wody (o 1,0%). Podobnie jak w analogicznym okresie poprzedniego roku, cena biletu normalnego na jednorazowy przejazd autobusem miejskim pozostała na niezmiennym poziomie.

Wyk. 33. **Zmiany cen wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie podlaskim w 2016 r.**Tabl. 15. **Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	
	w złotych			XII 2015 = =100
POLSKA				
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	2,08	2,21	2,21	100,0
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	13,68	13,79	14,61	105,9
Kurczęta patroszone – za 1 kg	5,96	6,60	6,45	97,7
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	21,65	24,01	24,96	104,0
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3–3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,67	2,80	2,78	99,3
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g	4,27	3,98	4,90	123,1
Cebula – za 1 kg	2,25	2,20	1,76	80,0
Ziemniaki – za 1 kg	1,43	1,19	0,98	82,4

Tabl. 15. **Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu (dok.)**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	
	w złotych			XII 2015 = =100
POLSKA (dok.)				
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,94	2,44	3,17	129,9
Sok jabłkowy – za 1 l	3,64	3,63	3,57	98,3
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny (w 2010 r. – z elanowej) – za 1 kpl.	467,17	662,30	658,97	99,5
Półbuty skórzane męskie na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	164,09	197,64	199,02	100,7
Proszek do prania – za 300 g (w 2010 r. – za 400 g, w 2015 r. – za 280 g)	4,43	5,33	5,45	x
Ciepła woda – za 1 m ³	17,89	21,68	21,79	100,5
Wizyta u lekarza specjalisty	69,63	90,26	93,93	104,1
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy.....	2,23	2,71	2,71	100,0
Bilet do kina	15,23	18,39	19,02	103,4
WOJ. PODLASKIE				
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,88	2,35	2,03	86,4
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	13,83	14,26	14,41	101,1
Kurczęta patroszone – za 1 kg	5,79	6,50	6,02	92,6
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	20,47	23,34	23,34	100,0
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3–3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,80	2,94	2,99	101,7
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g	4,28	4,19	5,04	120,3
Cebula – za 1 kg	2,15	1,91	1,40	73,3
Ziemiaki – za 1 kg	1,31	1,35	0,88	65,2
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,93	2,43	3,05	125,5
Sok jabłkowy – za 1 l	3,79	3,78	3,51	92,9
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny (w 2010 r. – z elanowej) – za 1 kpl.	398,33	602,00	639,90	106,3
Półbuty skórzane męskie na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	147,05	183,50	189,39	103,2
Proszek do prania – za 300 g (w 2010 r. – za 400 g, w 2015 r. – za 280 g)	4,11	5,48	5,63	x
Ciepła woda – za 1 m ³	15,75	19,83	19,64	99,0
Wizyta u lekarza specjalisty	68,00	84,50	80,00	94,7
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy.....	2,03	2,31	2,31	100,0
Bilet do kina	13,43	19,67	19,50	99,1

Dane z zakresu cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie podlaskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego”,
 - „Biuletyn Statystyczny Województwa Podlaskiego”,
- jak również w Banku Danych Lokalnych.

ROLNICTWO

WARUNKI AGROMETEOROLOGICZNE

Warunki pogodowe panujące wczesną jesienią 2015 r. w województwie podlaskim nie sprzyjały przygotowaniu pól pod zasiewy ozimin. Przesuszenie gleby utrudniało wykonywanie prac przedsięwziętych. Tylko w północnej części województwa siewy rzepaku oraz zbóż przeprowadzono na ogół w optymalnych terminach agrotechnicznych. Dopiero obfite opady deszczu w drugiej połowie września przyczyniły się do poprawy uwilgotnienia gleby na pozostałym obszarze województwa.

W listopadzie stopniowo wschodziły oziminy wysiane w październiku, a wysiane we wrześniu – rozpoczęły krzewienie. Utrzymująca się wysoka temperatura powietrza pozwoliła na dobry rozwój roślin, a jej dobowe wahania sprzyjały ich hartowaniu. W drugiej połowie grudnia oziminy weszły w stan zimowego spoczynku odpowiednio do niego przygotowane.

Styczniowe mrozy, podczas których odnotowano spadki temperatury powietrza poniżej minus 20°C, przy braku okrywy śnieżnej spowodowały straty w zasiewach rzepaku, jęczmienia oraz pszenicy. Znaczny wzrost temperatury w trzeciej dekadzie stycznia spowodował natomiast zakłócenia w zimowym spoczynku roślin.

Rozpoczęcie wegetacji w 2016 r. nastąpiło w końcu marca, a panujące wówczas korzystne warunki agrometeorologiczne sprzyjały wykonywaniu prac przedsięwziętych oraz siewom zbóż jarych. Niskie temperatury notowane w pierwszych dwóch dekadach kwietnia, w połączeniu z niedoborem opadów, hamowały tempo wzrostu i rozwoju roślin. Na początku maja ociepliło się, ale w wyniku deficytu wody stan wielu upraw, zwłaszcza na glebach słabych, uległ pogorszeniu. Notowane w ostatniej dekadzie czerwca i w lipcu opady deszczu, miejscami dość obfite, poprawiły stan uwilgotnienia przesuszonej wierzchniej warstwy gleby. Lokalnie występujące ulewne deszcze, połączone z burzami i silnym wiatrem, a także gradobicia, spowodowały wylegnięcie łanów zbóż oraz częściowe zniszczenie upraw.

Żniwa rozpoczęto 9 lipca, jednak były one często przerywane i do końca miesiąca ich zaawansowanie było niewielkie. W sierpniu panowały nieco korzystniejsze warunki pogodowe, co pozwoliło na kontynuację żniw. Do końca miesiąca prace żniwne zakończono na obszarze prawie całego województwa, tylko na części pól żniwa były prowadzone jeszcze na początku września. Ziarno ze zbiorów 2016 r. miało na ogół gorsze parametry biochemiczne niż zebrane rok wcześniej i często wymagało dosuszania.

Tabl. 16. Wybrane dane dotyczące rolnictwa

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszankami			
zbożowymi	35,1	36,7	.
rzepak i rzepik	23,6	28,5	.
ziemniaki ^a	219	210	.
buraki cukrowe	484	520	.

^a Łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych; w 2010 r. bez ogrodów przydomowych.

Tabl. 16. Wybrane dane dotyczące rolnictwa (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA (dok.)			
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych ^b (stan w czerwcu) w szt.:			
bydło	38,6	41,0	41,3 ^c
trzoda chlewna	102,6	80,0	75,6 ^c
owce	1,8	1,6	1,7 ^c
drób kurzy ^d	1031,5	1004,6	1175,8 ^c
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy ^e za 1 dt	59,84	66,83	62,02
ziarno żyta ^e za 1 dt	42,12	51,42	51,73
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	50,86	51,15	52,27
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	4,56	6,02	5,91
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,89	4,30	4,68
mleko krowie za 1 l	1,07	1,13	1,11
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	64,91	75,59	75,11
ziarno żyta za 1 dt	48,58	58,67	59,33
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	98,51	82,04	96,02
prosię na chów za 1 szt.	130,20	154,03	154,62
WOJ. PODLASKIE			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszankami			
zbożowymi	29,1	26,6	.
rzepak i rzepik	23,9	28,7	.
ziemniaki ^a	206	163	.
buraki cukrowe	472	617	.
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych ^b (stan w czerwcu) w szt.:			
bydło	83,1	89,7	88,2 ^c
trzoda chlewna	52,3	31,9	28,7 ^c
owce	2,1	1,7	1,8 ^c
drób kurzy ^d	704,8	775,1	932,3 ^c
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy ^e za 1 dt	63,48	66,80	61,26
ziarno żyta ^e za 1 dt	43,33	48,07	50,74
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	69,61	33,61	28,77
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	4,43	5,84	5,60
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,82	4,11	4,56
mleko krowie za 1 l	1,16	1,21	1,19
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	61,37	73,70	72,82
ziarno żyta za 1 dt	41,63	51,48	52,90
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	92,43	87,21	103,77
prosię na chów za 1 szt.	132,74	149,62	149,55

^a Łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych; w 2010 r. – bez ogrodów przydomowych. ^b W 2010 r. – dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^c W przypadku powierzchni użytków rolnych – dane wstępne. ^d Do 2015 r. – w wieku powyżej 2 tygodni. ^e Bez ziarna siewnego.

▪ POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH¹

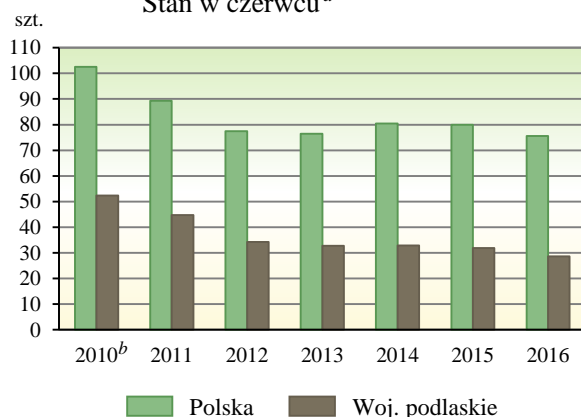
W 2016 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, nastąpił wzrost pogłowia drobiu i owiec, natomiast zmniejszyła się liczebność stada świń i bydła.

Badania pogłowia trzody chlewnej prowadzone są 3-krotnie w roku – w marcu według stanu w dniu 1 marca, w czerwcu według stanu w dniu 1 czerwca i w grudniu według stanu w dniu 1 grudnia, a badania pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich oraz produkcji zwierzęcej – 2-krotnie w roku – według stanu w czerwcu i grudniu.

W analizowanym roku w ogólnym pogłowiu bydła 437,5 tys. szt., tj. 46,2% stanowiły krowy, w tym 95,0% to krowy mleczne (dla Polski odsetki te wyniosły odpowiednio 39,3% i 92,0%). Duży udział krów mlecznych w stadzie bydła w regionie świadczy o ukierunkowaniu hodowli tego gatunku zwierząt na produkcję mleka.

Warto zaznaczyć, że w czerwcu 2016 r. w województwie podlaskim obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wyniosła 88,2 szt. i była najwyższa w kraju.

Wyk. 35. **Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych**
Stan w czerwcu^a

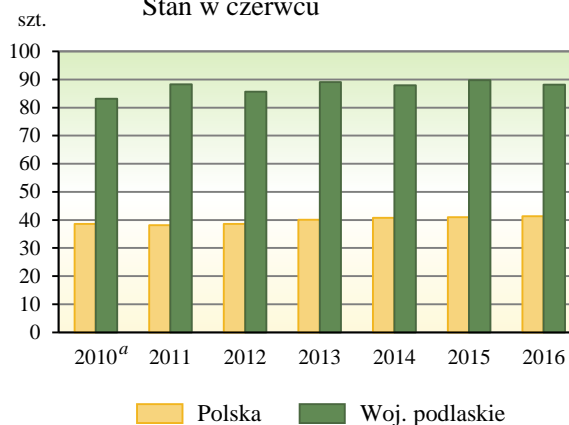

^a W latach 2011–2013 – stan w końcu lipca. ^b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

W czerwcu 2016 r. pogłowiu bydła w województwie podlaskim ukształtowało się na poziomie 947,0 tys. szt. i stanowiło aż 15,9% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W stosunku do stanu sprzed roku jego liczebność zmniejszyła się o 0,2% (w Polsce – o 0,4%), natomiast w odniesieniu do 2010 r. odnotowano wzrost o 7,7% (w kraju – o 3,4%).

Wyk. 34. **Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych**

Stan w czerwcu

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

Pogłowiu trzody chlewnej w województwie podlaskim w czerwcu 2016 r. ukształtowało się na poziomie 307,9 tys. szt. (w tym 25,9 tys. szt., tj. 8,4% stanowiły lochy). Udział regionu w ogólnokrajowym pogłowiu świń wyniósł 2,8%. W odniesieniu do stanu zanotowanego w analogicznym okresie 2015 r. liczebność stada trzody chlewnej zmniejszyła się o 8,7% (w Polsce – o 6,7%), natomiast w porównaniu z 2010 r. zaobserwowano spadek pogłowia trzody chlewnej o 44,3% (w kraju – o 28,7%).

¹ W 2016 r. dane dotyczące powierzchni użytków rolnych wykorzystywane przy obliczaniu obsady zwierząt gospodarskich mają charakter wstępny.

W czerwcu 2016 r. stado owiec w województwie podlaskim liczyło 19,4 tys. szt., co stanowiło 8,1% pogłowia krajowego. W porównaniu z analogicznym okresem 2015 r. jego stan wzrósł o 7,8%, a w Polsce – o 5,1%. W odniesieniu do 2010 r. pogłowie owiec w województwie zmalało o 12,1%, a w kraju – o 8,4%.

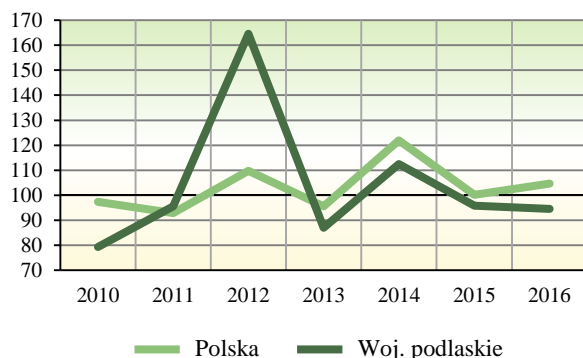
W czerwcu 2016 r. stado drobiu w regionie ukształtowało się na poziomie 10955,8 tys. szt. i stanowiło 5,8% ogólnego pogłowia w Polsce.

▪ SKUP PRODUKTÓW ROLNYCH

W 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, zaobserwowano wzrost skupu ziarna pszenicy, żyta, ziemniaków, mleka oraz żywca wołowego i drobiowego, natomiast spadek skupu żywca wieprzowego.

W 2016 r. w województwie podlaskim skupiono 122,0 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi), co stanowiło 1,2% skupu ogólnokrajowego.

Wyk. 36. **Dynamika skupu zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego)**
Rok poprzedni = 100

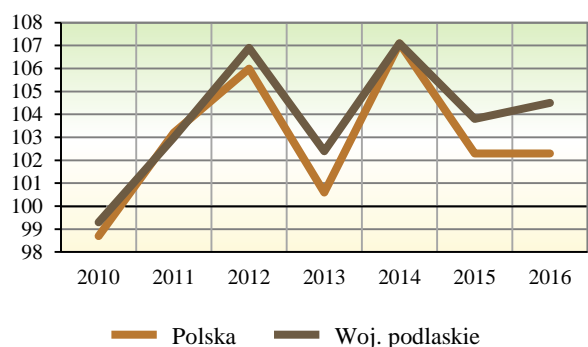

W odniesieniu do roku poprzedniego oznacza to spadek o 5,5%, a w porównaniu z 2010 r. – wzrost o 39,4%. W kraju w stosunku do 2015 r. skup był wyższy o 4,6%, a w odniesieniu do 2010 r. – o 24,5%. W omawianym roku w regionie skupiono 68,1 tys. ton pszenicy, tj. więcej o 1,4% niż w poprzednim roku i o 55,8% niż w 2010 r. Skup żyta wyniósł 27,4 tys. ton i zwiększył się o 4,2% w odniesieniu do 2015 r., zaś w stosunku do 2010 r. – wzrósł o 15,8%.

Skup ziemniaków w 2016 r. ukształtował się na poziomie 223,5 tys. ton, co stanowiło 11,9% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim oraz w odniesieniu do 2010 r. nastąpił znaczny wzrost ilości skupionych ziemniaków – odpowiednio o 62,3% i ponad 2,5-krotnie (w kraju odnotowano wzrost o 23,0% w stosunku do 2015 r. oraz o 64,6% w odniesieniu do 2010 r.).

W 2016 r. skup żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso, łącznie z tłuszczami, w wadze poubojowej ciepłej (wbc) wyniósł 208,8 tys. ton (stanowiąc 4,8% skupu ogólnokrajowego) i wzrósł o 6,7% w stosunku do zanotowanego przed rokiem. W omawianym roku w województwie skupiono 85,1 tys. ton żywca wołowego w wadze żywej, tj. więcej o 1,3% niż w roku poprzednim i o 2,6% niż sześć lat wcześniej. Skup żywca wieprzowego ukształtował się na poziomie 71,3 tys. ton i był o 9,6% niższy niż przed rokiem, ale o 1,0% wyższy niż w 2010 r. Żywca drobiowego skupiono 154,0 tys. ton, czyli więcej niż w roku poprzednim i 2010 odpowiednio o 21,7% i 96,4%.

Wyk. 37. **Dynamika skupu mleka krowiego**
Rok poprzedni = 100

W 2016 r. z terenu województwa dokonano skupu 2253,2 mln litrów mleka krowiego (tj. aż 20,8% ogółu mleka skupionego w kraju), czyli o 4,5% więcej niż przed rokiem i o 31,0% więcej niż sześć lat wcześniej (w skali kraju zanotowano wzrost o 2,3% w odniesieniu do poprzedniego roku oraz o 23,4% w porównaniu z 2010 r.).

■ CENY PRODUKTÓW ROLNYCH W SKUPIE I NA TARGOWISKACH

W 2016 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano spadek większości badanych cen produktów rolnych. Jednocześnie wzrosła opłacalność tuczu trzody chlewnej.

Średnia cena skupu pszenicy konsumpcyjnej i paszowej w 2016 r. w województwie podlaskim wyniosła 61,26 zł za 1 dt (w kraju – 62,02 zł) i była niższa o 8,3% niż przed rokiem i o 3,5% w porównaniu z zanotowaną w 2010 r. Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 72,82 zł (w kraju – 75,11 zł), tj. o 1,2% mniej niż w roku poprzednim, zaś o 18,7% więcej niż sześć lat wcześniej.

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

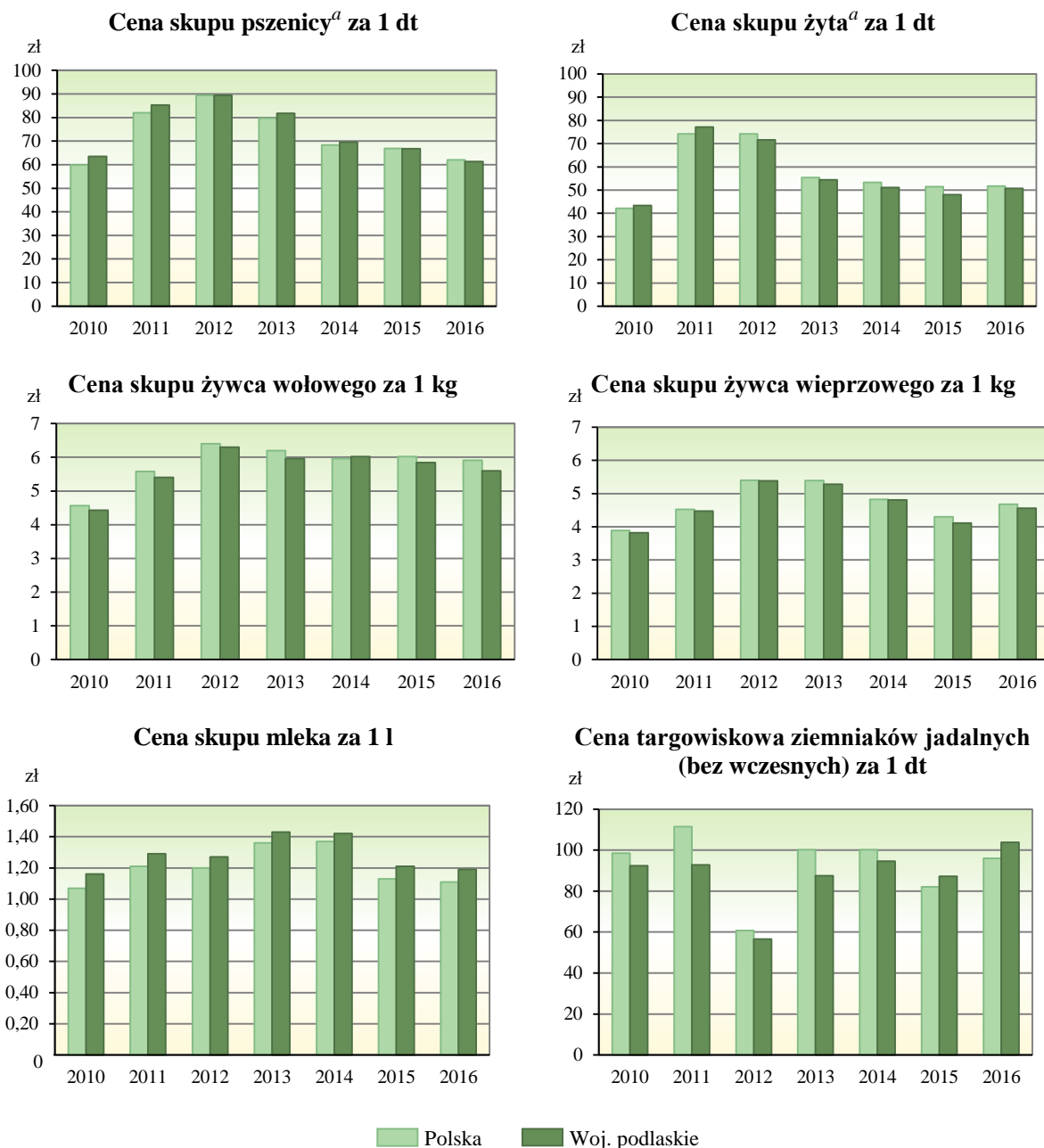
W analizowanym roku cena żyta konsumpcyjnego i paszowego w skupie ukształtowała się na poziomie 50,74 zł za 1 dt (w kraju – 51,73 zł), tj. wyższym o 5,6% od zanotowanego w 2015 r. oraz o 17,1% niż w 2010 r. W obrocie targowiskowym cena żyta wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 2,8%, a w odniesieniu do uzyskanej przed sześcioma laty o 27,1% i osiągnęła poziom 52,90 zł za 1 dt (w Polsce – 59,33 zł).

W 2016 r. za ziemniaki jadalne w skupie płacono 28,77 zł za 1 dt (w kraju – 52,27 zł), tj. o 14,4% mniej niż przed rokiem i o 58,7% mniej niż w 2010 r. W obrocie targowiskowym cena ziemniaków jadalnych ukształtowała się na poziomie 103,77 zł za 1 dt (w Polsce – 96,02 zł), tj. wyższym o 19,0% od zanotowanego w 2015 r. i o 12,3% niż w 2010 r.

W omawianym roku cena skupu żywca wołowego wyniosła 5,60 zł za 1 kg (w kraju – 5,91 zł), tj. zmniejszyła się o 4,1% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku, zaś w odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 26,1%. Na targowiskach cena tego surowca ukształtowała się na poziomie 5,57 zł za 1 kg i w skali roku zwiększyła się o 7,3%.

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 4,56 zł za 1 kg (w kraju – 4,68 zł), tj. wyższą o 11,0% niż w 2015 r. i o 19,4% w porównaniu z zanotowaną sześć lat wcześniej. W obrocie targowiskowym średnia cena tego surowca wyniosła 4,01 zł za 1 kg i w ujęciu rocznym spadła o 1,0%.

Wyk. 38. Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach

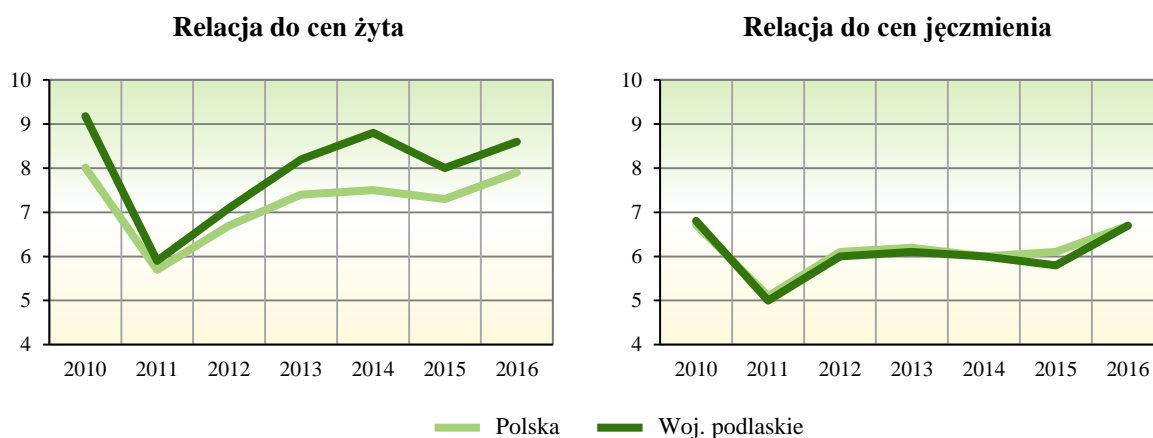

^a Bez ziarna siewnego.

W 2016 r. relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta uległa zwiększeniu w odniesieniu do roku poprzedniego, ale była niższa w stosunku do zanotowanej w 2010 r. Ukształtowała się ona w województwie podlaskim na poziomie 8,6 (wobec 8,0 w 2015 r. i 9,2 w 2010 r.), zaś w kraju – 7,9 (wobec 7,3 w 2015 r. i 8,0 w 2010 r.). Relacja cen skupu żywca wieprzowego do

targowiskowych cen jęczmienia wyniosła w regionie 6,7 w 2016 r. wobec 5,8 w 2015 r. i 6,8 w 2010 r. (w kraju ukształtowała się odpowiednio na poziomie 6,7, 6,1 i 6,7).

Wyk. 39. **Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia**

W 2016 r. w województwie podlaskim cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 3,57 zł za 1 kg (w kraju – 3,68 zł) i była o 6,4% niższa w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku, ale o 4,7% wyższa niż w 2010 r.

Za 1 l mleka w omawianym roku w regionie płacono 1,19 zł (w kraju – średnio 1,11 zł), tj. o 2,0% mniej niż przed rokiem, a o 2,4% więcej niż sześć lat wcześniej.

▪ GLOBALNA, KOŃCOWA I TOWAROWA PRODUKCJA ROLNICZA

W 2015 r. globalna produkcja rolnicza (w cenach stałych) zmniejszyła się o 0,1% w odniesieniu do zanotowanej w poprzednim roku, natomiast produkcja końcowa i produkcja towarowa były wyższe niż rok wcześniej. W analizowanym okresie nastąpił spadek produkcji roślinnej, a wzrost produkcji zwierzęcej zarówno w przypadku produkcji globalnej, końcowej, jak i towarowej.

W ogólnej wartości globalnej produkcji rolniczej w 2015 r. w województwie podlaskim 20,8% stanowiła produkcja roślinna, natomiast pozostałe 79,2% przypadało na dominującą w regionie produkcję zwierzęcą. W porównaniu z rokiem poprzednim produkcja globalna była niższa o 0,1%, przy czym wartość produkcji roślinnej zmniejszyła się o 20,0%, natomiast produkcji zwierzęcej wzrosła o 6,8%. W analizowanym roku udział regionu w krajowej globalnej produkcji rolniczej ukształtował się na poziomie 6,8%, przy czym w przypadku produkcji roślinnej wyniósł 3,0%, a zwierzęcej – 10,2%.

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłównia zwierząt gospodarskich (inventarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

Wartość końcowej produkcji rolnej w 2015 r., w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 1,6%, przy czym w produkcji roślinnej stwierdzono jej spadek o 30,9%, natomiast w produkcji zwierzęcej – wzrost, który ukształtował się na poziomie 5,1%.

W odniesieniu do 2014 r. odnotowano zwiększenie towarowej produkcji rolnej – o 2,9%, w tym produkcji zwierzęcej – o 5,0%, natomiast towarowa produkcja roślinna zmniejszyła się w ujęciu rocznym o 18,6%.

W omawianym roku udział województwa podlaskiego w ogólnokrajowej produkcji końcowej i towarowej ukształtował się odpowiednio na poziomie 6,4% i 6,5%.

W produkcji rolnej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz paszę).

Dane z zakresu rolnictwa w województwie podlaskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego” – opracowanie sygnałne udostępnione na stronie internetowej Urzędu,
 - „Biuletyn Statystyczny Województwa Podlaskiego” – publikacja udostępniona na stronie internetowej Urzędu,
 - „Rolnictwo w województwie podlaskim” – publikacja dostępna w wersji książkowej oraz elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- jak również w Banku Danych Lokalnych.
-

PRZEMYSŁ

W 2016 r. utrzymał się wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w skali roku. Był on jednak niższy od zaobserwowanego rok wcześniej. W porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się również wydajność pracy, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2016 r. w województwie osiągnęła wartość 21171,7 mln zł (w cenach bieżących) i była wyższa (w cenach stałych) o 3,8% od zanotowanej w roku poprzednim oraz o 39,4% niż w 2010 r. W skali kraju w analizowanym okresie sprzedaż produkcji zwiększyła się odpowiednio o 3,1% i 24,1%. Po notowanym w I kwartale 2016 r. stosunkowo wysokim wzroście produkcji sprzedanej przemysłu w regionie w ujęciu rocznym (o 7,7%), w następnym kwartalnym okresie narastającym zaobserwowano zwiększenie tempa wzrostu (wyniósł on 8,0%), natomiast w kolejnych dwóch kwartalnych okresach narastających następowało jego stopniowe spowolnienie (odpowiednio do 6,5% i 3,8%).

Dane o produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:

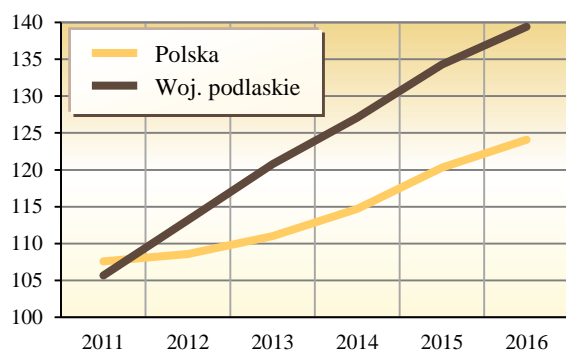
- wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencji;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Tabl. 17. Przemysł

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	945306,9	1197028,5	1236375,4
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	83,0	85,9	86,9
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	2442,2	2510,7	2566,7

Tabl. 17. Przemysł (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
WOJ. PODLASKIE			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	16041,8	20576,7	21171,7
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	91,0	94,6	94,7
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	46,3	47,4	48,7
M. BIAŁYSTOK			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	3572,6	2657,5	2869,9
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	73,8	86,7	87,4
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	13,7	10,9	11,5

Wyk. 40. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)
2010 = 100

ukształtował się odpowiednio na poziomie 86,9% i 2,4%.

Wzrost produkcji uzyskany w województwie w ciągu ostatniego roku był wynikiem jej zwiększenia (w cenach stałych) w przetwórstwie przemysłowym oraz dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji odpowiednio o 3,9% i 7,5%.

Wśród dominujących działów przetwórstwa przemysłowego wyższą niż przed rokiem wartość produkcji sprzedanej (w cenach stałych) uzyskano w produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 6,6%), artykułów spożywczych (o 5,6%) oraz wyrobów z metali (o 3,4%). W analizowanym okresie spadek produkcji dotyczył m.in. działów produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 28,5%) oraz produkcja maszyn i urządzeń (o 5,9%).

Na ogólną wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2016 r. w województwie podlaskim złożyła się przede wszystkim produkcja w sekcjach przetwórstwo przemysłowe o wartości 20044,1 mln zł (tj. 94,7% produkcji sprzedanej przemysłu w regionie) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja o wartości 497,5 mln zł (tj. 2,3%). W kraju udział tych sekcji w strukturze produkcji sprzedanej przemysłu

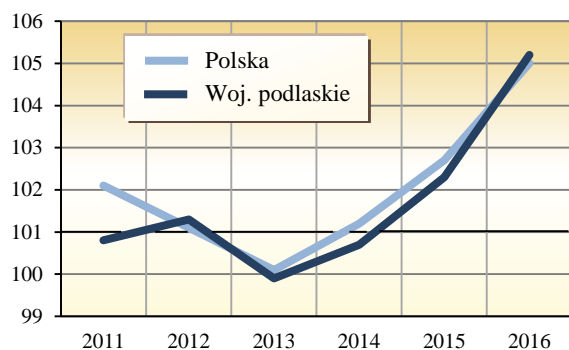
*Dane o wartości **produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.*

Tabl. 18. **Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie podlaskim** (ceny stałe)

Sektory i działy	2015				2016			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	107,0	104,7	104,7	105,7	107,7	108,0	106,5	103,8
Górnictwo i wydobywanie	151,2	125,4	120,7	124,8	94,0	100,4	108,5	102,4
Przetwórstwo przemysłowe ..	107,1	104,7	104,6	105,6	108,0	108,1	106,5	103,9
w tym:								
Produkcja artykułów spożywczych	110,9	106,1	106,6	107,5	107,7	109,7	107,2	105,6
Produkcja odzieży	97,3	104,9	105,9	104,8	124,0	117,2	109,7	121,5
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	104,5	100,0	99,0	99,7	94,6	99,2	100,9	71,5
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji ..	105,0	111,3	124,1	121,6	111,3	114,7	106,5	111,0
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	107,9	115,8	110,7	111,4	132,4	124,1	127,7	123,6
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	105,3	109,9	106,1	104,9	113,8	108,7	107,2	106,6
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	106,2	90,9	87,7	91,4	98,6	110,3	111,9	109,3
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	83,2	92,9	99,7	104,5	115,7	111,8	104,9	103,4
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	101,0	112,7	#	#	127,2	137,8	118,1	118,9
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	106,9	112,0	110,1	109,8	100,3	90,7	91,5	94,1
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	116,9	127,3	140,2	146,2	153,4	138,5	134,8	139,4
Produkcja mebli	111,1	111,9	110,8	113,6	135,6	118,4	123,3	119,4
Pozostała produkcja wyrobów	92,4	88,3	84,9	91,7	112,9	118,9	108,5	101,7
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	98,2	93,3	81,9	78,8	84,2	76,3	87,4	95,5
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	90,4	89,7	95,2	99,2	107,1	105,1	100,1	98,8
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	103,2	103,1	102,6	102,9	99,4	105,0	105,9	107,5

Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu zarówno w kraju, jak i w województwie podlaskim towarzyszyło zwiększenie przeciętnego zatrudnienia odpowiednio o 2,2% i 2,8% w stosunku do roku poprzedniego oraz o 5,0% i 5,2% w porównaniu z 2010 r.

Wyk. 41. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle**
2010 = 100

W 2016 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie ukształtowało się na poziomie 48,7 tys. osób i w stosunku do 2015 r. zwiększyło się w sekcjach dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 4,3%) oraz przetwórstwo przemysłowe (o 3,1%), natomiast spadek odnotowano w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 6,3%) oraz w górnictwie i wydobywaniu (o 6,0%).

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, zarówno w kraju jak i w województwie podlaskim w 2016 r. była o 1,0% wyższa (w cenach stałych) niż rok wcześniej.

Dane z zakresu produkcji sprzedanej przemysłu w województwie podlaskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego”,
 - „Biuletyn Statystyczny Województwa Podlaskiego”,
- jak również w Banku Danych Lokalnych.*
-

BUDOWNICTWO

W 2016 r., po dwóch latach wzrostu, odnotowano spadek produkcji sprzedanej budownictwa w odniesieniu do roku poprzedniego. Niższa niż przed rokiem była także wartość produkcji budowlano-montażowej. W analizowanym roku odnotowano również zmniejszenie wydajności pracy w budownictwie w ujęciu rocznym, przy jednoczesnym zwiększeniu przeciętnego zatrudnienia.

W 2016 r. produkcja sprzedana budownictwa w województwie podlaskim (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 4779,2 mln zł. Oznacza to spadek o 6,2% w porównaniu z zanotowaną w roku poprzednim (w 2015 r. wzrosła odpowiednio o 3,2%), natomiast wzrost o 24,4% w relacji do 2010 r. W skali kraju zmniejszyła się ona o 6,0% w stosunku do uzyskanej przed rokiem

Dane o produkcji sprzedanej budownictwa dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane te obejmują:

- wartość sprzedanych wyrobów, półfabrykatów i części własnej produkcji (niezależnie od tego czy otrzymano za nie należne opłaty);
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. przemysłowych, budowlanych, jak i innych niż przemysłowe i budowlane;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

(wobec wzrostu o 1,4% w 2015 r.), ale wzrosła o 6,7% w porównaniu z 2010 r.

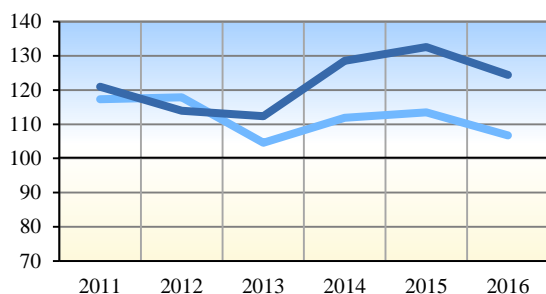
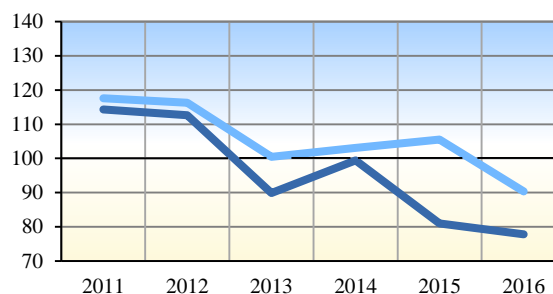
Tabl. 19. **Budownictwo**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	160403,9	181990,4	171042,0
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	51,5	47,8	43,6
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	442,8	386,0	383,4
WOJ. PODLASKIE			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	3839,7	5095,0	4779,2
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	53,7	32,8	33,6
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	9,5	9,2	9,6

Tabl. 19. Budownictwo (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
M. BIAŁYSTOK			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	1664,0	1576,4	1492,7
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	63,0	46,9	54,9
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	4,4	3,4	3,5

W województwie podlaskim produkcja budowlano-montażowa w analizowanym okresie ukształtowała się na poziomie 1605,5 mln zł (co stanowiło 33,6% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i zmniejszyła się zarówno w stosunku do zanotowanej w roku poprzednim, jak i w 2010 r. odpowiednio o 3,9% i 22,2%. W kraju również stwierdzono spadek sprzedaży produkcji budowlano-montażowej i wyniósł on 14,4% w porównaniu z 2015 r. i 9,7% w odniesieniu do 2010 r.

Wyk. 42. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)
2010 = 100Wyk. 43. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)
2010 = 100

— Polska — Woj. podlaskie

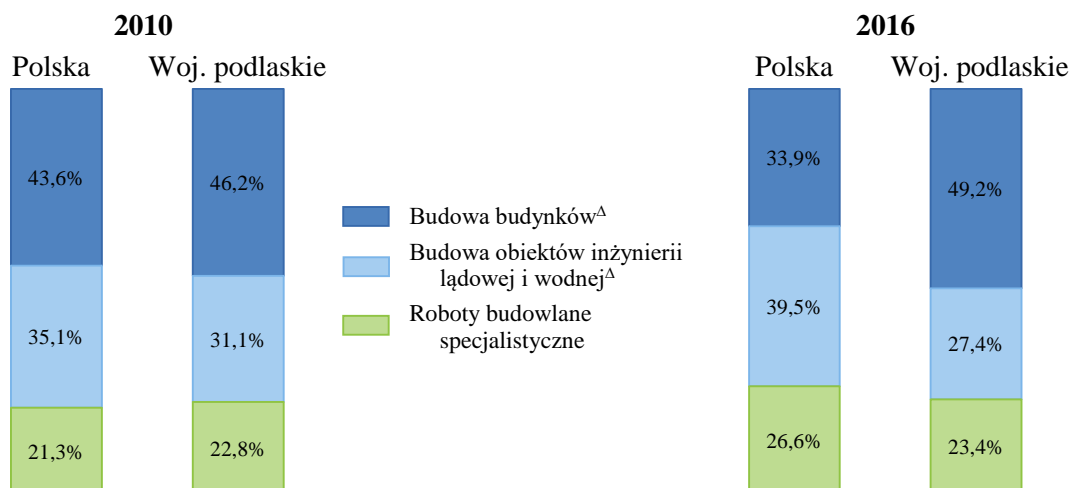
Tabl. 20. Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie podlaskim (ceny bieżące)

Działy	2015				2016			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	78,7	73,2	78,5	81,5	89,4	98,1	96,4	96,1
Budowa budynków ^A	75,4	70,7	80,9	84,9	88,4	103,7	103,5	106,0
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^A	162,6	98,6	81,7	81,9	75,9	76,5	79,8	87,9
Roboty budowlane specjalistyczne	61,1	61,8	72,1	75,9	100,9	108,1	100,2	88,4

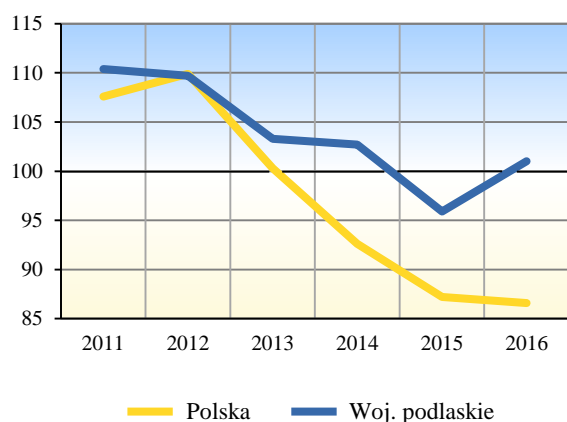
W regionie w 2016 r. wśród przedsiębiorstw budowlanych największy udział w sprzedaży produkcji budowlano-montażowej miały jednostki specjalizujące się w budowie budynków (49,2%). Ich produkcja była o 6,0% wyższa od zanotowanej rok wcześniej. W przedsiębiorstwach, których podstawowym

rodzajem działalności jest budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej (udział 27,4%) produkcja budowlano-montażowa zmniejszyła się w skali roku o 12,1%, a w jednostkach wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne (udział 23,4%) – spadła o 11,6%.

Wyk. 44. **Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD 2007 (ceny bieżące)**

Wyk. 45. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie**
2010 = 100

Wydajność pracy w budownictwie w województwie podlaskim, mierzona wartością produkcji sprzedanej budownictwa w przeliczeniu na 1 zatrudnionego, w 2016 r. zmniejszyła się (w cenach bieżących) w stosunku do zanotowanej w roku poprzednim o 10,9%. W kraju także odnotowano spadek wydajności pracy w relacji do 2015 r. – o 5,4%. W 2016 r. w regionie zaobserwowano wzrost przeciętnego zatrudnienia w budownictwie w porównaniu z rokiem poprzednim o 5,3%, natomiast w skali kraju nastąpił jego spadek o 0,7%.

Dane z zakresu produkcji sprzedanej budownictwa w województwie podlaskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego”,
 - „Biuletyn Statystyczny Województwa Podlaskiego”,
- jak również w Banku Danych Lokalnych.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

Efekty budownictwa mieszkaniowego uzyskane w 2016 r. były zdecydowanie gorsze niż rok wcześniej (wówczas zaobserwowano ich znaczną poprawę w skali roku). W ujęciu rocznym zmniejszyła się liczba lokali mieszkalnych oddanych do użytkowania, mieszkań, których budowę rozpoczęto i na których realizację wydano pozwolenia.

W 2016 r. w województwie podlaskim oddano do użytkowania 4699 mieszkań, tj. o 1,3% mniej niż przed rokiem (w 2015 r. odpowiednio o 13,5% więcej) i o 8,6% więcej niż w 2010 r. W kraju liczba lokali mieszkalnych przekazanych do użytkowania w odniesieniu do poprzedniego roku zwiększyła się o 10,6% (rok wcześniej wzrosła o 3,2%), a w porównaniu z 2010 r. – o 20,2%.

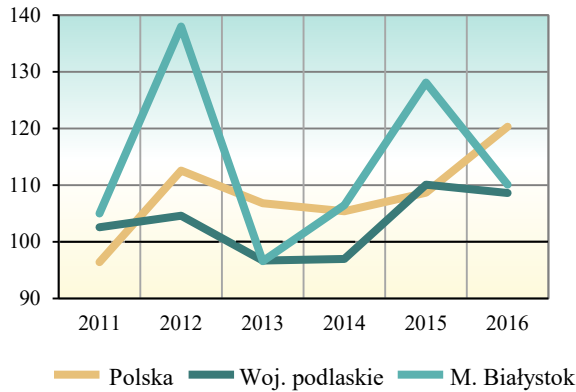
Informacje o mieszkańach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych. Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

Tabl. 21. **Budownictwo mieszkaniowe**

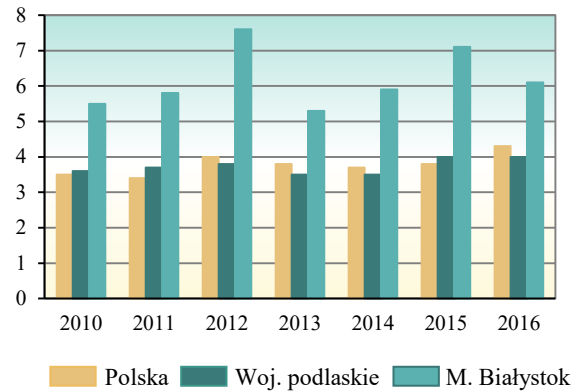
Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,5	3,8	4,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	106,1	99,8	94,5
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia na 1000 ludności	4,5	4,9	5,5
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	4,1	4,4	4,5
WOJ. PODLASKIE			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,6	4,0	4,0
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	100,3	100,5	103,5
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia na 1000 ludności	3,7	4,6	4,1
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	3,8	4,0	3,7
M. BIAŁYSTOK			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	5,6	7,1	6,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	83,2	65,5	72,8
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia na 1000 ludności	5,0	7,2	4,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	7,1	6,4	5,1

W 2016 r. w województwie podlaskim oddano do użytkowania 2,9% ogólnej liczby mieszkań zrealizowanych w Polsce.

Wyk. 46. **Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania**
2010 = 100

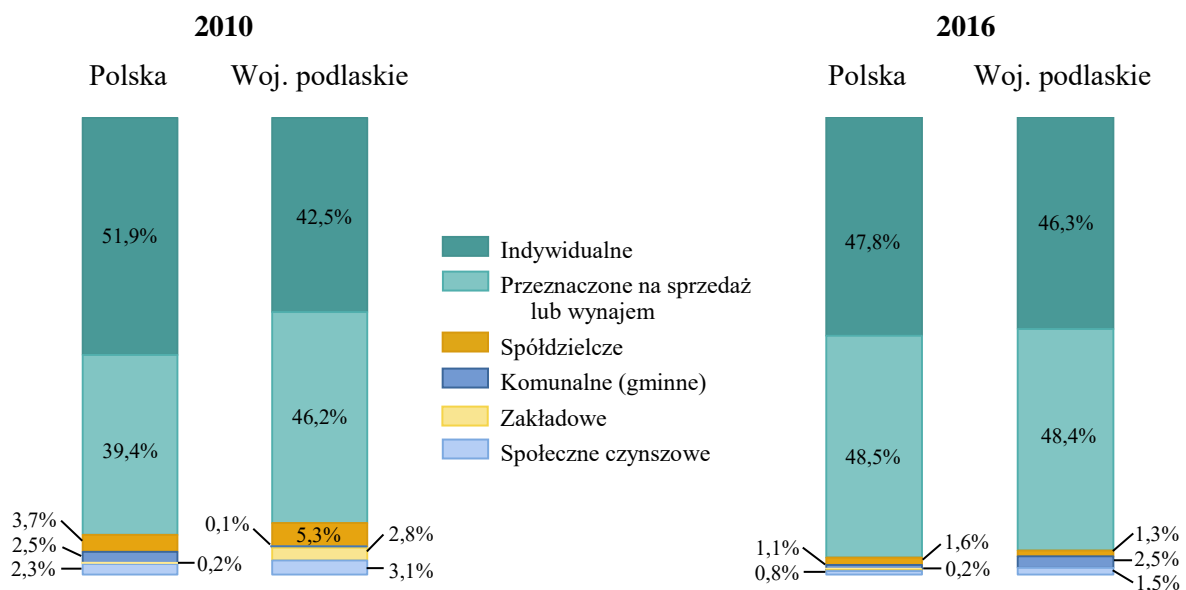

Wyk. 47. **Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności**

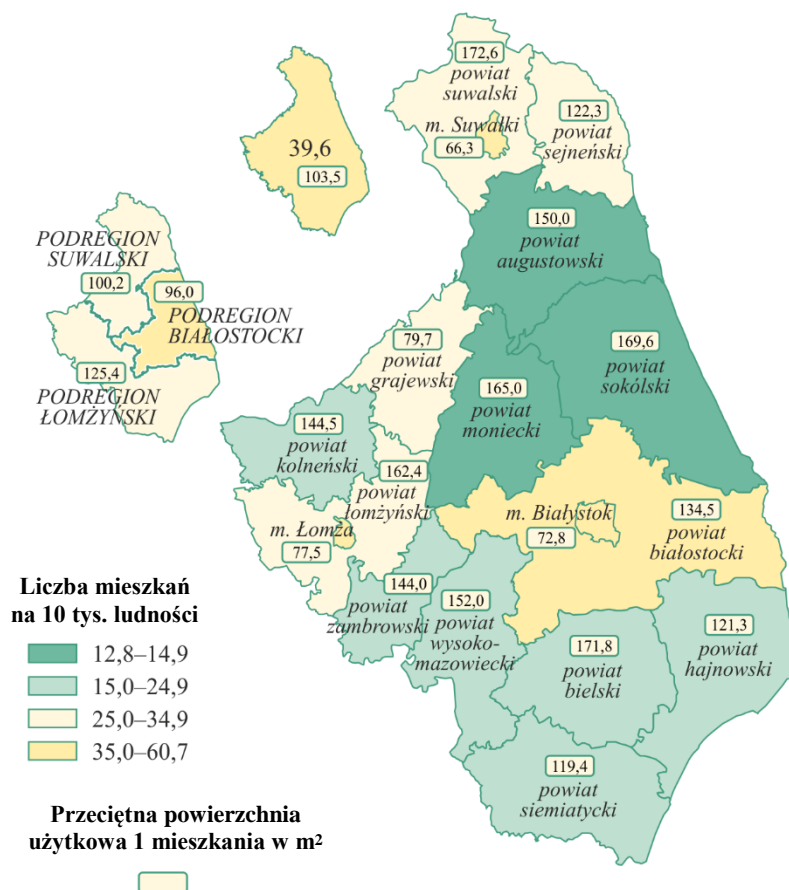
W analizowanym roku w województwie prawie we wszystkich formach budownictwa odnotowano spadek liczby mieszkań oddanych do użytkowania w stosunku do roku poprzedniego. W budownictwie spółdzielczym, w którym przekazano do użytkowania jedynie 1,3% ogólnej liczby mieszkań, był on największy i wyniósł 11,6%. W budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem spadek ukształtował się na poziomie 4,6%, przy czym udział tej formy budownictwa w strukturze lokali mieszkalnych oddanych do użytkowania osiągnął 48,4%. W budownictwie indywidualnym, w którym przekazano do użytkowania 46,3% ogólnej liczby mieszkań, wyniósł on 1,4%. Wzrost na poziomie 19,6% zanotowano jedynie w budownictwie komunalnym, ale udział tej formy budownictwa w strukturze lokali mieszkalnych oddanych do użytkowania był niewielki (2,5%). Ponadto, w omawianym roku mieszkania do użytkowania przekazało Towarzystwo Budownictwa Społecznego. Stanowiły one 1,5% wszystkich lokali mieszkalnych oddanych do użytkowania w 2016 r., przy braku mieszkań społecznych czynszowych wśród zrealizowanych rok wcześniej.

Wyk. 48. **Struktura liczby mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa**

W porównaniu z 2015 r. wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania zanotowano w dziesięciu powiatach regionu, a najwyższy stwierdzono w powiatach grajewskim (o 116,2%) i sejneńskim (o 90,6%) oraz w mieście Łomża (o 84,6%). Największy spadek w tym zakresie zaobserwowano natomiast w powiatach: augustowskim (o 50,0%), sokólskim (o 35,7%) i suwalskim (o 23,8%).

Wyk. 49. **Mieszkania oddane do użytkowania w województwie podlaskim według podregionów i powiatów w 2016 r.**

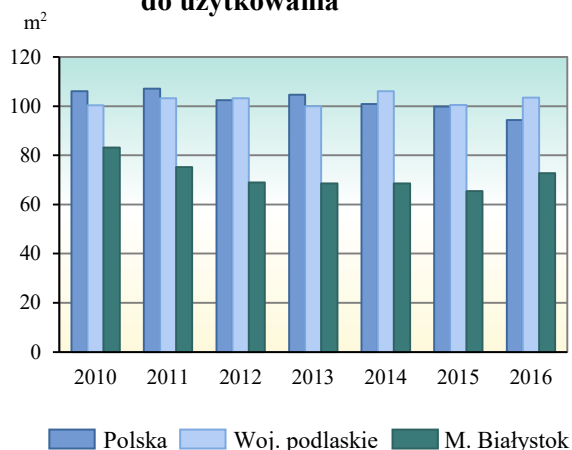
Tabl. 22. **Mieszkania oddane do użytkowania w województwie podlaskim**

Formy budownictwa	2015				2016			
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2014 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2015 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²
O g ó ł e m	4762	100,0	113,5	100,5	4698	100,0	98,7	103,5
Indywidualne	2208	46,4	102,9	154,2	2175	46,3	98,5	156,2
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2388	50,1	123,9	54,5	2277	48,4	95,4	58,6
Spółdzielcze	69	1,4	x	48,8	61	1,3	88,4	61,6
Komunalne (gminne)	97	2,1	112,8	47,5	116	2,5	119,6	46,1
Spółeczne czynszowe	–	–	x	–	69	1,5	x	51,2

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie podlaskim w 2016 r. wyniosła 103,5 m² (w kraju – 94,5 m²) i wzrosła w stosunku do zanotowanej w roku poprzednim o 3,0 m² (w kraju spadła o 5,3 m²). W porównaniu z 2010 r. uległa ona zwiększeniu o 3,2 m² (w kraju zmniejszyła się o 11,6 m²).

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Wyk. 50. **Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania**

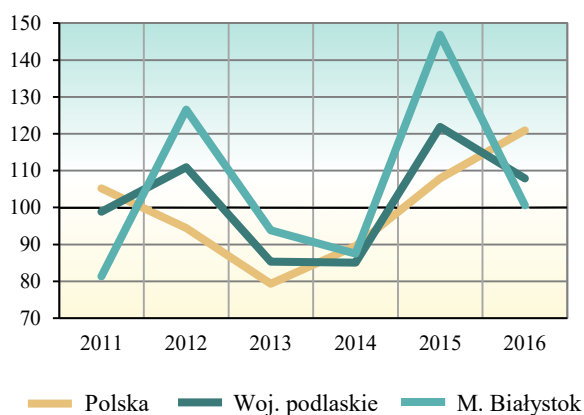
W województwie największą przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania oddanego do użytkowania odnotowano w budownictwie indywidualnym i wyniosła ona 156,2 m², a najmniejszą – 46,1 m² – charakteryzowały się mieszkania komunalne.

W 2016 r. największe mieszkania wybudowano w powiatach suwalskim (przeciętna powierzchnia użytkowa – 172,6 m²) i bielskim (171,8 m²), a najmniejsze – w miastach Suwałki (66,3 m²) i Białystok (72,8 m²).

W ciągu 2016 r. w regionie wydano pozwolenia na budowę 4830 mieszkań, tj. o 11,5% mniej niż rok wcześniej, ale o 7,9% więcej niż w 2010 r. W skali kraju w stosunku do roku poprzedniego liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia zwiększyła się o 12,0%, zaś w odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 20,9%.

W omawianym roku najwięcej pozwoleń na budowę mieszkań w województwie wydano inwestorom indywidualnym (52,5% ogólnej ich liczby)

Wyk. 51. **Dynamika liczby mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia**
2010 = 100

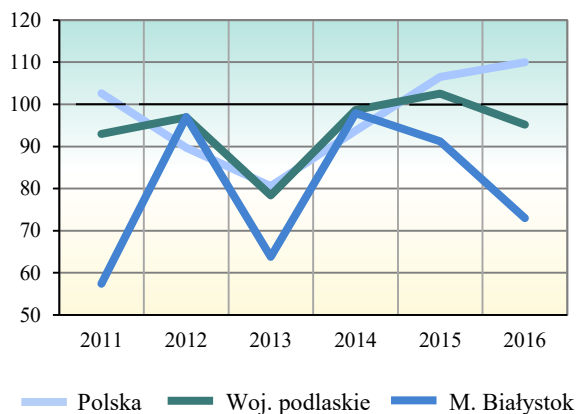

oraz budującym z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (42,7%). W porównaniu z 2015 r. w obydwu wymienionych formach budownictwa zanotowano spadek liczby mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia odpowiednio o 8,5% i 19,4%. Zdecydowanie mniej niż rok wcześniej wydano pozwoleń na budowę lokali komunalnych (o 98,2%). Znaczny wzrost nastąpił tylko w przypadku mieszkań społecznych czynszowych (prawie 4-krotny).

Tabl. 23. **Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia w województwie podlaskim**

Formy budownictwa	2015			2016		
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2014 = 100	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2015 = 100
O g ó ł e m	5456	100,0	143,4	4830	100,0	88,5
Indywidualne	2775	50,9	141,5	2538	52,6	91,5
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2557	46,8	138,8	2062	42,7	80,6
Spółdzielcze	–	–	x	180	3,7	x
Komunalne (gminne)	114	2,1	x	2	0,0	1,8
Spółeczne czynszowe	10	0,2	x	48	1,0	480,0

Większą niż w 2015 r. liczbę mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia zanotowano w większości powiatów regionu, przy czym najwyższy wzrost miał miejsce w powiatach: augustowskim (o 95,0%), bielskim (o 56,5%) i kolneńskim (o 47,1%). Mniejszą niż przed rokiem liczbę lokali mieszkalnych, na których budowę wydano pozwolenia zaobserwowano w miastach Suwałki (o 41,8%) i Białystok (o 31,5%) oraz w powiecie hajnowskim (o 30,3%).

Wyk. 52. **Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto**
2010 = 100

W 2016 r. rozpoczęto budowę 4405 mieszkań, tj. o 7,2% mniej niż rok wcześniej (w skali kraju zanotowano wzrost o 3,3%). W porównaniu z 2010 r. liczba rozpoczętych budów mieszkań w województwie zmniejszyła się o 4,8%, a w kraju zwiększyła się o 10,0%.

W regionie w 2016 r. największą liczbę mieszkań, których budowę rozpoczęto zanotowano w budownictwie indywidualnym – 2143, tj. o 6,0% mniej niż w roku poprzednim, oraz w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 2052, czyli o 15,8% mniej niż rok wcześniej.

W odniesieniu do 2015 r. wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto stwierdzono w połowie powiatów, a największy zaobserwowano w powiatach: zambrowskim (o 166,7%) i augustowskim (o 156,7%) oraz grajewskim (o 97,0%). Znaczny spadek zanotowano natomiast w mieście Suwałki (o 63,0%) oraz powiatach hajnowskim (o 39,0%) i monieckim (o 28,1%).

Dane z zakresu budownictwa mieszkaniowego w województwie podlaskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego”,
 - „Biuletyn Statystyczny Województwa Podlaskiego”,
 - „Budownictwo mieszkaniowe w województwie podlaskim”,
- jak również w Banku Danych Lokalnych.

RYNEK WEWNĘTRZNY

W 2016 r., podobnie jak rok wcześniej, miał miejsce spadek wartości sprzedaży detalicznej towarów w odniesieniu do roku poprzedniego. W omawianym okresie zwiększyła się natomiast sprzedaż hurtowa towarów (po spadku notowanym w 2015 r.).

Wartość **sprzedaży detalicznej towarów** (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2016 r. zmniejszyła się o 9,8% w odniesieniu do poprzedniego roku (w kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie o 4,0% wyższym niż rok wcześniej).

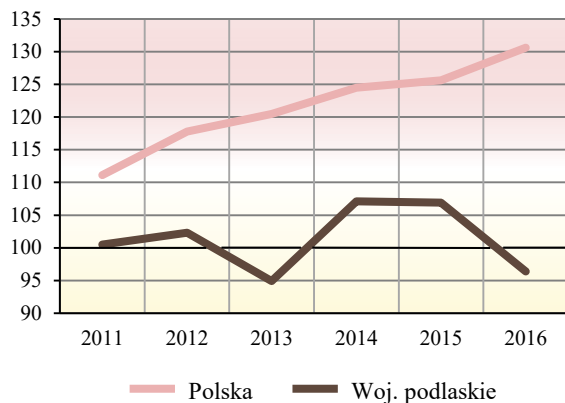
Dane o sprzedaży detalicznej towarów obejmują sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny), w ilościach wskazujących na zakupy dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Tabl. 24. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a** (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
	rok poprzedni = 100		
POLSKA			
O g ó ł e m	105,5	100,9	104,0
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	107,9	108,4	107,1
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	113,1	89,7	96,8
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	101,2	102,3	107,2
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	113,6	109,3	103,6
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	117,2	106,3	110,7
Tekstylia, odzież, obuwie	113,1	108,2	111,5
Meble, RTV, AGD	123,0	104,3	108,6
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	83,6	115,9	105,4
Pozostałe	95,9	87,7	91,7
WOJ. PODLASKIE			
O g ó ł e m	105,6	99,8	90,2
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	104,5	123,7	76,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	101,5	80,6	108,0
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	99,9	100,4	110,4
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	98,7	107,0	79,1
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	102,4	117,0	141,0
Tekstylia, odzież, obuwie	88,4	110,4	98,6
Meble, RTV, AGD	88,6	85,9	103,0
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	47,2	87,0	59,0
Pozostałe	131,5	98,3	65,4

^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wartości sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

Wyk. 53. **Dynamika sprzedaży detalicznej**
(ceny bieżące)
2010 = 100

W regionie we wszystkich kwartalnych okresach narastających 2016 r. poziom sprzedaży detalicznej towarów był niższy od zanotowanego rok wcześniej, a wskaźnik jej dynamiki w trzech pierwszych okresach wykazywał tendencję malejącą.

W omawianym roku wśród grup o znaczącym udziale w ogólnej wartości sprzedaży spadek w odniesieniu do 2015 r. zanotowano m.in. w przedsiębiorstwach zgrupowanych w kategorii „pozostałe” (o 34,6%) oraz

zajmujących się sprzedażą pojazdów samochodowych, motocykli, części (o 23,2%). Wzrost wartości sprzedaży wystąpił m.in. w przedsiębiorstwach handlujących żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi (o 10,4%) oraz w jednostkach prowadzących sprzedaż paliw stałych, ciekłych i gazowych (o 8,0%).

Tabl. 25. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a w województwie podlaskim** (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2015				2016			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	96,7	96,8	98,7	99,8	99,2	89,1	88,9	90,2
w tym:								
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	115,3	118,3	123,2	123,7	108,2	82,9	77,6	76,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe ...	70,5	73,1	75,9	80,6	99,0	102,7	105,6	108,0
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	98,9	98,5	100,1	100,4	111,9	110,3	110,6	110,4
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	98,0	110,6	112,4	107,0	78,5	68,7	73,7	79,1
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	111,4	109,5	115,1	117,0	124,2	133,0	138,7	141,0
Tekstylnia, odzież, obuwie	112,3	111,7	114,4	110,4	93,1	96,6	95,8	98,6
Meble, RTV, AGD	93,4	87,0	88,7	85,9	84,0	87,5	98,5	103,0
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	79,9	84,7	83,4	87,0	84,0	75,7	57,8	59,0
Pozostałe	98,1	95,5	97,7	98,3	64,4	64,0	64,1	65,4

^a Patrz notka a do tabl. 24 na str. 80.

W 2016 r. w województwie podlaskim największy udział w sprzedaży detalicznej ogółem miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (36,4%), zgrupo-

wane w kategorii „pozostałe” (22,6%) oraz zajmujące się sprzedażą paliw stałych, ciekłych i gazowych (10,5%).

W analizowanym roku w województwie wartość **sprzedaży hurtowej towarów** (w cenach bieżących) w jednostkach handlowych zwiększyła się o 0,3% w stosunku do poziomu zanotowanego przed rokiem (w tym w przedsiębiorstwach hurtowych spadła o 7,1%). W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych w 2016 r. była o 6,0% wyższa niż rok wcześniej (w tym zrealizowana przez jednostki hurtowe odpowiednio o 3,4%). Wśród grup dominujących w regionie najbardziej wzrosła w skali roku sprzedaż hurtowa narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyn, sprzętu i dodatkowego wyposażenia (o 121,9%), natomiast największy spadek odnotowano w sprzedaży hurtowej żywności (o 23,6%).

Dane z zakresu rynku wewnętrznego w województwie podlaskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego”,
 - „Biuletyn Statystyczny Województwa Podlaskiego”.
-
-

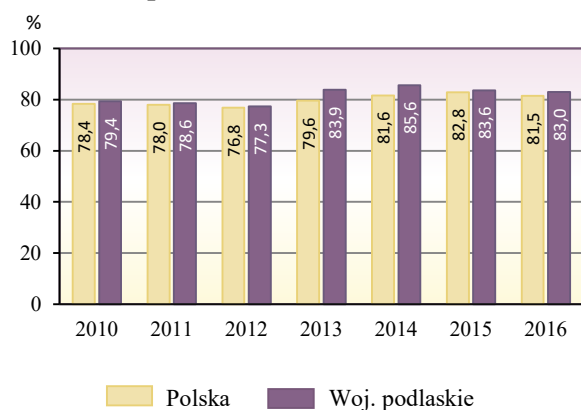
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW NIEFINANSOWYCH

W 2016 r., podobnie jak w roku poprzednim, wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były słabsze od uzyskanych rok wcześniej. W odniesieniu do 2015 r. pogorszyły się również podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe.

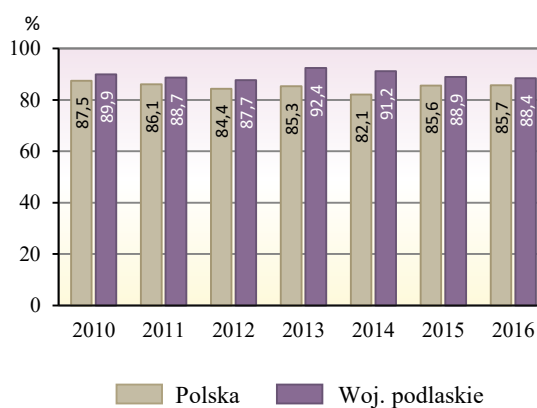
W 2016 r. w województwie podlaskim badane przedsiębiorstwa uzyskały słabsze wyniki finansowe w porównaniu z zanotowanymi w roku poprzednim, natomiast w skali kraju wyniki finansowe przedsiębiorstw były korzystniejsze od uzyskanych przed rokiem.

Dane dotyczące wyników finansowych przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do nowelizacji ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 330, z późniejszymi zmianami).

Wyk. 54. **Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów**

Wyk. 55. **Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności**

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów związany z podstawową działalnością operacyjną, do którego zaliczono wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz koszty ogółem, pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- pozostałe koszty operacyjne;
- koszty finansowe.

W 2016 r. w województwie podlaskim zysk netto wykazało 83,0% badanych przedsiębiorstw, wobec 83,6% rok wcześniej, a ich udział w przychodach ogółem zmniejszył się z poziomu 88,9% w 2015 r. do 88,4% w roku analizowanym.

Przychody z całokształtu działalności wyniosły 34270,0 mln zł i w odniesieniu do uzyskanych w 2015 r. były o 2,7% wyższe, natomiast koszty ich uzyskania ukształtowały się na poziomie 33236,8 mln zł i wzrosły o 2,8%. Niższa dynamika przychodów z całokształtu działalności od dynamiki kosztów ich uzyskania wpłynęła na pogorszenie wskaźnika poziomu kosztów w skali roku

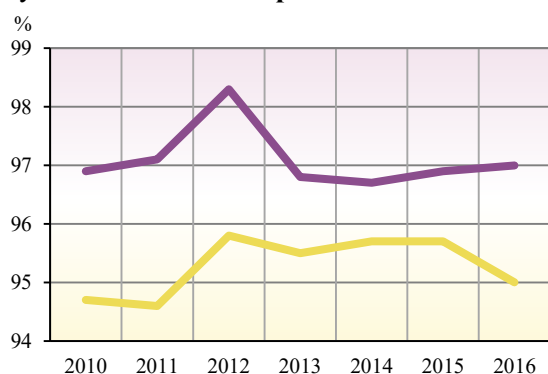
– o 0,1 p. proc. do 97,0% (w kraju odnotowano jego poprawę o 0,7 p. proc. do 95,0%). W omawianym okresie w województwie pogorszył się wynik na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wynik finansowy brutto i netto oraz wynik na pozostałej działalności operacyjnej, natomiast wynik na operacjach finansowych uległ poprawie w porównaniu z zanotowanym w poprzednim roku, ale był nadal ujemny. W kraju wzrósł wynik na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wynik na pozostałej działalności operacyjnej oraz wynik finansowy brutto i netto. Zanotowano poprawę wyniku na operacjach finansowych.

Wyniki finansowe:

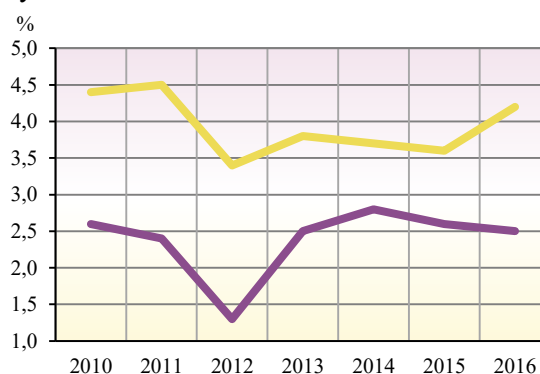
- *wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, skorygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych;*
- *obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych, a od 2013 r. również inne płatności wynikające z odrębnych przepisów;*
- *wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.*

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w 2016 r. w województwie podlaskim osiągnęły wartość 33502,3 mln zł (wzrost o 2,3% w stosunku do poprzedniego roku), a koszty ich uzyskania wyniosły 32550,6 mln zł (wzrost odpowiednio o 2,7%). Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ukształtował się na poziomie 951,7 mln zł i był o 9,7% niższy niż przed rokiem. Pogorszył się wynik na pozostałej działalności operacyjnej (z 187,4 mln zł w 2015 r. do 117,9 mln zł w 2016 r.). Uzyskano lepszy niż przed rokiem wynik na operacjach finansowych (wyniósł on minus 36,4 mln zł wobec minus 199,6 mln zł w 2015 r.). Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 1033,3 mln zł, tj. o 0,9% mniejszą niż w 2015 r. Po odliczeniu obciążeń (głównie podatku dochodowego), wynik finansowy netto wyniósł 842,7 mln zł i spadł o 4,6% w stosunku do uzyskanego przed rokiem.

Wyk. 56. Wskaźnik poziomu kosztów

Wyk. 57. Wskaźnik rentowności obrotu netto

— Polska — Woj. podlaskie

W omawianym okresie w województwie podlaskim pogorszyły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe przedsiębiorstw. Wskaźnik poziomu kosztów wzrósł z 96,9% w 2015 r. do

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych;
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych.

97,0% w 2016 r. Wskaźnik rentowności obrotu brutto spadł z 3,1% w roku poprzednim do 3,0% w 2016 r., netto – odpowiednio z 2,6% do 2,5%, wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów – z 3,2% w roku poprzednim do 2,8% w 2016 r. Wskaźniki płynności finansowej I i II stopnia zmniejszyły się odpowiednio z 29,8% do 29,1% oraz z 102,0% do 97,0%.

W kraju w 2016 r. odnotowano poprawę podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych badanych przedsiębiorstw w odniesieniu do poprzedniego roku.

Tabl. 26. **Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
	w %		
POLSKA			
Wskaźnik poziomu kosztów	94,7	95,7	95,0
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	5,2	4,5	5,0
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	5,3	4,3	5,0
Wskaźnik rentowności obrotu netto	4,4	3,6	4,2
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia	39,7	38,3	38,8
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia	105,5	101,0	102,0
WOJ. PODLASKIE			
Wskaźnik poziomu kosztów	96,9	96,9	97,0
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	3,0	3,2	2,8
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	3,1	3,1	3,0
Wskaźnik rentowności obrotu netto	2,6	2,6	2,5
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia	20,1	29,8	29,1
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia	87,5	102,0	97,0

Dane z zakresu wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych w województwie podlaskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego”,
 - „Biuletyn Statystyczny Województwa Podlaskiego”,
- jak również w Banku Danych Lokalnych.

NAKLADY INWESTYCYJNE

W 2016 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, nastąpił dalszy wzrost nakładów inwestycyjnych poniesionych przez badane przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa podlaskiego. W porównaniu z 2015 r. mniejsza była liczba nowych inwestycji, natomiast zwiększyła się ich wartość kosztorysowa.

Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2016 r. przez badane przedsiębiorstwa w województwie, wyniosły 1429,4 mln zł i były o 8,0% wyższe od zrealizowanych rok wcześniej (w 2015 r. wzrosły odpowiednio o 17,7%). W kraju w analizowanym roku wartość nakładów inwestycyjnych zmniejszyła się o 11,5% w ujęciu rocznym, przy wzroście o 13,7% zanotowanym przed rokiem.

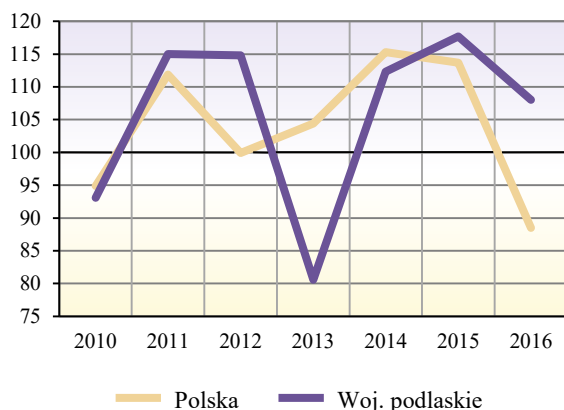
Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Tabl. 27. **Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
O g ó ł e m w mln zł	89236,8	136474,6	120825,1
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowle	42,1	39,3	35,3
Zakupy	56,8	59,4	63,4
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi	45,5	46,4	51,0
środków transportu	11,3	13,0	12,4
WOJ. PODLASKIE			
O g ó ł e m w mln zł	941,0	1323,6	1429,4
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowle	31,0	36,5	30,0
Zakupy	68,6	63,1	69,7
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi	56,9	55,0	60,7
środków transportu	11,6	8,1	9,0

W omawianym roku w województwie podlaskim z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych na budynki i budowle wydatkowano 429,3 mln zł (o 11,0% mniej niż rok wcześniej), na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 868,3 mln zł (o 19,2% więcej), a na środki transportu – 129,3 mln zł (o 20,4% więcej). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 997,6 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 19,4%, a udział tych zakupów w nakładach ogółem wzrósł w skali roku o 6,7 p. proc.

Wyk. 58. **Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem (ceny bieżące)**
Rok poprzedni = 100

przetwórstwa przemysłowego (na które przypadało 70,6% ogółu poniesionych nakładów), handlu; naprawy pojazdów samochodowych (8,9%), dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami; rekultywacji (5,4%) oraz budownictwa (4,6%). W strukturze nakładów według sekcji, w porównaniu z poprzednim rokiem najbardziej zwiększył się udział nakładów przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem przemysłowym (o 14,8 p. proc.), natomiast zmniejszył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami; rekultywacji (o 12,6 p. proc.).

W 2016 r. w regionie inwestorzy rozpoczęli realizację 1055 nowych inwestycji o łącznej wartości kosztorysowej 1022,0 mln zł, podczas gdy w roku poprzednim rozpoczęto 1317 nowych inwestycji o wartości 719,1 mln zł. W kraju w omawianym okresie wzrosła zarówno liczba rozpoczętych inwestycji, jak i ich wartość kosztorysowa (odpowiednio o 4,6% i 17,8%).

Wzrost nakładów miał miejsce m.in. w zakwaterowaniu i gastronomii (14-krotny), obsłudze rynku nieruchomości (3-krotny) oraz budownictwie (o 69,1%). Ich spadek odnotowano natomiast w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 67,4%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 33,6%), a także w transporcie i gospodarce magazynowej (o 28,9%).

W 2016 r. inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- *budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe;*
- *maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem);*
- *środki transportu;*
- *inne, tj. melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących), z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.*

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Dane z zakresu nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w województwie podlaskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego”,
- „Biuletyn Statystyczny Województwa Podlaskiego”,
jak również w Banku Danych Lokalnych.

ANEKS
APPENDIX

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM
SELECTED DATA ON PODLASKIE VOIVODSHIP

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Specification
Ludność ^{ab} w tys.	1199,7	1203,4	1201,0	1198,7	1195,0	1191,9	1188,8	1186,6	Population ^{ab} in thous.
Na 1000 ludności ^b :									Per 1000 population ^b :
małżeństwa zawarte	5,41	5,82	5,24	5,33	4,73	5,14	5,09	5,29	marriages contracted
urodzenia żywe	9,17	9,90	9,28	9,30	8,88	9,24	9,09	9,58	live births
zgony	9,87	9,81	9,69	9,88	10,16	9,93	10,34	10,33	deaths
przyrost naturalny	-0,70	0,09	-0,41	-0,58	-1,28	-0,69	-1,24	-0,76	natural increase
saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały ...	-1,62	-1,26	-1,64	-1,51	-2,10	-1,88	-1,89 ^c	-1,08	internal and international net mi- gration for permanent residence
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^d w tys.	91,2	96,9	98,6	99,1	97,3	97,9	97,9	100,1	Average paid employment in the enterprise sector ^d in thous.
rok poprzedni = 100	99,2	101,8	100,5	98,2	100,6	100,0	102,3	previous year = 100
Bezrobotni zarejestrowani ^a w tys.	73,2	63,8	65,9	68,7	70,9	60,4	55,0	48,4	Registered unemployed persons ^a in thous.
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a w %	15,6	13,8	14,1	14,7	15,1	12,9	11,8	10,4	Registered unemployment rate ^a in %
Udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych ^a w %	88,5	88,2	87,6	87,3	89,7	90,2	89,6	89,2	Unemployed persons without benefit rights in total number of unemployed persons ^a in %
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	379	298	256	208	126	95	76	55	Unemployed persons per job offer ^a
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^e w %	56,1	54,3	55,1	55,7	55,5	55,9	56,1	56,2	Activity rate by LFS ^e in %
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^e w %	48,0	48,8	50,1	50,6	49,9	50,8	52,1	52,5	Employment rate by LFS ^e in %
Stopa bezrobocia według BAEL ^e w %	14,3	10,2	9,2	9,3	9,9	9,1	6,9	6,8	Unemployment rate by LFS ^e in %

a Stan w końcu roku. *b* Dane dotyczące ludności opracowano: dla lat 2005–2009 na podstawie wyników NSP 2002, od 2010 r. – NSP 2011. *c* Przy obliczaniu salda migracji uwzględniono: w przypadku migracji wewnętrznych – dane za 2015 r., w przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r. *d* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *e* Przeciętne w roku; dla lat 2010–2016 dane nie są w pełni porównywalne z wynikami badań z poprzednich lat.

a As of the end of the year. *b* Data concerning population were compiled: for 2005–2009 – on the basis of results of the Population and Housing Census 2002, since 2010 – Population and Housing Census 2011. *c* In calculating the net migration was taken into account: in case of the internal migration – data for 2015, in case of the international migration – data for 2014. *d* Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. *e* Averages in the year; for 2010–2016 data are not fully comparable with the results of the surveys for previous years.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM (cd.)

SELECTED DATA ON PODLASKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Specification
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w zł	2091,53	2896,16	3023,31	3115,44	3186,58	3337,51	3458,56	3613,85	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector^a in zł</i>
rok poprzedni = 100	105,0	104,4	103,0	102,3	104,7	103,6	104,5	<i>previous year = 100</i>
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	276,3	270,0	264,1	260,3	256,9	257,9	259,3	<i>Average monthly number of retirees and pensioners in thous.</i>
rok poprzedni = 100	99,3	97,7	97,8	98,6	98,7	100,4	100,6	<i>previous year = 100</i>
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1441,83	1511,13	1594,42	1682,71	1743,70	1798,48	1831,95	<i>Average monthly gross retirement pay and pension paid by ZUS in zł</i>
rok poprzedni = 100	106,0	104,8	105,5	105,5	103,6	103,1	101,9	<i>previous year = 100</i>
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	918,86	951,01	1020,19	1086,69	1112,23	1149,95	1157,18	<i>Average monthly gross retirement pay and pension for farmers in zł</i>
rok poprzedni = 100	105,1	103,5	107,3	106,5	102,4	103,4	100,6	<i>previous year = 100</i>
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100):									<i>Price indices of consumer goods and services (previous year = 100):</i>
ogółem	102,0	102,3	104,5	103,7	100,6	99,7	98,7	99,0	<i>total</i>
żywność i napoje bezalkoholowe	101,9	101,5	105,8	104,4	101,4	98,8	97,9	100,1	<i>food and non-alcoholic beverages</i>
odzież i obuwie	96,3	98,2	99,8	97,6	96,0	96,8	95,7	96,4	<i>clothing and footwear</i>
mieszkanie	103,3	103,3	105,7	104,7	102,0	100,6	99,7	98,8	<i>dwelling</i>
Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi z 1 ha w dt	26,8	29,1	26,1	28,9	28,6	31,2	26,6	.	<i>Basic cereals including mixed cereals yields per 1 ha per dt</i>

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM (cd.)

SELECTED DATA ON PODLASKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Specification
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych ^a w szt.:									<i>Farm animals stock per 100 ha agricultural land^a in heads:</i>
bydło.....	67,2	83,1 ^b	88,3	85,6	89,1	87,9	89,7	88,2 ^c	<i>cattle</i>
trzoda chlewna ^d	79,6	52,3 ^b	44,8	34,2	32,7	32,9	31,9	28,7 ^c	<i>pigs^d</i>
Wskaźnik cen skupu (rok poprzedni = 100):									<i>Price indices of procurement (previous year = 100):</i>
ziarna zbóż (bez siewnego)	70,4	134,1	150,6	102,4	86,7	87,5	95,1	97,3	<i>cereal grain (excluding sowing seed)</i>
żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt)	118,3	98,0	121,9	116,8	94,6	101,0	97,0	95,9	<i>cattle for slaughter (excluding calves)</i>
żywca rzeźnego wieprzowego	93,4	85,5	117,0	120,3	98,1	91,1	85,5	111,0	<i>pigs for slaughter</i>
Relacje cen skupu ^e 1 kg żywca wieprzowego do cen targowiskowych:									<i>Procurement price^e per kg of pigs for slaughter to marketplace prices:</i>
1 kg żyta	13,4	9,2	5,9	7,1	8,2	8,8	8,0	8,6	<i>per kg of rye</i>
1 kg jęczmienia	9,2	6,8	5,0	6,0	6,1	6,0	5,8	6,7	<i>per kg of barley</i>
Produkcja sprzedana przemysłu ^f (ceny stałe; rok poprzedni = 100)	102,5	106,3	107,1	106,7	105,2	105,7	103,8	<i>Sold production of industry^f (constant prices; previous year = 100)</i>
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle ^f w tys.	47,5	46,3	46,7	46,9	46,3	46,6	47,4	48,7	<i>Average paid employment in industry^f in thous.</i>
rok poprzedni = 100	94,8	100,8	100,5	99,0	100,8	101,6	102,8	<i>previous year = 100</i>
Produkcja sprzedana budownictwa ^f (ceny bieżące; rok poprzedni = 100)	117,8	121,0	94,1	98,6	114,4	103,2	93,8	<i>Sold production of construction^f (current prices; previous year = 100)</i>
Produkcja budowlano-montażowa ^f (ceny bieżące; rok poprzedni = 100)	110,8	114,3	98,5	79,8	110,6	81,5	96,1	<i>Construction and assembly production^f (current prices; previous year = 100)</i>
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie ^f w tys.	6,3	9,5	10,5	10,5	9,9	9,8	9,2	9,6	<i>Average paid employment in construction^f in thous.</i>
rok poprzedni = 100	109,7	110,4	99,4	94,2	99,4	93,4	105,3	<i>previous year = 100</i>

a Stan w czerwcu. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego. c W przypadku powierzchni użytków rolnych – dane wstępne. d W latach 2005 i 2011–2013 – stan w końcu lipca. e Ceny bieżące bez VAT. f Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a As of June. b Data of Agricultural Census. c In case of agricultural land – preliminary data. d In 2005 and 2011–2013 – as of the end of July. e Current prices excluding VAT. f Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM (dok.)

SELECTED DATA ON PODLASKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Specification
Mieszkania oddane do użytkowania	3163	4326	4439	4525	4182	4197	4762	4698	<i>Dwellings completed</i>
rok poprzedni = 100	93,7	102,5	102,6	101,9	92,4	100,4	113,5	98,7	<i>previous year = 100</i>
na 1000 ludności	2,6	3,6	3,7	3,8	3,5	3,5	4,0	4,0	<i>per 1000 population</i>
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	110,4	100,3	103,2	103,2	100,0	106,1	100,5	103,5	<i>average usable floor space per dwelling in m²</i>
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (ceny bieżące; rok poprzedni = 100)	105,6	100,5	101,8	92,8	112,9	99,8	90,2	<i>Retail sale of goods^a (current prices; previous year = 100)</i>
Podmioty gospodarki narodowej ^b	88915	91876	91738	94721	96517	98339	99309	99956	<i>Entities of the national economy^b</i>
rok poprzedni = 100	97,7	102,6	99,8	103,3	101,9	101,9	101,0	100,7	<i>previous year = 100</i>
w tym spółki handlowe	3698	4492	4739	5115	5571	5942	6490	7114	<i>of which commercial companies</i>
rok poprzedni = 100	104,6	105,0	105,5	107,9	108,9	106,7	109,2	109,6	<i>previous year = 100</i>
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	415	529	560	612	670	749	805	901	<i>of which with foreign capital participation</i>
rok poprzedni = 100	104,5	108,4	105,9	109,3	109,5	111,8	107,5	111,9	<i>previous year = 100</i>
Wskaźnik poziomu kosztów w przed- siębiorstwach niefinansowych ^c w %	.	96,9	97,1	98,3	96,8	96,7	96,9	97,0	<i>Cost level indicator in non-financial enterprises^c in %</i>
Wskaźnik rentowności obrotu w przed- siębiorstwach niefinansowych ^c w %:									<i>Turnover profitability rate in non- financial enterprises^c in %:</i>
brutto	3,1	2,9	1,8	3,2	3,4	3,1	3,0	<i>gross</i>
netto	2,6	2,4	1,3	2,5	2,8	2,6	2,5	<i>net</i>
Nakłady inwestycyjne w przedsięw- siarstwach ^c (ceny bieżące) w mln zł	1011,5	941,0	1082,4	1242,0	1001,4	1124,3	1323,6	1429,4	<i>Investment outlays in enterprises^c (current prices) in mln zł</i>
rok poprzedni = 100 (ceny bieżące)	.	93,1	115,0	114,8	80,6	112,3	117,7	108,0	<i>previous year = 100 (current prices)</i>

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *b* W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu roku. *c* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. *b* In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of the end of the year. *c* Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM WEDŁUG MIESIĘCY
SELECTED DATA ON PODLASKIE VOIVODSHIP IN MONTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2015 r.													
B – 2016 r.													
Ludność ^a w tys.	A	1190,3	1188,8
Population ^a in thous.	B	1187,6	1186,6
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^b w tys.	A	97,8	97,7	98,0	98,3	98,4	98,5	98,5	98,5	98,9	98,9	99,0	98,8
Average paid employment in the enterprise sector ^b in thous.	B	100,1	100,5	100,9	100,9	100,8	100,9	101,3	101,1	101,4	101,8	101,9	102,0
poprzedni miesiąc = 100	A	100,1	99,9	100,2	100,3	100,1	100,1	100,0	100,1	100,3	100,1	100,1	99,7
previous month = 100	B	101,4	100,4	100,4	100,0	99,9	100,1	100,3	99,8	100,3	100,4	100,1	100,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	100,8	100,2	100,3	100,3	100,5	100,5	100,4	100,2	100,5	101,0	101,0	101,0
corresponding month of previous year = 100	B	102,3	102,8	103,0	102,7	102,5	102,5	102,8	102,6	102,6	102,9	102,9	103,3
Bezrobotni zarejestrowani ^a w tys.	A	63,8	63,9	62,2	60,0	57,7	55,5	55,2	54,7	53,8	53,2	53,9	55,0
Registered unemployed persons ^a in thous.	B	58,2	58,1	56,2	53,8	51,9	50,3	50,0	50,0	49,0	48,2	48,5	48,4
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a w %	A	13,5	13,5	13,2	12,8	12,3	11,9	11,9	11,8	11,6	11,5	11,6	11,8
Registered unemployment rate ^a in %	B	12,3	12,3	11,9	11,5	11,1	10,8	10,7	10,7	10,5	10,4	10,4	10,4
Oferty pracy zgłoszone w ciągu miesiąca	A	2022	2349	2883	2794	3021	2881	2557	2633	2782	2445	1806	1213
Job offers declared during a month	B	1993	2779	3047	3386	2833	2813	2610	2835	2884	2353	2002	1487
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^a	A	76	63	48	35	40	28	36	34	29	41	50	76
Registered unemployed persons per job offer ^a	B	72	46	41	29	27	24	28	26	23	31	29	55
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w zł	A	3266,39	3234,30	3475,78	3404,61	3346,54	3391,60	3516,73	3432,55	3493,36	3486,49	3458,15	3792,61
Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^b in zł	B	3415,87	3436,70	3574,51	3622,92	3488,96	3580,57	3636,06	3607,92	3622,95	3631,23	3606,98	3985,18
poprzedni miesiąc = 100	A	86,9	99,0	107,5	98,0	98,3	101,3	103,7	97,6	101,8	99,8	99,2	109,7
previous month = 100	B	90,1	100,6	104,0	101,4	96,3	102,6	101,5	99,2	100,4	100,2	99,3	110,5
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	103,7	103,0	104,3	104,1	102,8	103,3	104,7	103,9	104,2	102,9	106,0	100,9
corresponding month of previous year = 100	B	104,6	106,3	102,8	106,4	104,3	105,6	103,4	105,1	103,7	104,2	104,3	105,1

a Stan w końcu okresu. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a As of the end of the period. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.)
SELECTED DATA ON PODLASKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2015 r. B – 2016 r.													
Wskaźniki cen: Price indices of:													
towarów i usług konsumpcyjnych consumer goods and services													
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 corresponding period of previous year = 100	A	.	.	97,8 ^a	.	.	98,8 ^b	.	.	99,1 ^c	.	.	99,2 ^d
	B	.	.	98,9 ^a	.	.	98,5 ^b	.	.	98,9 ^c	.	.	99,9 ^d
skupu ziarna zbóż: procurement of cereal grain:													
poprzedni miesiąc = 100 previous month = 100	A	105,3	102,6	92,1	102,1	90,6	98,4	106,6	98,3	111,9	89,5	102,9	105,6
	B	99,4	94,0	94,7	106,2	99,8	103,0	93,2	99,0	102,2	98,2	104,5	104,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 corresponding month of previous year = 100	A	92,8	99,2	88,5	84,7	77,7	79,9	100,9	96,5	115,7	105,9	102,2	103,6
	B	97,4	89,3	91,8	95,5	105,3	110,1	96,3	96,9	88,6	97,3	98,8	97,4
skupu żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt): procurement of cattle for slaughter (excluding calves):													
poprzedni miesiąc = 100 previous month = 100	A	104,4	103,9	103,0	98,9	104,5	98,5	91,4	98,3	100,7	104,8	101,1	102,5
	B	99,5	99,8	100,2	97,6	103,5	100,1	97,5	105,5	94,9	95,8	101,3	106,4
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 corresponding month of previous year = 100	A	96,0	103,9	107,3	103,1	106,7	107,0	102,2	98,8	101,3	109,5	111,2	111,9
	B	106,6	102,3	99,5	98,2	97,3	98,9	105,5	113,2	106,7	97,5	97,7	101,4
skupu żywca rzeźnego wieprzowego: procurement of pigs for slaughter:													
poprzedni miesiąc = 100 previous month = 100	A	94,8	107,3	100,0	102,2	96,2	103,1	100,2	99,6	103,6	97,7	89,7	94,2
	B	107,1	102,1	101,6	99,4	110,1	106,9	109,8	99,1	99,8	94,3	102,3	99,8
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 corresponding month of previous year = 100	A	77,5	95,0	89,7	88,9	81,7	82,3	82,6	84,3	89,4	92,9	86,3	88,1
	B	99,5	94,7	96,3	93,6	107,1	111,0	121,6	121,0	116,6	112,5	128,3	135,9

a–d Dane dotyczą okresów: a I–III; b IV–VI; c VII–IX; d X–XII.

a–d Data concern periods: a I–III; b IV–VI; c VII–IX; d X–XII.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.)
SELECTED DATA ON PODLASKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2015 r.													
B – 2016 r.													
Relacja ceny skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do ceny targowiskowej 1 kg żyta	A	7,7	8,1	8,4	8,8	8,2	9,0	8,9	8,1	8,0	7,8	7,3	6,8
<i>Procurement price^a per kg of pigs for slaughter to marketplace price per kg of rye</i>	B	7,0	7,4	7,3	7,5	8,7	8,6	9,8	10,2	9,7	9,6	10,0	9,4
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (ceny stałe): <i>Sold production of industry^b (constant prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100	A	97,9	100,8	117,4	91,9	105,1	101,6	98,5	98,3	106,7	101,5	96,7	96,8
<i>previous month = 100</i>	B	90,6	109,1	114,3	90,6	103,1	105,6	90,2	105,7	100,0	100,3	102,0	96,3
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	101,6	104,6	109,8	99,0	104,0	105,6	102,9	107,4	103,5	103,3	112,9	111,5
<i>corresponding month of previous year = 100</i>	B	103,2	111,7	108,8	107,3	105,3	109,4	100,2	107,8	101,7	99,8	105,3	104,7
Produkcja budowlano-montażowa ^b (ceny bieżące): <i>Construction and assembly production^b (current prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100	A	47,0	76,1	120,9	116,0	89,2	140,1	111,7	84,6	108,8	116,6	104,1	128,1
<i>previous month = 100</i>	B	36,9	95,0	114,8	109,0	117,6	104,0	104,3	94,6	132,7	88,7	119,2	117,9
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	98,9	67,2	75,1	75,3	63,1	81,8	92,0	79,3	75,8	80,1	94,5	100,3
<i>corresponding month of previous year = 100</i>	B	78,7	98,2	93,3	87,6	115,5	85,8	80,1	89,6	109,3	83,2	95,3	87,7
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	A	297	661	921	1080	1391	1956	2279	2581	2961	3418	3903	4762
<i>Dwellings completed (since the beginning of the year)</i>	B	439	813	1050	1276	1567	2160	2425	2731	2962	3452	4075	4698
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	A	103,5	116,2	110,2	86,7	85,2	100,2	99,0	100,1	104,6	104,0	102,6	113,5
<i>corresponding period of previous year = 100</i>	B	147,8	123,0	114,0	118,1	112,7	110,4	106,4	105,8	100,0	101,0	104,4	98,7

a Ceny bieżące bez VAT. *b* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Current prices excluding VAT. *b* Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM WEDŁUG MIESIĘCY (dok.)
SELECTED DATA ON PODLASKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2015 r.													
B – 2016 r.													
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (ceny bieżące): Retail sale of goods ^a (current prices):													
poprzedni miesiąc = 100 previous month = 100	A	78,5	103,5	128,6	93,3	103,7	103,1	100,6	96,6	96,7	96,0	92,1	124,8
	B	69,9	102,4	119,7	96,7	98,1	102,5	100,0	103,2	94,0	100,5	96,3	114,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 corresponding month of previous year = 100	A	94,9	94,8	100,0	88,1	97,4	108,6	101,9	98,7	100,0	96,9	105,2	108,1
	B	96,3	95,2	88,7	91,9	86,9	86,4	85,9	91,7	89,2	93,4	97,7	89,2
Podmioty gospodarki narodowej ^b Entities of the national economy ^b	A	98282	98354	98412	98615	98871	99059	99235	99409	99575	99780	99548	99309
	B	99218	99370	99554	99656	99899	99554	99545	99671	99777	99849	99929	99956
w tym spółki handlowe of which commercial companies	A	5984	6032	6081	6124	6172	6219	6261	6305	6343	6393	6431	6490
	B	6510	6568	6618	6669	6726	6771	6801	6875	6936	6995	7049	7114
w tym z udziałem kapitału zagranicznego of which with foreign capital participation	A	761	764	775	790	790	791	793	795	799	800	800	805
	B	819	830	841	849	857	862	863	872	881	888	898	901
Wskaźnik rentowności obrotu w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c w %: Profitability rate of turnover in non-financial enterprises ^c in %:													
brutto gross	A	.	.	3,6	.	.	3,5	.	.	3,4	.	.	3,1
	B	.	.	4,0	.	.	4,0	.	.	3,6	.	.	3,0
netto net	A	.	.	3,1	.	.	3,1	.	.	2,9	.	.	2,6
	B	.	.	3,2	.	.	3,4	.	.	3,0	.	.	2,5
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^c (ceny bieżące) w mln zł	A	.	.	206,6	.	.	587,1	.	.	856,1	.	.	1323,6
	B	.	.	185,0	.	.	468,1	.	.	848,6	.	.	1429,4
Investment outlays in enterprises ^c (current prices) in mln zł													
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 (ceny bieżące)	A	.	.	123,2	.	.	146,9	.	.	124,1	.	.	117,7
	B	.	.	89,6	.	.	79,7	.	.	99,1	.	.	108,0
corresponding period of previous year = 100 (current prices)													

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu okresu. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; dane prezentowane są narastająco.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of the end of the period. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons; data are presented cumulatively.